

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

02 februarie 2021

Nr. 01-06-05

Stimată Doamnă Președinte al Parlamentului,

La data de 26 noiembrie 2020, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 204 pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021–2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, pe care a remis-o, ulterior, spre promulgare Președintelui Republicii Moldova.

Ca rezultat al examinării legii, în procedura promulgării, menționez următoarele.

Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021–2024 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia se prezintă a fi un document de politici care reflectă obiective aferente problemelor existente în cadrul sistemului judecătoresc și instrumentele de soluționare a acestora. Însă, analizând în detaliu obiectivele și acțiunile trasate, constat că acestea sunt insuficiente pentru construirea unei justiții independente și responsabile. Or, mecanismele actuale de luptă cu corupția rămân a fi nefuncționale, iar documentul de politici, aprobat prin Legea nr. 204/2020, nu oferă suficiente premise de a crede că în viitorul apropiat ele vor deveni pe deplin funcționale.

În acest sens, consider că atât în Strategie, cât și în Planul de acțiuni trebuie să se regăsească și acțiuni prioritare menite să fortifice eforturile și să asigure rezultate credibile în procesul de implementare a direcțiilor strategice privind independența și integritatea sectorului justiției. Aici mă refer, în mod special, la:

- implementarea mecanismului de evaluare externă a judecătorilor;
- demararea unei reforme viabile în cadrul sistemului organelor anticorupție;
- fortificarea independenței judecătorilor prin adoptarea modificărilor legislative ce reies din recomandările partenerilor de dezvoltare și ale comunității internaționale.

Totodată, documentul strategic în sectorul justiției urmează a fi completat cu acțiuni privind asigurarea unei verificări efective a declarațiilor de avere și interese personale ale judecătorilor și procurorilor, precum și fortificarea mecanismelor juridice de combatere a cazurilor de îmbogățire nejustificată și de încălcare a regimului juridic al restricțiilor și limitărilor de către subiecții vizați, dar și sancționarea acestora.

Doamnei Zinaida GRECEANÏ,
Președinte al Parlamentului

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI	
REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	363
"17"	02 2021
Ora	

În acest sens, documentul de politici urmează a fi completat cu acțiuni specifice, și anume:

- elaborarea și promovarea proiectului de lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova, care ar permite confiscarea averii pe care funcționarii publici și demnitarii nu o pot justifica;
- adoptarea și implementarea actelor normative corespunzătoare care să excludă posibilitatea de a declara averile la prețuri reduse sau eludarea declarării unor bunuri.

Totodată, pentru a asigura verificarea eficientă a averilor subiecților declarării averii și intereselor personale, consider judicios ca Autoritatea Națională de Integritate să dețină pârghiile necesare de a invita misiuni internaționale de specialiști care să exercite controlul împreună cu inspectorii de integritate, în mod special, în cadrul verificării prioritare a averii deputaților, miniștrilor, judecătorilor, procurorilor și altor funcționari și demnitari de rang înalt sau care dețin funcții „sensibile” la săvârșirea actelor de corupție.

De asemenea, documentul necesită a fi suplinit cu priorități strategice ce țin de reformarea instituției Curții Supreme de Justiție. În acest sens, ajustările se vor axa pe micșorarea numărului judecătorilor Curții și transformarea ei într-o instanță de casație, care ar asigura uniformizarea practicii judiciare. Și, în acest caz, susțin că selecția noilor judecători ai Curții Supreme de Justiție urmează a fi efectuată de către o comisie formată din experți independenți, inclusiv internaționali.

Totodată, reexaminarea Legii nr. 204/2020 este necesară în condițiile introducerii unor acțiuni specifice care să asigure mecanisme transparente și echitabile de alegere și numire a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Procurorilor. În același context, numirea și promovarea judecătorilor și procurorilor de către Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor urmează să se desfășoare, printr-o procedură transparentă, conform unor criterii obiective bazate pe merit, ținând cont de pregătirea profesională, de integritatea, de competențele și eficiența candidaților, excluzând imixtiunea factorului politic sau a favoritismului în acest proces.

În lumina celor relatate, consider judicios și indispensabil revizuirea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021–2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, prin completarea acestora cu obiectivele și acțiunile aferente realizării priorităților elucidate *supra*.

Pentru motivele invocate mai sus și în temeiul art. 93 alin. (2) din Constituție, remit Parlamentului, spre reexaminare, Legea nr. 204 din 26 noiembrie 2020 pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021–2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia.

Cu stimă,

Sander
Maia SANDU

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

**pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea
independenței și integrității sectorului justiției
pentru anii 2021–2024 și a Planului de acțiuni
pentru implementarea acesteia**

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

Art. 1. – Se aprobă Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021–2024, conform anexei nr. 1, și Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021–2024, conform anexei nr. 2.

Art. 2. – Autoritățile și instituțiile publice vor întreprinde măsurile necesare în vederea realizării Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021–2024.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

OLGA GRECEANÛ

Chișinău, 26 noiembrie 2020.

Nr. 204.

STRATEGIA privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021–2024

INTRODUCERE

Asigurarea unei justiții independente și imparțiale, precum și dezvoltarea instituțiilor care gravitează spre realizarea sarcinilor de asigurare a unei justiții echitabile, eficiente și de calitate constituie un postulat central al statului de drept.

Pentru Republica Moldova, îmbunătățirea sectorului justiției a fost și rămâne o prioritate majoră, care are o importanță covârșitoare pentru întreaga societate și constituie o condiție esențială pentru dezvoltarea cu adevărat a unei societăți democratice în care supremația legii și respectarea drepturilor și a libertăților omului reprezintă valori supreme garantate.

Puterea judecătorească reprezintă forumul adecvat pentru asigurarea respectării drepturilor și stabilirea obligațiilor juridice. Fiind parte componentă a puterii de stat, puterea judecătorească influențează direct exercitarea drepturilor și a libertăților omului, fapt ce impune asigurarea autonomiei și a independenței sale. Principiul independenței reprezintă baza constituțională de menținere a acestei puteri ca pe una cu drepturi depline în arhitectura statului.

Asigurarea unui act de justiție eficient, accesibil și de calitate reprezintă o așteptare legitimă a cetățenilor unei societăți întemeiate pe respectul normei de drept. Un sistem judiciar dobândește legitimitate și respect din partea cetățenilor în urma funcționării excelente, care are drept rezultat hotărâri judecătorești imparțiale, clare și bine motivate. Prin urmare, creșterea gradului de încredere publică în justiție, ca element fundamental al legitimității oricărui sistem judiciar, precum și funcționarea eficientă a justiției în serviciul cetățenilor au ca premisă transparența și responsabilitatea sistemului judiciar.

Modul în care este îndeplinită justiția influențează direct coordonatele fundamentale de funcționare ale societății, precum securitatea juridică și dezvoltarea economică. Un sistem al justiției funcțional garantează faptul că cetățenii și mediul de afaceri pot beneficia pe deplin de drepturile lor, consolidează încrederea reciprocă și contribuie la crearea unui mediu investițional favorabil.

Calitatea justiției constituie și un angajament asumat de Republica Moldova în procesul de integrare europeană și devine o dominantă în instaurarea, prin actul de justiție, a unui stat de drept, a ordinii, a dreptății și a adevărului în societate. În acest proces de asigurare a valorilor democratice, standardele Consiliului Europei în domeniul justiției, al supremației legii, al combaterii corupției și al protecției drepturilor omului constituie instrumente-cheie. Succesul realizărilor în sectorul

justiției trebuie să constituie principalul imbold care condiționează afirmarea Republicii Moldova ca stat democratic și partener credibil în raport cu comunitatea internațională.

Conjugarea eforturilor de consolidare a sectorului justiției prin asumarea responsabilităților de către toți actorii sistemului judecătoresc, ai autorităților publice, ai profesiilor liberale, precum și de către societatea civilă, determină trasarea în continuare a unor obiective ce vor permite crearea unui sistem eficient, transparent, modern, care să fie adaptat cerințelor societății și să răspundă provocărilor viitorului.

I. ANALIZA SITUAȚIEI

În vederea edificării unui sector al justiției accesibil, eficient, independent, transparent, profesionist și responsabil față de societate, care să corespundă standardelor europene, să asigure supremația legii și respectarea drepturilor omului și să contribuie la asigurarea încrederii societății în actul de justiție, prin Legea nr. 231/2011 a fost aprobată Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016 (în continuare – *SRSJ*), iar prin Hotărârea Parlamentului nr. 6/2012 a fost aprobat Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia. Ulterior, prin Hotărârea Parlamentului nr. 259/2016, termenul-limită de realizare a acțiunilor din Planul de acțiuni pentru implementarea *SRSJ* a fost extins până la 31 decembrie 2017.

SRSJ a reprezentat o nouă etapă în construirea unui sector al justiției modern, pornind de la câteva premise: pe de o parte, percepția quasi-generală a gradului avansat de corupție în sectorul justiției, lipsa încrederii în justiție, iar pe de altă parte, necesitatea valorificării aspirației țării noastre de a se integra în Uniunea Europeană, precum și rolul crucial pe care îl joacă justiția în dezvoltarea mediului de afaceri, atragerea investițiilor în țară. La acea etapă, identificarea și descrierea problemelor au pornit de la cele mai pertinente sondaje și măsurători naționale și internaționale: Barometrul Opiniei Publice (sondaj național)¹, Barometrul Global al Corupției (sondaj internațional)², precum și cercetările sociologice sectoriale. Datele acestor cercetări au constituit unul dintre punctele de pornire în elaborarea *SRSJ*, care a fost construită pe șapte piloni, centrați mai mult pe instituțiile din sector: sistemul judecătoresc (pilonul I), justiția penală (pilonul II), accesul la justiție și executarea hotărârilor judecătorești (pilonul III), integritatea actorilor sectorului justiției (pilonul IV), rolul justiției în dezvoltarea economică (pilonul V), respectarea drepturilor omului în sectorul justiției (pilonul VI). Pilonul VII a fost pilonul transversal, realizarea acțiunilor din cadrul acestuia urmând să contribuie la

¹ Datele *Barometrului Opiniei Publice*: <http://ipp.md/old/lib.php?l=ro&idc=156>

² Datele privind Republica Moldova – *Barometrul Global al Corupției și Indicele Percepției Corupției*: <https://www.transparency.org/en/countries/moldova>

sincronizarea și coordonarea acțiunilor de reformă. Marea parte a acțiunilor încadrate în SRSJ și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia au vizat măsuri de cercetare, de elaborare a cadrului normativ și de restructurare a instituțiilor.

La expirarea a 6 ani de reformă sub umbrela SRSJ se poate constata că multe dintre acțiunile programate și-au atins rezultatul scontat și multe reforme, chiar dacă au întârziat sau au fost tergiversate, sunt transpuse în practică. Printre cele mai importante realizări pot fi notate³:

1) reformele de ordin legislativ și instituțional prin care au fost consolidate capacitățile de administrare a sistemului judecătoresc (Consiliul Superior al Magistraturii și organele specializate ale acestuia);

2) lansarea reformei hărții amplasării instanțelor judecătorești;

3) crearea noilor mecanisme de selecție, evaluare a performanțelor și de răspundere disciplinară a judecătorilor; consolidarea rolului și a statutului Inspecției judiciare;

4) reforma Institutului Național al Justiției;

5) consolidarea sistemului asistenței juridice garantate de stat, lărgirea spectrului asistenței și a cercului de subiecți;

6) revizuirea procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești;

7) regândirea și, după caz, consolidarea normelor privind organizarea și funcționarea profesiilor conexe sistemului justiției (notari, avocați, executori judecătorești, experți judiciari, mediatori, administratori autorizați, traducători/interpreți);

8) reforma Procuraturii, a organelor de administrare a acesteia; consolidarea statutului procurorilor; crearea, fortificarea procuraturilor specializate;

9) crearea bazei normative privind reabilitarea victimelor infracțiunilor și consolidarea sistemului justiției prietenoase copiilor;

10) instituirea unor noi mecanisme de prevenire a corupției și de garantare a integrității în sectorul justiției;

11) revizuirea codurilor de etică a actorilor din sectorul justiției și crearea unor mecanisme pentru investigarea/reacționarea la abaterile de la etica profesională;

12) reforma instituției Avocatului Poporului;

13) lansarea procesului de modernizare și consolidare a cadrului legal și instituțional al sistemului penitenciar și al sistemului probațiunii;

14) adoptarea noilor reguli pentru procesul de elaborare a actelor normative.

Asigurarea încrederii societății în actul de justiție a fost punctul principal țintit în procesul de reformare. Cercetările privind încrederea societății în justiție, în

---

³ Rapoartele de progres privind implementarea *Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016*: <http://justice.gov.md/tabview.php?l=ro&idc=489>

perioada implementării SRSJ, arată o evoluție a acesteia. Astfel, conform datelor oferite de Barometrul Opiniei Publice, în anul 2011, gradul de încredere a cetățenilor în justiție era evaluat cu 18%, iar în anul 2019, urmare a reformelor realizate în sector, 26% din populație declară că au încredere în justiție⁴.

Totodată, conform rezultatelor sondajului cu privire la independența, eficiența și responsabilitatea justiției din Republica Moldova, realizat la nivel național în rândul avocaților, în perioada noiembrie–decembrie 2018, de către Centrul de Investigații Sociologice și Studii de Marketing „CBS-AXA”, la solicitarea Centrului de Resurse Juridice din Moldova (CRJM), 48% din respondenți (avocați) consideră că reformarea sistemului judecătoresc, începută în anul 2011, a avut un impact pozitiv asupra sistemului judecătoresc, pe când în anul 2015 cifra constituia doar 43%⁵. Conform aceluiași sondaj, avocații consideră că soluțiile judecătorilor sunt cel mai des influențate de către politicieni (90,7%), procurori (83,9%), alți judecători (68,2%), Consiliul Superior al Magistraturii (65,1%).

În același timp, potrivit altui sondaj, percepția privind performanța instanțelor judecătorești din Republica Moldova diferă la cetățeni și mediul de afaceri, pe de o parte, și utilizatorii profesioniști ai serviciilor judecătorești și angajații din sectorul justiției, pe de altă parte. Astfel, în raportul elaborat de către Banca Mondială în colaborare cu Fondul pentru Buna Guvernanță al Marii Britanii, intitulat „Republica Moldova. Îmbunătățirea accesului la justiție: de la resurse spre rezultate”, potrivit anchetelor realizate la finele anului 2017, sunt indicate următoarele: „76 la sută din publicul general și 76 la sută din comunitatea de afaceri au exprimat opinii negative. Majoritatea respondenților în grupuri au tendința să declare lipsa unor schimbări reale în perioada 2015–2017. 46 la sută din cetățeni și 47 la sută din companii sunt de părerea că amploarea corupției s-a intensificat. Totuși, doar 19 la sută din utilizatorii profesioniști și 14 la sută din angajații sectorului justiției au manifestat opinii similare, reflectând un grad mai mare de optimism despre eforturile de combatere a corupției, față de cei „din interiorul” sistemului. Cetățenii și mediul de afaceri sunt de părerea că prevalența corupției se datorează impunității persoanelor corupte și corupției ca tradiție socială. 20 la sută din cetățeni au raportat dare de mită (plătită personal sau prin terți).”⁶

Problemele de integritate și nivelul ridicat al corupției în cadrul sistemului justiției sunt confirmate și de rezultatele studiului periodic, efectuat de Transparency International (TI). Conform celor mai recente date, în 2019, Republica Moldova s-a clasat pe locul 122 din 180 de țări, cu un scor de 32 din 100, față de indicele compus al Uniunii Europene de 66⁷. Totodată, potrivit Barometrului Global al Corupției

⁴ Datele Barometrului Opiniei Publice: <http://ipp.md/old/lib.php?l=ro&idc=156>

⁵ Rezultatele sondajului: <http://crjm.org/wp-content/uploads/2019/01/2018-Sondaj-Perceptia-avocati-justitie.pdf>

⁶ Raportul Băncii Mondiale *Republica Moldova. Îmbunătățirea accesului la justiție: de la resurse spre rezultate*: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/295451537501885223/pdf/UPDATED-Moldova-JSPEIR-Final-Romanian.pdf>

⁷ Transparency International: <https://www.transparency.org/en/countries/moldova>

pentru Europa și Asia Centrală, lansat de Transparency Internațional în 2016, în clasamentul celor 42 de țări, printre țările cu cea mai mare îngrijorare privind răspândirea corupției este și Republica Moldova, sectorul justiției fiind considerat afectat de acest fenomen de 67% din respondenți⁸.

Deși datele sondajelor la nivel național și internațional nu reprezintă în cea mai mare parte o tendință pozitivă, analizele efectuate⁹ arată că rezultatele sunt influențate în mod indirect și de următorii factori: (i) interdependența dintre încrederea în justiție și încrederea în alte instituții ale statului – scăderea încrederii populației în instituțiile statului determină și scăderea încrederii în justiție; (ii) mediatizarea – gradul și modul în care anumite evenimente legate de justiție sunt mediatizate modelează la fel percepția publicului.

Implementarea SRSJ a contribuit la crearea unei baze normative noi pentru majoritatea instituțiilor și a profesiilor din sectorul justiției, o mare parte din respectivele prevederi fiind transpuse în practică, altele însă urmând a fi valorificate și implementate treptat, pe parcursul următorilor ani, pentru a produce rezultatele scontate. Totuși, potrivit Raportului misiunii de evaluare a Comisiei Internaționale a Juriștilor (CIJ) din 2018, se constată următoarele: „În pofida demarării unor reforme juridice, implementarea activităților prevăzute în ele trenează și deseori este afectată de lipsa voinței politice și a convingerii. Rezultatul acestui fapt este un sistem judecătoresc care, deși ar putea fi complet independent, încă nu s-a ridicat la acest nivel, deoarece semnificația deplină a independenței judiciare încă nu s-a înrădăcinat suficient de bine în mentalitatea celor care îl reprezintă – judecătorii. Cu toate problemele legate de implementare, reformele pot semnala începutul instalării unei independențe judiciare reale, imprimată în inimile și mințile tuturor actorilor din sistemul justiției.”¹⁰

Ultimele rapoarte de progres privind gradul de realizare a SRSJ, elaborate de către Ministerul Justiției, în calitate de coordonator central al procesului de reformare a sectorului justiției, arată că măsurile prevăzute în Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ au fost executate în proporție de 86%. Gradul de realizare a fost calculat în baza Metodologiei de monitorizare și evaluare a implementării SRSJ, aprobată de Ministerul Justiției, ținând cont în principal de indicatorii prevăzuți în Planul de acțiuni. Mai multe evaluări naționale, internaționale, precum și promotorii reformei au constatat că indicatorii stabiliți pentru măsurarea realizării SRSJ au fost preponderent de natură cantitativă și mai puțin calitativă, așa încât, la final de acțiune a SRSJ, a fost dificil de a evalua

⁸ *Barometrul Global al Corupției pentru Europa și Asia Centrală:*

https://images.transparencycdn.org/images/2016_GCB_ECA_EN.pdf

⁹ *Evoluția încrederii în justiție din 2008 până în 2019*, infografic realizat de către Centrul de Resurse Juridice din Moldova: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2020/06/increderea-in-justitia-din-Republica-Moldova.pdf>

¹⁰ Raportul misiunii de evaluare a Comisiei Internaționale a Juriștilor (CIJ) *Promisiunea neindeplinită privind un sistem judecătoresc independent în Moldova*: https://crjm.org/wp-content/uploads/2019/03/2019-ICJ-Raport-Independenta-Justitiei-RM_RO.pdf

impactul pe care l-a produs aceasta (date disponibile în rapoartele de evaluare a implementării SRSJ, elaborate de către grupurile de lucru pentru coordonarea și monitorizarea implementării, Studiul de evaluare a implementării SRSJ, efectuat cu suportul experților Consiliului European, raportul Curții de Conturi privind performanța implementării SRSJ¹¹, precum și alte rapoarte efectuate de către mai multe organizații necomerciale).

Evaluările SRSJ realizate de către subiecții independenți arată că aceasta, ca instrument de politici holistice, a stabilit obiective foarte ambițioase, care au fost dificil de realizat. Spectrul și aria de acoperire mult prea mare au generat dificultăți în realizarea cu succes a SRSJ. Aceasta a inclus acțiuni interconectate, iar stagnarea, tergiversarea unei acțiuni au atras nerealizarea în lanț a mai multor acțiuni.

Așa cum s-a menționat în textul SRSJ, dar și în rapoartele anuale întocmite, realizarea eficientă a SRSJ putea fi afectată de 3 riscuri: instabilitatea politică, rezistența din partea autorităților care urmau a fi supuse reformelor și capacitățile insuficiente de absorbție a fondurilor pentru implementarea reformei. La expirarea perioadei de implementare s-a constatat că unele dintre aceste riscuri, pe parcurs, au dispărut, iar unele, chiar dacă s-au produs, au căpătat alte conotații. O bună parte dintre riscurile identificate la etapa lansării precedentului document strategic pentru reforma sectorului justiției au afectat, în special, de o manieră considerabilă și pe un termen îndelungat, valorificarea și îndeplinirea acțiunilor programate.

În anul 2018, prioritățile în sectorul justiției pe termen scurt au fost trasate în documentul de politici al Ministerului Justiției, intitulat „Mica reformă a justiției”. Astfel, având în vedere direcțiile strategice stabilite pentru anul 2018, s-a reușit operarea modificărilor la cadrul legislativ care reglementează sistemul judecătoresc în partea ce ține de:

- 1) revizuirea criteriilor de selecție, evaluare și promovare a judecătorilor;
- 2) asigurarea competitivității în procesul de promovare și transferare a judecătorilor;
- 3) consolidarea rolului Consiliului Superior al Magistraturii, în special prin limitarea calității de membru la un singur mandat și a dreptului de vot al Procurorului General, al președintelui Curții Supreme de Justiție și al ministrului justiției în problemele referitoare la cariera judecătorilor (numirea, promovarea, sancționarea disciplinară și destituirea judecătorilor);
- 4) asigurarea autonomiei funcționale a Inspecției judiciare față de Consiliul Superior al Magistraturii;
- 5) revizuirea mecanismului de examinare a abaterilor disciplinare.

---

¹¹ Hotărârea Curții de Conturi nr. 43/2016 privind Raportul auditului performanței *Implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016 (8 luni): resurse generoase – rezultate incerte*: <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=813>

Adoptarea acestui pachet de legi (Legea nr. 136/2018 și Legea nr. 137/2018) a avut drept scop sporirea eficacității și independenței sistemului judecătoresc, consolidarea rolului Consiliului Superior al Magistraturii, asigurarea unui sistem bazat pe merit în procesul de selecție și promovare a judecătorilor, precum și îmbunătățirea mecanismului de responsabilizare a judecătorilor.

În pofida eforturilor depuse până în prezent, în justiție nu s-a ajuns la îndeplinirea standardelor de înaltă calitate stabilite pentru ea. Principalele motive ale acestei situații sunt următoarele:

- 1) menținerea factorilor care generează corupția și a elementelor care afectează integritatea actorilor din justiție;
- 2) capacitățile insuficiente de performanță și gestionare a resurselor umane;
- 3) cultura juridică subdezvoltată;
- 4) practicile judiciare neuniforme;
- 5) aplicarea deficitară a cadrului normativ;
- 6) concentrarea excesivă asupra acțiunilor pe termen scurt în elaborarea cadrului legislativ și lipsa unei viziuni sistemice pe termen mediu și lung;
- 7) instabilitatea legislativă (inițiative incoerente, necorelate și formulate fără o consultare largă).

Domeniul justiției, în special asigurarea unei justiții independente, a constituit prioritatea-cheie a guvernelor și în perioada anilor 2019–2020. Potrivit programelor de activitate ale acestora, asigurarea unui stat de drept în Republica Moldova este de neconceput fără o intervenție majoră în acest domeniu.

Având în vedere că procesul de planificare strategică trebuie să fie un proces permanent, continuu și coerent, este iminentă adoptarea unui nou document de politici pentru următoarea perioadă de timp. O abordare strategică și sistemică, într-un nou document de politici, a obiectivelor aferente problemelor existente, cu determinarea (definirea) instrumentelor de soluționare și a impactului așteptat, va permite stabilirea pe termen mediu a unei viziuni de ansamblu de dezvoltare durabilă a sectorului justiției.

Prioritățile stabilite în acest document de politici și reflectate în direcțiile strategice derivă din:

- 1) măsurile stabilite în SRSJ care nu au fost realizate, au fost realizate parțial sau necesită a fi fortificate;
- 2) disfuncționalitățile semnalate în practică la nivel de sistem;
- 3) rapoartele/expertizele și declarațiile structurilor internaționale privind deficiențele sistemului judecătoresc din Republica Moldova.

Acest document de politici este congruent și cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD), care au fost adoptate de statele membre ale Organizației Națiunilor Unite în cadrul Summitului pentru Dezvoltare Durabilă din 25–27 septembrie 2015 și care au fost incluse în Agenda pentru Dezvoltare Durabilă – 2030, și anume cu Obiectivul 16 care urmărește *promovarea societăților pașnice și incluzive pentru*

dezvoltare durabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.

Strategia își propune să răspundă provocărilor legate de îmbunătățirea sectorului justiției și să demonstreze angajamentul statului de a asigura un sector al justiției independent, imparțial, responsabil și eficient.

În același timp, o problemă constantă raportată de actorii interni și partenerii de dezvoltare ai Republicii Moldova este concentrarea eforturilor de reformă și a politicilor doar pe acțiuni de modificare a legislației și pe restructurarea instituțională, fiind omisă, cel mai frecvent, componenta de punere în aplicare efectivă a modificărilor legislative și instituționale. Astfel, având în vedere faptul că prin strategia anterioară s-a intervenit cu modificări substanțiale de ordin legislativ și restructurări instituționale, în prezent eforturile urmează a fi focalizate cu preponderență pe componenta de punere în aplicare efectivă a modificărilor legislative și instituționale.

Rezultatele evaluării SRSJ au conturat necesitatea unei arhitecturi mai suple pentru noua strategie. Din această perspectivă, respectivul document strategic în domeniul justiției este conceput de o manieră mult mai concentrată, care țintește cele mai vulnerabile componente ale sectorului justiției ce nu sunt reflectate în alte documente de politici sectoriale adoptate. Or, suprapunerea acțiunilor prin diferite documente de politici induce confuzii la implementare din partea autorităților responsabile sau duce la degrevarea de orice răspundere pentru implementare.

În același timp, obiectivele și acțiunile stabilite în alte documente de politici pe segmentul drepturilor omului, integrității și combaterii corupției în sectorul public urmează a fi corelate cu cele stabilite în prezentul document, or, acestea din urmă se intercalează cu sistemul justiției și nu pot fi decuplate în mod direct de la acesta.

Totodată, având în vedere că prezentul document de politici reprezintă o continuare firească a reformelor inițiate în procesul implementării SRSJ, se intenționează distanțarea de la conceptul de reformare și concentrarea pe aspectele de dezvoltare, după caz, de consolidare sau valorificare a potențialului sectorului justiției. După implementarea SRSJ, prin noul document urmează să se contureze un nou stadiu de îmbunătățire sau „reglajul fin” al cadrului normativ deja adoptat, consolidarea capacităților instituționale și profesionale ale instituțiilor reformate, alinierea proceselor de reformă a justiției la recomandările și standardele instrumentelor internaționale în domeniu, precum și la angajamentele Republicii Moldova asumate față de partenerii de dezvoltare.

II. DIRECȚIILE STRATEGICE, OBIECTIVELE SPECIFICE ȘI REZULTATELE SCONTATE

Prin Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021–2024 (în continuare – *Strategie*) se intenționează continuarea

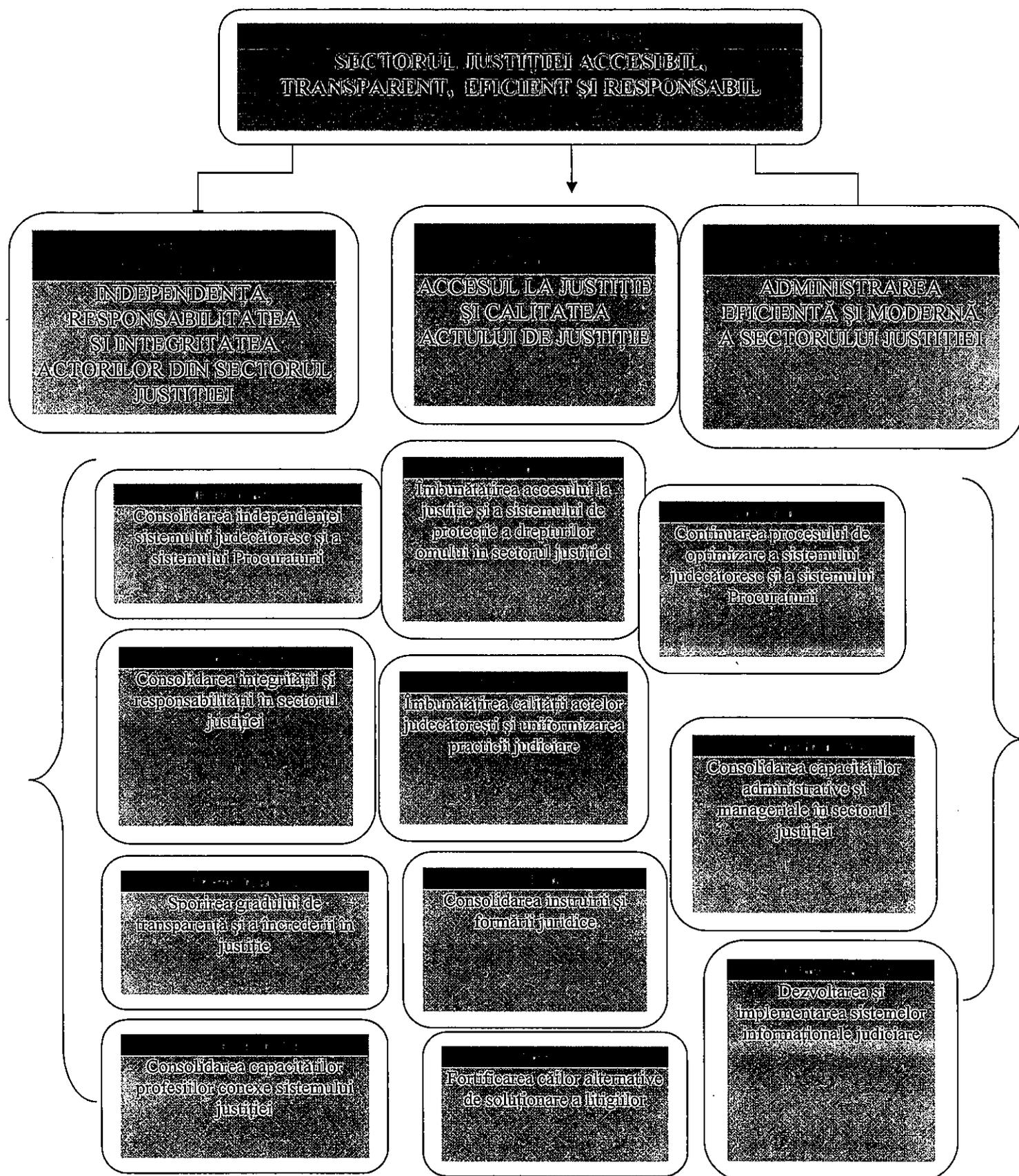
proceselor lansate și implementate, care au reprezentat o nouă etapă în edificarea unui sector al justiției modern și care au contribuit la crearea unei noi infrastructuri normative și instituționale. Consolidarea sectorului judecătoresc determină abordarea mai multor componente ale acestui proces, toate obiectivele fiind subsumate unui obiectiv general și fundamental, celui privind asigurarea unui sector al justiției accesibil, transparent, eficient și responsabil. O justiție modernă, căreia să îi fie asigurate independența și eficiența, reprezintă mai mult decât un deziderat.

Obiectivul general, direcțiile strategice și obiectivele specifice ale Strategiei țintesc problemele critice și vulnerabilitățile sectorului justiției, atestate în rapoartele de evaluare și în discuțiile cu actorii din sector, și se concentrează pe asigurarea coerenței și a continuității reformelor precedente, pe modernizarea în continuare a sectorului, pe sporirea eficienței, a calității și accesului la justiție, precum și se orientează spre noile tendințe moderne, abordate în domeniul justiției de mai multe structuri europene.

Fiecare direcție strategică și obiectiv cuprinse în prezenta Strategie se subsumează următoarelor principii, a căror respectare este esențială pentru realizarea unui sistem judiciar modern:

- 1) respectarea statului de drept, a supremației legii și a drepturilor omului;
- 2) garantarea unei reale separații și a echilibrului puterilor în stat prin consolidarea independenței și a integrității puterii judecătorești;
- 3) asigurarea stabilității cadrului normativ și instituțional;
- 4) consolidarea instituțională și cooperarea loială dintre instituțiile cu atribuții în administrarea sistemului judiciar și îndeplinirea justiției;
- 5) implementarea celor mai bune practici europene legate de funcționarea sistemului judiciar;
- 6) asigurarea transparenței actului de justiție.

Se propune ca respectivul document strategic să fie orientat pe **3 direcții strategice**, pentru fiecare direcție strategică fiind stabilite obiectivele care urmează a fi îndeplinite în următorii 4 ani.

Direcția strategică I

Independența, responsabilitatea și integritatea actorilor din sectorul justiției

Obiectivul 1.1. Consolidarea independenței sistemului judecătoresc și a sistemului Procuraturii

Independența justiției este o cerință de bază a statului de drept, care derivă din principiul separației puterilor în stat. Această cerință impune atât independența structurală a sistemului justiției, cât și independența individuală a judecătorilor. Principiul independenței judecătorilor este principiul în afara căruia nu se poate concepe o autentică activitate de înfăptuire a justiției. Judecătorul trebuie să beneficieze atât de o independență externă, cât și de o independență internă, indiferent de poziția sa în sistem, iar cultura de subordonare ierarhică trebuie eliminată. Percepția care planează în prezent în societate că unele verdicte sunt emise de judecători sub presiunea anumitor factori, abuzurile din sistem, justiția selectivă, influențele necorespunzătoare atât din interior, cât și din exterior (inclusiv influențele de ordin politic), factorii de corupție, dar și lipsa de integritate a actorilor din sistem, erodează în ansamblu autoritatea puterii judecătorești și afectează grav încrederea în independența judecătorilor.

Principiul independenței judecătorilor și asigurarea stabilității mandatului sunt consacrate prin Constituție. În același timp, potrivit standardelor internaționale și recomandărilor forurilor internaționale (Comisia de la Veneția¹², Grupul Statelor împotriva Corupției din cadrul Consiliului Europei (GRECO)¹³), anumite prevederi ale Legii Supreme urmează a fi revizuite în scopul fortificării garanțiilor de independență a judecătorilor și al excluderii factorilor politici care influențează cariera acestora. În acest sens, modificarea Constituției prin excluderea termenului inițial de 5 ani de numire a judecătorilor în funcție va asigura stabilitatea mandatului până la atingerea plafonului de vârstă. Siguranța mandatului reprezintă un element fundamental al independenței judecătorilor, iar numirea judecătorului până la atingerea plafonului de vârstă reprezintă garanția mandatului acestuia. Totodată, operarea amendamentelor constituționale în sensul numirii judecătorilor Curții Supreme de Justiție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, și nu de către Parlament, așa precum este în prezent, va reduce influența factorilor politici asupra procedurii de numire a judecătorilor, precum și va uniformiza procedura de numire a judecătorilor în toate instanțele judecătorești din țară. Or, deși prevederile legale stabilesc că doar în cazul

¹² Opinia Comisiei de la Veneția nr. 916/2018 (CDL-AD(2018)003-e), nr. 983/2020 (CDL-AD(2020)001) și nr. 983/2020 (CDL-AD(2020)007).

¹³ Raportul GRECO privind al patrulea ciclu de evaluare a Moldovei, adoptat la 1 iulie 2016.

în care există probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție cu funcția respectivă, de încălcare a legislației de către acesta sau de încălcare a procedurilor legale de selecție și promovare, Președintele Parlamentului, în temeiul unui aviz al Comisiei juridice, numiri și imunități, poate respinge o singură dată candidatura propusă de Consiliul Superior al Magistraturii, se atestă situații în care factorul politic, în mod arbitrar, ignoră prevederile legale.

Prin modificările constituționale urmează a fi excluse și prevederile care stabilesc numirea președinților și a vicepreședinților instanțelor judecătorești de către președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, aceasta fiind o competență exclusivă a Consiliului Superior al Magistraturii ce ține de administrarea sistemului judecătoresc. Instituirea unui mecanism de antrenare a corpului de judecători al instanței judecătorești în procesul de selecție a candidaților pentru funcția de președinte și cea de vicepreședinte și atribuirea Consiliului Superior al Magistraturii a competenței de numire a persoanelor în funcții administrative vor contribui la o mai bună administrare a sistemului.

Un element distinct în garantarea independenței puterii judecătorești este asigurarea exercitării funcțiilor în mod corespunzător, fără ca independența judecătorilor să fie compromisă de teama începerii urmăririi penale. Deși standardele europene permit judecătorilor să fie trași la răspundere penală în exercitarea funcțiilor lor judiciare, pragul acestora este destul de înalt, și anume doar în cazul în care este probată indubitabil, dincolo de orice îndoială rezonabilă, intenția directă în pronunțarea unei hotărâri contrare legii. Sub imperiul actualei componente de infracțiuni, cuprinsă la art. 307 din Codul penal, s-au atestat cazuri de imixtiuni arbitrare în funcțiile judiciare, fapt care determină întreprinderea pe viitor a măsurilor de eradicare a unor situații similare.

În același timp, un rol fundamental în garantarea independenței judecătorești, în buna funcționare a sistemului judecătoresc și, implicit, în menținerea unui echilibru în interiorul acestuia îi revine Consiliului Superior al Magistraturii. Disfuncționalitățile atestate pe parcursul ultimei perioade în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, încercările de revocare a membrilor aleși din rândul judecătorilor au avut grave implicații asupra imaginii și funcționalității întregului sistem judecătoresc. Modificarea componentei structurale a Consiliului Superior al Magistraturii, cu excluderea membrilor din oficiu, instituirea garanțiilor referitoare la cota de reprezentare a judecătorilor, extinderea posibilității de a alege în componența Consiliului Superior al Magistraturii și reprezentanți ai altor profesii conexe sistemului justiției, cu stabilirea unui mecanism transparent și incluziv de selectare a acestora, sunt doar unele elemente de ordin constituțional și infraconstituțional care urmează a fi reglementate. Un rol determinant în acest proces, în special în cel ce ține de cariera judecătorilor și responsabilizarea

disciplinară, îl au și organele specializate ale Consiliului Superior al Magistraturii, care trebuie să dea dovadă de independență, echidistanță, corectitudine și profesionalism în activitate și în deciziile luate. În raportul său, GRECO și-a exprimat îngrijorarea în privința motivării insuficiente a hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii, în special în ceea ce privește selecția, cariera și răspunderea disciplinară, dar mai ales în privința faptului că Consiliul Superior al Magistraturii nu își motivează deciziile în care se abate de la hotărârile Colegiului pentru selecție, invocând doar numărul de voturi acordate pentru fiecare candidat.

Totodată, menținerea independenței și a prestigiului justiției, dar și administrarea eficientă nu se pot face doar prin măsuri de ordin legislativ. Pentru aceasta este nevoie și de o coeziune internă prin luarea de poziție și acțiuni ferme ale corpului de judecători, orientate spre apărarea propriei independențe. Rolul de garant al independenței sistemului judecătoresc trebuie să fie realizat în primul rând de către Consiliul Superior al Magistraturii prin denunțarea publică a amenințărilor la adresa sistemului în general și a independenței fiecărui judecător în particular, prin elucidarea provocărilor cu care se confruntă sistemul judecătoresc. Consiliul Superior al Magistraturii trebuie să manifeste un rol activ și promptitudine cu privire la apărarea corpului magistraților împotriva actelor de natură a aduce atingere independenței, imparțialității sau reputației profesionale a acestora, precum și să comunice public realitatea faptică în cazul prezentării unor informații false.

Priorități continuă să constituie și asigurarea independenței corpului de procurori, și fortificarea capacităților Consiliului Superior al Procurorilor și a activității colegiilor sale, precum și revizuirea componenței Consiliului Superior al Procurorilor, în special a membrilor de drept, potrivit recomandărilor GRECO. Consiliul Superior al Procurorilor, fiind garantul independenței și al imparțialității procurorilor, trebuie să dispună de totalitatea instrumentelor necesare pentru realizarea sarcinilor sale. În acest sens, urmează a fi revăzut conceptul de funcționare a unor mecanisme care, în prezent, nu constituie parte structurală a Consiliului Superior al Procurorilor (de exemplu, Inspekția procurorilor). În partea ce ține de asigurarea independenței procurorilor, Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE), în Avizul nr. 9, stabilește că „independența și autonomia Parchetului este un corolar esențial al independenței sistemului judiciar” și că „tendința generală de consolidare a independenței și autonomiei efective a Parchetului ar trebui încurajată”.

Perfecționarea sistemului de selecție și promovare a judecătorilor și a procurorilor, prin excluderea practicilor care ar sugera existența unor factori de favorizare a candidaților, este determinantă pentru asigurarea accederii în sistem a unor persoane profesionale și integre, pe bază de merit și în mod transparent. În acest sens se impune necesitatea îmbunătățirii practicilor și a cadrului normativ în partea ce ține de procedura admiterii și instruirea la Institutul Național al Justiției, statutul audiențelor, uniformizarea criteriilor de accedere în funcția de judecător și

procuror pe baza vechimii în muncă, precum și a îmbunătățirii mecanismelor de selecție și promovare de către Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor.

Un domeniu de reglementare al acestui obiectiv specific îl constituie și consolidarea rolului Curții Constituționale, în special în partea ce ține de numărul de judecători și durata mandatului deținut. Potrivit bunelor practici, numărul judecătorilor constituționali urmează a fi impar în vederea excluderii blocajelor în procesul decizional, și anume pentru a evita situația parității votului. Totodată, deținerea unui singur mandat, fără posibilitatea de a fi reînnoit, are drept obiectiv garantarea independenței judecătorului constituțional în exercitarea mandatului.

Obiective specifice:

1.1.1. Sporirea independenței sistemului judecătoresc.

1.1.2. Consolidarea independenței și a capacităților Consiliului Superior al Magistraturii.

1.1.3. Sporirea independenței sistemului Procuraturii și fortificarea capacităților Consiliului Superior al Procurorilor.

1.1.4. Perfecționarea sistemului de selecție și promovare a judecătorilor și procurorilor.

1.1.5. Consolidarea rolului Curții Constituționale.

Rezultatul scontat:

1. Independența sistemului judecătoresc și a sistemului Procuraturii consolidată.

2. Capacitățile instituționale ale autorităților de administrare (Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor), fortificate.

Obiectivul 1.2. Consolidarea integrității și responsabilității în sectorul justiției

Identificarea unor pârghii eficiente de întărire a independenței judecătorilor și a procurorilor urmează a fi corelată cu creșterea responsabilității și integrității acestora. Responsabilitatea și integritatea sunt printre principalele elemente de asigurare a încrederii cetățenilor în sistemul justiției și de garanție a derulării unor proceduri echitabile. Dezvoltarea și promovarea unei culturi a integrității judiciare constituie un element important în prevenirea corupției care este una dintre principalele amenințări în adresa societății și funcționării statului de drept.

În prezent, potrivit sondajelor realizate, corupția și lipsa de integritate în sistemul judecătoresc sunt percepute de publicul larg la un nivel înalt. În Raportul privind al patrulea ciclu de evaluare a Moldovei, GRECO este profund îngrijorat de

indicii potrivit cărora în funcția de judecător sunt numiți candidați care prezintă riscuri de integritate.

Comisia Internațională a Juriștilor, în Raportul misiunii de evaluare din 2018, accentuează importanța faptului ca corupția în sistemul judecătoresc să fie combătută prin măsuri ferme și, în mod prioritar, în deplină armonie cu principiile statului de drept și drepturile omului. Aceasta este îngrijorată de faptul că multe investigații penale par să fie concentrate mai degrabă pe suprimarea opoziției sau prevenirea părerilor disidente în sistemul judecătoresc decât pe eradicarea reală a corupției.

Este esențial ca actorii din cadrul sistemului justiției, individual și în colectiv, să respecte și să onoreze funcția deținută ca fiind un mandat public și să depună efort pentru a spori și menține încrederea publicului în sistem.

Asigurarea integrității actorilor în sectorul justiției, precum și responsabilizarea acestora au fost declarate obiectiv național prin diverse angajamente internaționale și documente naționale. În pofida mai multor măsuri întreprinse, până în prezent, standardele de integritate, precum și cele morale și etice nu au devenit parte importantă a activității profesioniștilor din sectorul justiției. Deficiențele atestate în menținerea acestor standarde au un profund impact asupra încrederii justițiabililor în deciziile emise. Judecătorii și procurorii nu pot abuza de competențele acordate, iar garanția independenței acordată de lege pentru exercitarea atribuțiilor funcționale urmează a fi corelată cu responsabilitatea, și nu cu impunitatea.

Pentru realizarea acestui deziderat se impune asigurarea unei verificări efective a judecătorilor și procurorilor sub aspectul integrității și intereselor. Totodată, în urma analizei noului cadru legal și a practicilor, se impun și măsuri de îmbunătățire a mecanismului de răspundere disciplinară a judecătorilor și a procurorilor.

Obiective specifice:

1.2.1. Eficientizarea activității autorităților cu competențe în domeniul anticorupției și integrității.

1.2.2. Asigurarea unei verificări efective a declarațiilor de avere și interese personale ale judecătorilor și ale procurorilor de către Autoritatea Națională de Integritate.

1.2.3. Consolidarea capacităților sistemului judecătoresc și ale sistemului Procuraturii în gestionarea problemelor de integritate și a conflictelor de interese.

1.2.4. Îmbunătățirea mecanismului de răspundere disciplinară a judecătorilor și a procurorilor.

Rezultatul scontat:

1. Mecanismele de responsabilizare și de asigurare a integrității actorilor din sectorul justiției, fortificate.
2. Cazurile de corupție și lipsă de integritate identificate, investigate eficient și sancționate.
3. Rezultatele investigării cazurilor de integritate și soluțiile date în cauzele disciplinare, publicate.

Obiectivul 1.3. Sporirea gradului de transparență și a încrederii în justiție

Sporirea gradului de transparență și a încrederii în sistemul judecătoresc este o sarcină esențială și complexă, dar, în același timp, dificilă în condițiile în care percepția generală a majorității societății în raport cu independența sistemului judecătoresc este încă la un prag scăzut. Asigurarea încrederii cetățenilor în actul de justiție echivalează, în cele din urmă, cu încrederea în instituțiile statului.

Pe parcursul ultimei perioade s-a reușit obținerea unor rezultate consistente în domeniul asigurării transparenței actului de justiție, și anume prin: (i) publicarea tuturor hotărârilor judecătorești pe paginile web oficiale ale instanțelor; (ii) înregistrarea audio a tuturor ședințelor de judecată; (iii) publicarea informației privind locul și data desfășurării ședințelor de judecată pe paginile web oficiale ale instanțelor. Acest fapt a fost posibil datorită implementării Sistemului informațional judiciar. Totodată, obiectivul privind sporirea gradului de transparență și a încrederii în justiție, deși se află într-o strânsă conexiune cu gradul de realizare a celorlalte obiective, determină totuși întreprinderea mai multor măsuri conjugate în scopul dezvoltării culturii juridice și al ruperii lanțului de neîncredere. Or, în lipsa unei culturi juridice a populației, eforturile de succes pe celelalte segmente riscă să nu poată fi reflectate și valorificate la justa valoare. Prin urmare, scopul este de a dezvolta și urmări sensibilizarea și îmbunătățirea cunoștințelor generale ale persoanelor privind standardele legale.

Concomitent cu setul de măsuri destinate dezvoltării culturii juridice, obiectul prezentei Strategii îl constituie și îmbunătățirea mecanismelor de comunicare cu publicul pentru a spori gradul de încredere în justiție. În acest sens sunt necesare un set de acțiuni orientate spre popularizarea (vulgarizarea) textului juridic privind drepturile și obligațiile procedurale ale persoanelor în vederea asigurării unei înțelegeri mai ușoare din partea publicului larg, fără diminuarea conotației juridice și cu publicarea acestuia pe paginile web oficiale ale instanțelor. De asemenea, o bună practică promovată cu succes de câteva instanțe judecătorești, care au preluat și au aplicat unele standarde internaționale de excelență judecătorească, a fost și instituirea unor centre de informare în scopul direcționării corecte a justițiabililor, al oferirii răspunsurilor la întrebări de orientare sau de procedură.

În același context, asigurarea transparenței activității se impune și în activitatea organelor de administrare a sistemului judecătoresc și a sistemului Procuraturii.

Totodată, ultimele tendințe ale organelor internaționale (de exemplu, Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ)¹⁴) recomandă statelor concentrarea eforturilor sistemelor judecătorești pe o mai bună comunicare cu justițiabilii, inclusiv efectuarea sistematică a sondajelor privind nivelul de satisfacție a justițiabililor, analiza, publicarea datelor și informarea acestora, într-o manieră simplă și perceptibilă, despre drepturile și obligațiile procesuale, termenele de procedură, procedurile specifice, măsurile întreprinse sau preconizate pentru rezolvarea problemelor raportate.

Monitorizarea și evaluarea din exterior a activității sectorului justiției constituie un instrument care contribuie la îmbunătățirea previzibilității funcționării acestuia. Astfel, se impune definirea și consolidarea mecanismului și a metodologiei unice de efectuare sistematică a sondajelor privind nivelul de satisfacție în legătură cu activitatea sistemului judecătoresc, a sistemului Procuraturii și a profesiilor conexe sistemului justiției, cu respectarea tuturor etapelor de colectare, filtrare, analiză, publicare a datelor, precum și de elaborare a planurilor de acțiuni pentru remedierea problemelor identificate și a rapoartelor de monitorizare a implementării. Or, sondajele realizate, în mod sistematic, în rândul profesioniștilor și al utilizatorilor pot oferi informații pertinente pentru remedierea problemelor identificate în sistem și pentru sporirea calității activității sectorului justiției.

Obiective specifice:

1.3.1. Dezvoltarea mecanismelor/programelor de informare și educare a persoanelor cu privire la accesul la justiție și competența autorităților din sectorul justiției.

1.3.2. Implementarea mecanismului de efectuare periodică a sondajelor în cadrul sistemului justiției.

Rezultatul scontat:

1. Indicatorii de percepție publică privind încrederea în justiție îmbunătățiți.
2. Nivelul de cultură juridică a populației îmbunătățit.
3. Gradul de acces al publicului la informații ridicat.

Obiectivul 1.4. Consolidarea capacităților profesioniștilor conexe sistemului justiției

¹⁴ A se vedea Raportul Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției *Sistemele judiciare europene. Eficiența și calitatea justiției*, ediția 2018: <https://rm.coe.int/rapport-avec-couv-18-09-2018-en/16808def9c>

Consolidarea capacităților profesiilor conexe sistemului justiției și afirmarea reprezentanților acestora (avocați, notari, mediatori, executori judecătorești, experți judiciari, administratori autorizați și traducători/interpreți) drept un corp de profesioniști apt să ofere servicii juridice calitative, care, prin esență, sunt servicii publice delegate de către stat, constituie un element important în realizarea obiectivului general al acestui document de politici.

Activitatea profesiilor conexe sistemului justiției este reglementată de legi speciale. Deși, în mare parte, activitatea acestora urmează a fi ghidată de aceleași reguli, în prezent există totuși mai multe deosebiri în ceea ce privește modul de organizare și de accesare în profesie, de responsabilizare, precum și de activitate a organelor profesionale. În acest sens este necesar de a se asigura o unificare a regulilor pe segmentul respectiv, dar și înlăturarea unor deficiențe atestate.

La fel, regimul fiscal, cel de asigurări sociale, de asistență medicală, aplicabile reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției, rămân a fi un subiect controversat. Cu toate că, în ultima perioadă, au fost adoptate unele soluții legislative care au îmbunătățit parțial situația destinatarilor, ele nu răspund necesităților și posibilităților reprezentanților acestor profesii.

De asemenea, lipsa pentru unele profesii a metodologiilor clare de formare a tarifelor pentru serviciile prestate, iar pe alocuri lipsa cuantificării acestora, reprezintă o problemă atât pentru beneficiarii acestor servicii, cât și pentru prestatori. Astfel, se impune stabilirea tarifelor într-un mod transparent și justificabil pentru a exclude elementul arbitrar.

Obiective specifice:

1.4.1. Fortificarea mecanismelor de independență, organizare a profesiilor conexe sistemului justiției și îmbunătățirea calității serviciilor acordate.

1.4.2. Fortificarea mecanismelor de accesare în profesie și de responsabilizare a reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției.

1.4.3. Îmbunătățirea sistemului contributiv de garanții sociale.

1.4.4. Stabilirea unor reguli clare de formare a tarifelor pentru serviciile prestate.

Rezultatul scontat:

1. Mecanisme de asigurare a independenței și de organizare a profesiilor conexe sistemului justiției, fortificate.

2. Nivelul de satisfacție a beneficiarilor serviciilor acordate de reprezentanții profesiilor conexe sistemului justiției, ridicat.

Direcția strategică II

Accesul la justiție și calitatea actului de justiție

Obiectivul 2.1: Îmbunătățirea accesului la justiție și a sistemului de protecție a drepturilor omului în sectorul justiției

Având în vedere faptul că accesul liber la justiție este un principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină, acesta continuă să constituie un obiectiv prioritar. Accesul la justiție nu este doar un drept în sine, ci reprezintă un instrument esențial care permite protecția celorlalte drepturi.

Pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului nu este suficient de a consacra drepturile materiale și a preciza condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile, este necesar, de asemenea, de a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi, în special pentru grupurile vulnerabile.

În acest sens, intervenții de ordin legislativ urmează a fi realizate în vederea eficientizării procedurilor judiciare, care constituie o sarcină complexă, având drept obiectiv îmbunătățirea accesului la justiție și a calității actului de justiție, precum și excluderea abuzurilor atât din partea justițiabililor, cât și a reprezentanților sistemului.

Prioritate constituie și promovarea unui sistem de justiție penală bazat pe respectarea drepturilor omului, pe garantarea unei justiții penale echitabile. În acest sens, eforturile urmează a fi conjugate în vederea asigurării calității legii penale, cerință ce urmărește protecția persoanei împotriva arbitrarului, cu excluderea interpretărilor abuzive și extensive.

Totodată, accesul la justiție semnifică nu doar posibilitatea juridică efectivă de a te adresa unui organ de plină jurisdicție pentru soluționarea unei contestații și obținerea unei satisfacții, ci și dreptul de a cere executarea hotărârii obținute care reprezintă ultima etapă a procesului judiciar. Ca rezultat al liberalizării profesiei de executor judecătoresc, pe parcursul unui deceniu, problema sistemică de neexecutare a hotărârilor judecătorești, care a dus la multiple condamnări ale Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO), practic a dispărut. În același timp, se solicită în continuare fortificarea și eficientizarea mecanismelor de asigurare a unei executări efective a hotărârilor judecătorești.

În partea ce ține de sistemul execuțional-penal, în perioada anilor 2016–2020 au fost realizate anumite progrese, printre care reorganizarea sistemului administrației penitenciare, implementarea, începând cu anul 2019, a mecanismului preventiv și compensator pentru detenția în condiții precare, implementarea sistemului de videoconferință în instituțiile penitenciare, desfășurarea lucrărilor

ample de construcție/reconstrucție a mai multor penitenciare din țară. Cu toate acestea, se înregistrează restanțe la capitolul dezvoltării capacităților strategice și operaționale ale sistemului administrației penitenciare. De asemenea, conform constatărilor mecanismelor naționale și internaționale de monitorizare, care au în vizor sistemul de detenție, rămân subdezvoltate capacitățile de formare profesională a personalului, mecanismul instituțional de evaluare și planificare a executării pedepsei, standardizarea procedurilor specifice menținerii siguranței detenției, sistemul de acordare a serviciilor medicale persoanelor deținute.

Din aceste considerente, obiectivele de bază în acest domeniu urmează să le constituie instituirea și implementarea sistemului progresiv de executare a pedepselor, cu schimbarea accentului de pe o politică punitivă pe una de resocializare, precum și sporirea siguranței în instituțiile penitenciare.

Având în vedere obiectivele majore puse în sarcina sistemului penitenciar, care nu pot fi realizate în lipsa unor capacități instituționale și resurse financiare corespunzătoare, precum și ținând cont de problemele sistemice reliefate de mecanismele de monitorizare, se impune abordarea complexă a problemelor în cadrul unui program pe termen mediu.

Totodată, în scopul reducerii recidivei și creșterii gradului de siguranță socială, se impune consolidarea sistemului de probațiune. Or, aplicarea măsurilor alternative detenției contribuie la reintegrarea în societate a persoanelor care au încălcat legea prin valorificarea potențialului acestora.

În același timp, pentru asigurarea stabilității cadrului normativ și evitarea promovării unor concepte contradictorii de către diferite autorități, se impune:

1) centralizarea sarcinii de modificare a legislației codificate (Codul civil, Codul penal, Codul contravențional, Codul administrativ, Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală, Codul de executare), cu împuternicirea expresă a Ministerului Justiției în acest sens;

2) reducerea numărului de inițiative de modificare a legislației codificate și oferirea unui termen rezonabil pentru punerea în aplicare a noilor proceduri/instituții sau a celor revizuite în scopul adaptării cu noile tendințe atât a profesioniștilor, cât și a justițiabililor.

Obiective specifice:

2.1.1. Facilitarea accesului la justiție, în special al grupurilor vulnerabile și subreprezentate.

2.1.2. Asigurarea stabilității și clarității legii penale.

2.1.3. Simplificarea și eficientizarea procedurilor judiciare.

2.1.4. Eficientizarea mecanismelor de executare a hotărârilor judecătorești.

2.1.5. Îmbunătățirea mecanismelor de executare a pedepselor penale și a condițiilor de detenție.

2.1.6. Prezervarea stabilității cadrului normativ și implicarea actorilor din sectorul justiției în evaluarea și formularea propunerilor de amendamente.

Rezultatul scontat:

1. Mecanisme care facilitează accesul la justiție îmbunătățite.
2. Proceduri eficiente și simplificate instituite.
3. Hotărâri judecătorești executate în mod efectiv.

Obiectivul 2.2. Îmbunătățirea calității actelor judecătorești și uniformizarea practicii judiciare

O justiție eficientă implică calitate de-a lungul întregului lanț al actului de justiție. Deși, până în prezent, au fost realizate o serie de măsuri de ordin legislativ în scopul sporirii calității actului de justiție, iar potrivit sondajului efectuat în perioada noiembrie–decembrie 2018 de către Centrul de Investigații Sociologice și Studii de Marketing „CBS-AXA”, în 2018, 44% din avocați apreciază calitatea actului de justiție ca fiind mai bună decât în anul 2011, spre deosebire de anul 2015, când 37% apreciau calitatea actului de justiție ca fiind mai bună în 2015 decât în 2011¹⁵, totuși carențele continuă să persiste, fapt care, în cele din urmă, afectează în mod direct drepturile și libertățile justițiabililor.

Pentru a fi de o înaltă calitate, o decizie judecătorească trebuie să fie percepută de către părți și societate în general ca fiind rezultatul unei aplicări corecte a normelor legale, al unei proceduri echitabile și al unei evaluări faptice corespunzătoare.

De asemenea, sub aspectul clarității, orice hotărâre judecătorească trebuie să fie inteligibilă, redactată într-un limbaj clar, condiție esențială pentru a fi înțeleasă de părți și de public. Această inteligibilitate necesită o structură coerentă a hotărârii și reflectarea argumentării într-un stil clar și accesibil tuturor.

Prin urmare, asigurarea calității hotărârilor judecătorești, care cuprinde atât aspectul motivării, cât și cel al redactării într-o manieră clară, dar și fortificarea instrumentelor de evaluare a acestora continuă să constituie o prioritate majoră și pentru acest document de politici.

Calitatea actului de justiție este determinată și de existența unei practici judiciare unificate și predictibile, care constituie un deziderat generat de necesitatea asigurării securității raporturilor juridice prin evitarea pronunțării unor hotărâri divergente privind probleme identice. Lipsa unității soluțiilor jurisprudențiale continuă să persiste în hotărârile pronunțate de instanțele judecătorești. Deși Curtea Supremă de Justiție ar trebui să fie acel ultim for care remediază ilegalitățile admise

¹⁵ Rezultatele sondajului: <http://crjm.org/wp-content/uploads/2019/01/2018-Sondaj-Perceptia-avocati-justitie.pdf>

de instanțele inferioare, cu regret, hotărârile emise în mod arbitrar nu sunt o excepție nici pentru această instanță, iar generarea și acceptarea unei practici judiciare neuniforme, fapt confirmat inclusiv prin hotărârile CtEDO versus Republica Moldova, condiționează o inconsecvență per sistem. La fel, adoptarea unor hotărâri noi pe fondul cauzei fără o justificare obiectivă și pentru motive care nu par a fi persuasive determină încălcarea securității raporturilor juridice și, într-un final, a principiului *res judicata*.

Practica neunitară determinată de aplicarea și interpretarea neunitară a legislației este contrară principiului securității juridice, care constituie unul dintre elementele fundamentale ale statului de drept. Existența unor hotărâri contradictorii constituie sursa nesigurății juridice și, în final, lipsa de încredere publică în sistemul judecătoresc. Este incontestabil faptul că, în orice sistem de drept, la interpretarea și aplicarea legilor nu poate fi o uniformizare absolută, fiind acceptate unele abateri. Totuși, acestea nu trebuie să fie de o asemenea natură încât să conducă la adoptarea unor decizii contradictorii în cauze care implică fapte similare sau practic identice.

În acest sens este necesară dezvoltarea mecanismelor care ar asigura o practică judiciară uniformă, precum și o corectă implementare în practică a cadrului normativ, prin excluderea oricărei influențe de natură să genereze abuzuri și care, într-un final, să lase o amprentă negativă asupra justițiabililor privitor la calitatea actului de justiție.

Potrivit standardelor internaționale, reglarea contradicțiilor jurisprudenței revine, înainte de toate, instanței supreme. Curtea Supremă de Justiție trebuie să vegheze la uniformitatea jurisprudenței pentru a putea corecta incoerențele acesteia și prezerva astfel încrederea cetățenilor în sistemul judiciar. Având în vedere rolul primordial al Curții Supreme de Justiție de uniformizare a practicii judecătorești, aceasta ar trebui să examineze doar chestiuni de drept. Mai mult, chestiunile de drept minore nu ar trebui să dea temei pentru intervenția instanței supreme. Legislația actuală prevede competențe prea largi pentru aceasta, ceea ce nu-i permite să se concentreze pe rolul său primordial de examinare doar a chestiunilor complicate de drept și de asigurare a unei practici judiciare uniforme. În aceste condiții este necesară revizuirea competențelor Curții Supreme de Justiție, cu focusarea în cea mai mare parte a acestora pe remedierea discrepanțelor din practica judecătorească, revizuirea practicii învechite, crearea practicii noi, precum și intervenția în cazul unor hotărâri pronunțate vădit arbitrar de instanțele ierarhic inferioare.

Obiective specifice:

2.2.1. Stabilirea mecanismelor de sporire a calității și a clarității actelor judecătorești.

2.2.2. Perfecționarea și dezvoltarea mecanismelor de asigurare a practicii judiciare uniforme.

Rezultatul scontat:

1. Calitatea și claritatea actelor judecătorești, sporite.
2. Jurisprudență unitară asigurată.

Obiectivul 2.3. Consolidarea instruirii și formării juridice

Calitatea și eficiența justiției depind în mare măsură de sistemele de recrutare a viitorilor profesioniști, dar și de formarea inițială și continuă a acestora. Problemele de profesionalism sunt de natură a afecta justiția din perspectiva dimensiunilor sale de serviciu public. Profesionalismul include o pregătire juridică de înalt nivel, precum și dezvoltarea unei culturi de independență a actorilor din sistemul judiciar ce ține de etică și deontologie.

Consolidarea resurselor umane implică dezvoltarea unui proces de instruire adaptat noilor cerințe și așteptări. Prin urmare, consolidarea și dezvoltarea sistemului de formare profesională inițială a tuturor actorilor care activează în sectorul justiției rămân a fi o prioritate, rolul esențial în tot acest proces avându-l cu preponderență Institutul Național al Justiției.

Formarea inițială a candidaților la funcții de judecător și procuror este sarcina principală a Institutului Național al Justiției. Reformarea procesului de formare inițială a fost unul dintre obiectivele strategice instituționale pe parcursul anilor 2016–2019, care, indiscutabil, a avut rezultate de o calitate sporită. Procesul de modernizare a formării inițiale a reprezentat în principal introducerea simulărilor de procese în programul de formare profesională și a înregistrat progrese incontestabile. Cu toate acestea, provocările care stau în fața sistemului judiciar privind eficientizarea și funcționarea lui sunt în continuare numeroase, sistemul urmând să facă față noilor provocări generate de schimbările la nivel legislativ și de alinierea acestuia la standardele europene și internaționale. În acest sens, investirea în capacitatea viitorilor judecători și procurori trebuie asigurată prin îmbunătățirea continuă a curriculumului de formare inițială, prin organizarea pentru audienți a stagiilor de practică peste hotarele țării etc. Preluarea celor mai bune practici ale statelor europene va genera implementarea de noi standarde, fapt ce va conferi calitate procesului de formare, dar și va contribui în egală măsură la eficientizarea sistemului judiciar. De asemenea, formarea continuă a actorilor din justiție este un element fundamental în contextul evoluțiilor legislative, dar și al noilor abordări care derivă din jurisprudența internațională. Dreptul este un instrument viu care, în contextul dezvoltării socioeconomice, nu poate fi interpretat drept unul cu un conținut fix și imuabil, fiind necesară aplicarea metodelor *interpretării evolutive*.

Formarea continuă a judecătorilor și a procurorilor în funcție este concentrată anual în programul de formare profesională, care trebuie să răspundă necesităților de formare ale acestora. La elaborarea programelor destinate beneficiarilor Institutului Național al Justiției, toate instituțiile cu atribuții în administrarea sistemului judiciar și înfăptuirea justiției urmează a avea o implicare activă și o cooperare loială cu institutul.

Un rol important urmează a fi acordat și implicării judecătorilor, a procurorilor, a avocaților, a executorilor judecătorești, precum și a altor actori în deschiderea dialogului interprofesional prin abordarea problematicilor comune și identificarea soluțiilor care vor genera o practică unitară. Doar asigurarea unei cooperări eficiente și continue pe diverse platforme de discuții interprofesionale va putea constitui o bază solidă pentru perceperea comună a fenomenelor juridice în spiritul valorilor democratice și va contribui la realizarea unei justiții de calitate.

O pondere importantă are și obiectivul de formare a abilităților nonjudiciare, așa cum ar fi utilizarea sistemelor informaționale judiciare, dezvoltarea abilităților în domeniul managementului etc. În prezent s-a stabilit necesitatea specializării persoanelor care gestionează managementul la nivelul sistemului judiciar prin instituirea obligativității participării și a promovării de către judecătorii și procurorii care candidează la funcțiile de conducere a modulului de management și leadership.

Un aspect nu mai puțin important îl constituie și formarea profesională a personalului auxiliar al instanțelor judecătorești. Or, la înfăptuirea actului de justiție, munca acestora, în special a grefierilor și a asistenților judiciari, constituie un sprijin în activitatea magistraților, competența și îndeplinirea corectă a sarcinilor ce le revin jucând un rol important în buna funcționare a instanței judecătorești. Calitatea și finalitatea actului de justiție sunt direct proporționale nu doar cu competențele profesionale ale judecătorului, dar și cu competențele personalului care îl ajută să-și desfășoare activitatea. Din aceste considerente se impune o investiție și o stimulare proporțională pentru activitatea desfășurată de către personalul instanțelor judecătorești, având în vedere și responsabilitățile atribuite acestora prin lege. Actualele prevederi din Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției stabilesc doar formarea continuă a grefierilor, a asistenților judiciari și a șefilor secretariatelor instanțelor judecătorești. Totodată, se impune necesitatea instruirii continue și a altor angajați ai instanțelor care realizează sarcini de generalizare a practicii judiciare, de înregistrare, gestionare a dosarelor judecătorești, de generalizare, analiză a statisticii judiciare, de asigurare a relațiilor cu publicul, de mentenanță a sistemelor informaționale, de protecție a datelor cu caracter personal etc. Or, activitatea specifică în care sunt implicate categoriile nominalizate de angajați impune dezvoltarea continuă a unui nivel înalt de cunoștințe, comportament, profesionalism pentru a contribui la îmbunătățirea calității serviciilor prestate de instanțe și a imaginii sistemului judecătoresc.

Formarea inițială, precum și formarea continuă profesională a actorilor din sistemul judecătoresc sunt asigurate cu preponderență de către formatorii Institutului Național al Justiției. Calitatea, relevanța și autenticitatea procesului de formare se bazează pe o participare în calitate de formatori, în cea mai mare parte, a judecătorilor și a procurorilor în funcție. Acest grad de implicare generează înțelegerea exactă a modalităților de desfășurare a justiției. Pentru continuitate și atingerea scopului de a avea un act al justiției eficient și calitativ trebuie promovate instrumente de stimulare a acestora.

Obiective specifice:

2.3.1. Consolidarea și dezvoltarea sistemului de formare profesională a judecătorilor și a procurorilor.

2.3.2. Formarea și dezvoltarea abilităților nonjudiciare pentru judecători, procurori și personalul auxiliar.

Rezultatul scontat:

Sistemul de formare profesională perfecționat.

Obiectivul 2.4. Fortificarea căilor alternative de soluționare a litigiilor

În spiritul Constituției Republicii Moldova, dar și al principiilor convenționale, drepturile și libertățile omului trebuie să fie protejate și aplicate în mod efectiv și concret, în conformitate cu valorile unei societăți democratice. În acest sens, statului îi revine obligația de a pune la dispoziția cetățeanului întregul arsenal de instrumente judiciare și extrajudiciare menite să asigure o protecție efectivă. Medierea și arbitrajul sunt două instituții-cheie de soluționare extrajudiciară a disputelor.

Deși consolidarea și promovarea acestor metode alternative de soluționare a litigiilor au fost una dintre prioritățile SRSJ, fiind realizate mai multe măsuri pe această dimensiune, totuși valorificarea lor este la un prag scăzut. Mai mult, potrivit datelor statistice, nici instituirea prin Legea nr. 31/2017 a instituției medierii judiciare, obligatorie pentru anumite categorii de cauze, nu s-a soldat cu obținerea unor rezultate palpabile (doar aproximativ 5% din cauzele referite instanței au fost soluționate în cadrul procedurii medierii judiciare).

În scopul degrevării instanțelor de o sarcină excesivă, se impune, pentru soluționarea unor categorii de cauze, analiza oportunității identificării procedurilor necontencioase/administrative ce nu necesită în mod obligatoriu intervenția unui judecător.

Prin urmare, măsurile ce țin de facilitarea și încurajarea concilierii părților pe cale amiabilă înainte de demararea procedurii judiciare sau pe parcursul unei

proceduri deja inițiate vor constitui o prioritate și pentru actualul document de politici. Or, volumul în creștere al dosarelor în instanțele judecătorești, costurile crescânde ale litigiilor, tergiversările examinării, dorința păstrării confidențialității constituie indicatori care demonstrează că tehnicile de soluționare alternativă a litigiilor trebuie să fie valorificate pe scară largă de către părțile litigante.

În acest sens, imperatiivele de eficacitate și flexibilitate ale instituțiilor medierii și arbitrajului, îndeosebi pentru mediul de afaceri, condiționează fortificarea și promovarea eficiență a acestora.

Obiective specifice:

2.4.1. Consolidarea instituției medierii.

2.4.2. Îmbunătățirea cadrului normativ în materia arbitrajului.

2.4.3. Promovarea beneficiilor mecanismelor alternative de soluționare a disputelor în mediul de afaceri, în comunitatea juridică, în mediul academic și în sistemul judecătoresc.

Rezultatul scontat:

Numărul litigiilor soluționate prin intermediul metodelor alternative sporit.

Direcția strategică III

Administrarea eficientă și modernă a sectorului justiției

Obiectivul 3.1: Continuarea procesului de optimizare a sistemului judecătoresc și a sistemului Procuraturii

Reforma demarată în anul 2017 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, prin care numărul judecătorilor a fost redus de la 44 la 15, urmează a fi continuată, și anume prin unificarea treptată a sediilor judecătorilor, ceea ce va permite crearea premiselor pentru specializarea judecătorilor, repartizarea uniformă a volumului de lucru în instanțele judecătorești, consolidarea capacităților instituționale ale instanțelor judecătorești, asigurarea utilizării cât mai eficiente a fondurilor publice disponibile pentru instanțele judecătorești și reducerea cheltuielilor de întreținere a sistemului judecătoresc.

Potrivit Planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 21/2017, perioada de reamplasare a instanțelor reorganizate va dura timp de 10 ani (2017–2027). Până în prezent a fost

construit doar noul sediu al Judecătoriei Ungheni, care a fost comasat cu sediul Judecătoriei Nisporeni.

Totodată, în urma evaluării impactului Legii nr. 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, realizată de Programul pentru Justiție Transparentă, au fost identificate o serie de dificultăți cu care se confruntă judecătorii în urma reformei inițiate, fapt care impune întreprinderea mai multor măsuri, inclusiv revizuirea unor circumscripții din perspectiva corespunderii acestora necesităților sistemului și ale justițiabilului.

În același timp, reforma hărții judiciare determină și reforma hărții Procuraturii. În prezent, procuraturile teritoriale activează în toate unitățile administrative teritoriale de nivelul al doilea, în condițiile în care, conform art. 10 alin. (1) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, este stabilit că procuraturile teritoriale activează de regulă în circumscripțiile instanțelor judecătorești. Astfel, optimizarea numărului de instanțe urmează a fi succedată și de optimizarea numărului de procuraturi. Acest fapt va permite o sincronizare efectivă a activității acestor autorități.

Obiective specifice:

- 3.1.1. Continuarea procesului de reorganizare a instanțelor judecătorești.
- 3.1.2. Reorganizarea sistemului Procuraturii.

Rezultatul scontat:

Sistemul instanțelor judecătorești și sistemul Procuraturii, optimizate.

Obiectivul 3.2. Consolidarea capacităților administrative și manageriale în sectorul justiției

Administrarea eficientă a justiției constituie elementul care contribuie într-un final la o justiție eficientă și de calitate. În prezent, o provocare rămâne instituirea echilibrului dintre numărul judecătorilor și sarcina în continuă creștere a activității acestora. Deși, conform standardelor CEPEJ, media numărului de judecători este comparabilă cu cea a statelor europene, problema deficitului de judecători în unele instanțe continuă să fie un subiect abordat de exponenții sistemului judecătoresc. Totodată, volumul mare de dosare în unele instanțe și repartizarea inechitabilă a dosarelor între instanțe implică acordarea unui timp minim necesar pentru examinarea acestora de către judecător, deseori în detrimentul calității, dar și creează vulnerabilități sub aspectul sancționării judecătorilor, fapt care necesită întreprinderea măsurilor pentru asigurarea unei sarcini de muncă comparabile pentru toți judecătorii din țară.

Un aspect care la fel necesită o atenție sporită îl constituie fortificarea capacităților personalului instanțelor judecătorești. Actul de justiție implică în realizarea lui nu numai judecători, dar și un spectru larg de personal cu atribuții distincte în cadrul procesului de înfăptuire a justiției. În prezent, în cadrul unor instanțe judecătorești se atestă un deficit acut de personal, fapt semnalat inclusiv de către Consiliul Superior al Magistraturii. Această situație se datorează nivelului mic de salarizare. Având în vedere că calitatea și finalitatea actului de justiție sunt direct proporționale nu doar cu competențele profesionale ale judecătorului, dar și cu competențele personalului care îl ajută să-și desfășoare activitatea, se impune o investiție și o stimulare proporțională pentru activitatea desfășurată de către personalul instanțelor judecătorești, ținând cont și de responsabilitățile atribuite prin lege acestora.

O administrare modernă a instanțelor judecătorești determină și trecerea de la statistica judiciară, axată mai mult pe aspectul cantitativ și mai puțin pe cel calitativ, la administrarea și liderismul activ în sistem, susținute și promovate pe larg, inclusiv de autoritățile de administrare judecătorească, prin asigurarea implementării standardelor recomandate de CEPEJ care se referă la îmbunătățirea și dezvoltarea modului de analiză și utilizare a datelor statistice, precum și a aplicării indicatorilor de performanță judecătorească. Datele statistice urmează a fi utilizate ca un instrument care poate să contribuie la îmbunătățirea eficienței și funcționării justiției.

Realizarea cu succes a unor schimbări în sectorul justiției nu poate fi obținută fără o consolidare a capacităților Ministerului Justiției, instituție responsabilă de elaborarea și promovarea politicilor în sectorul justiției, monitorizarea modului în care sunt exercitate și prestate serviciile juridice de către reprezentanții profesiilor liberale, asigurarea activității organizatorice și administrative a judecătorilor și a curților de apel etc. Este de menționat că, deși în contextul reformei administrației publice centrale s-a impus optimizarea structurii și a unităților de funcții ale ministerelor, totuși urmează a se asigura un echilibru între procesul de optimizare și complexitatea sarcinilor instituției. Or, în timp ce structura și unitățile au fost optimizate, aria de acoperire a politicilor pentru care ministerul este responsabil a fost extinsă (de exemplu, politici în domeniul anticorupției, al integrității, al prevenirii și combaterii spălării banilor, al mass-mediei etc.).

Obiective specifice:

3.2.1. Consolidarea capacităților Ministerului Justiției în calitate de promotor al politicilor în sectorul justiției.

3.2.2. Sporirea capacităților organizaționale ale Institutului Național al Justiției.

3.2.3. Sporirea capacităților de personal în cadrul instanțelor judecătorești.

3.2.4. Creșterea eficienței managementului instituțional în cadrul instanțelor judecătorești.

3.2.5. Implementarea raportării statistice judiciare electronice.

3.2.6. Creșterea eficienței managementului instituțional în cadrul procuraturilor.

3.2.7. Asigurarea ordinii și securității în cadrul instanțelor judecătorești.

Rezultatul scontat:

Sistemul de management unitar și eficient dezvoltat în sectorul justiției.

Obiectivul 3.3. Dezvoltarea și implementarea sistemelor informaționale judiciare

În cadrul reformei instituționale a sistemului judiciar, informatizarea a constituit o prioritate. Prin dezvoltarea Sistemului informațional judiciar se asigură un suport esențial procesului de modernizare a actului de justiție. Dincolo de nuanțele de abordare și de percepție, în prezent, nimeni nu mai poate ignora sau respinge impactul noilor tehnologii asupra justiției, iar situația pandemică a grăbit fenomenul de dezvoltare a acestora.

Totodată, implementarea soluțiilor IT este un proces continuu, care urmează a fi adaptat noilor cerințe de dezvoltare. Creșterea gradului de informatizare a sistemului judiciar reprezintă un instrument de eficientizare a activităților desfășurate în sistemul justiției.

Sistemele informaționale care facilitează comunicarea dintre instanțe și părți (de exemplu, depunerea on-line a cererilor și a altor acte, sistemul de videoconferință) pot contribui la reducerea întârzierilor și a costurilor suportate de justițiabili și, respectiv, la îmbunătățirea accesului la justiție. Astfel, comunicarea rapidă dintre unitățile sistemului judiciar, standardizarea procedurilor, accesul mai rapid la informație, calitatea acesteia, promptitudinea cu care se obține sunt argumente puternice pentru a moderniza acest sector, dar și pentru a elabora și aplica mecanisme de evaluare sistematică a impactului implementării acestora. Doar utilizarea tehnologiei informației și a comunicării în mediul judiciar poate mări eficiența administrării justiției.

De asemenea, adițional sistemului informațional din cadrul instanțelor judecătorești este necesară și dezvoltarea sistemelor informaționale care vizează gestionarea cauzelor la etapa de urmărire penală și executare a hotărârilor, precum și asigurarea interconectării sistemelor.

Totodată, volumul tot mai mare de informație pus la dispoziție atât publicului larg, cât și participanților la proces de către sistemul judecătoresc, prin intermediul mijloacelor electronice, necesită a fi gestionat în permanență de către autoritățile

responsabile în condiții de maximă securitate, fapt ce implică implementarea unui set amplu de măsuri de consolidare a securității cibernetice.

Obiective specifice:

3.3.1. Asigurarea îmbunătățirii continue a funcționalității Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD).

3.3.2. Implementarea aplicației informatice e-Dosar judiciar.

3.3.3. Extinderea aplicației de videoconferință în cadrul instanțelor judecătorești.

3.3.4. Facilitarea accesului persoanelor la justiție prin aplicarea tehnologiilor informaționale.

3.3.5. Asigurarea îmbunătățirii continue a funcționalității Sistemului informațional automatizat „Urmărire penală: e-Dosar” și realizarea interconexiunii cu alte sisteme informaționale.

3.3.6. Aplicarea softului analitic la efectuarea urmăririi penale pe cauze complexe.

3.3.7. Dezvoltarea și implementarea Sistemului informațional e-Executare.

3.3.8. Dezvoltarea și implementarea Sistemului informațional e-Reținere.

3.3.9. Optimizarea performanței sistemului informațional al datelor din cadrul sistemului de asistență juridică garantată de stat.

3.3.10. Îmbunătățirea mecanismului de acordare a serviciilor de traducere în sectorul justiției.

3.3.11. Implementarea politicilor de consolidare a securității cibernetice în corelație cu asigurarea unei justiții transparente.

3.3.12. Asigurarea instanțelor judecătorești cu echipamentul necesar pentru utilizarea Sistemului informațional judiciar.

Rezultatul scontat:

1. Infrastructura sistemelor informaționale din sectorul justiției dezvoltată și implementată.

2. Dezvoltarea/facilitarea comunicărilor electronice în sectorul justiției.

3. Securitatea cibernetică a informației gestionate de sistemul judiciar asigurată.

III. ESTIMAREA PROGRESULUI, IMPACTULUI ȘI A COSTURILOR IMPLEMENTĂRII

Un element esențial al reformei justiției este măsurarea eficienței implementării acesteia, fapt ce nu este posibil fără stabilirea unor indicatori de performanță clari și

măsurabili. Realizarea obiectivelor identificate în cadrul prezentei Strategii necesită o evaluare periodică a progresului implementării lor prin utilizarea indicatorilor cantitativi și calitativi. Metoda de măsurare a progresului va fi determinată pentru fiecare măsură individuală necesară pentru realizarea unui obiectiv strategic. Aceasta va permite o evaluare progresivă fără echivoc și va ajuta la identificarea problemelor.

Pentru a asigura o monitorizare adecvată a rezultatelor, fiecare obiectiv specific va fi divizat în acțiuni reflectate în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei (în continuare – *Planul de acțiuni*). De asemenea, în Planul de acțiuni se vor stabili termenele în cadrul cărora va fi programată desfășurarea fiecărei acțiuni și autoritățile responsabile, precum și resursele necesare pentru punerea în aplicare a măsurilor.

Ca indicatori de progres pentru toate domeniile Strategiei vor servi următoarele surse, care însă nu sunt exhaustive:

1) studiile/sondajele privind nivelul de satisfacție a justițiabililor (realizate ca parte a sistemului de management al performanței sectorului justiției sau de către observatori externi), care atestă creșterea încrederii societății în justiție în general și independența, transparența, competența și responsabilitatea în special;

2) rapoartele de monitorizare a proceselor judiciare efectuate de observatori independenți;

3) rapoartele mecanismelor internaționale în domeniul drepturilor omului;

4) reducerea anuală a numărului de încălcări sistematice constatate de CtEDO;

5) reducerea anuală a numărului de cauze înregistrate la CtEDO;

6) reducerea anuală a constatărilor Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind neaplicarea măsurilor individuale stabilite în hotărârile CtEDO privind Republica Moldova;

7) reducerea anuală a numărului de cazuri în care Republica Moldova este criticată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei pentru neîntreprinderea măsurilor generale în vederea executării unei hotărâri a CtEDO privind Republica Moldova;

8) creșterea poziției Republicii Moldova potrivit indicatorilor internaționali relevanți privind performanța sistemului judiciar, și anume potrivit clasamentelor Băncii Mondiale (*Indicele statului de drept și Indicele controlului asupra corupției*), Freedom House, Proiectului Justiției Mondiale (*Indicele statului de drept*), Transparency International;

9) recunoașterea progresului înregistrat de Republica Moldova în administrarea justiției, menționat în rapoartele Uniunii Europene și în diverse documente de dialog politic;

10) recunoașterea progresului în independența, responsabilitatea și competența sistemului judiciar al Republicii Moldova, menționat în rapoartele

intermediare și finale ale activităților donatorilor și în rapoartele altor observatori informați, inclusiv organizațiile societății civile, organizațiile internaționale.

Implementarea eficientă a Strategiei, în general, și a Planului de acțiuni, în particular, care reflectă toate măsurile ce urmează a fi întreprinse, este condiționată de o planificare financiară obiectivă, de estimarea corectă a costurilor acțiunilor și identificarea surselor de finanțare, care vor fi acoperite din:

- 1) bugetul de stat;
- 2) mijloacele financiare ale organizațiilor internaționale;
- 3) suportul oferit de partenerii de dezvoltare.

Costurile măsurilor cu acoperire din bugetul de stat se vor ajusta anual, în funcție de disponibilul de mijloace prevăzute în cadrul bugetar pe termen mediu pentru perioadele respective.

Repartizarea mijloacelor financiare oferite de organizațiile internaționale se va realiza într-o manieră transparentă, potrivit priorităților și necesităților instituțiilor implementatoare, prin decizia comună a forului decidenților din sectorul justiției, cu implicarea, după caz, a unui expert în finanțe publice.

Suportul partenerilor de dezvoltare în implementarea prezentei Strategii și a Planului de acțiuni este unul important și esențial, având în vedere resursele bugetare limitate. În același timp, și partenerii de dezvoltare ar putea fi interesați de unele domenii specifice compatibile cu politicile lor de finanțare. Doar printr-un efort consolidat poate fi accelerată implementarea obiectivelor propuse și a activităților ce vor fi planificate.

IV. PREMISELE UNEI IMPLEMENTĂRI EFICIENTE ȘI RISCURILE IMPLEMENTĂRII

Premisele implementării

Data fiind experiența punerii în aplicare a strategiei anterioare, pentru implementarea prezentei Strategii este importantă recunoașterea și respectarea următoarelor premise:

1) Voința politică

Conform Constituției, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate. Aceste principii trebuie să ghideze toate deciziile politice. Prioritatea statului de a asigura un sistem al justiției modern, eficient și transparent nu poate fi condiționată de factorul politic și de coloratura acestuia. Asigurarea unei justiții independente și imparțiale care să genereze acte judecătorești legale și echitabile constituie un

obiectiv comun. Prin urmare, realizarea prezentei Strategii implică o susținere necondiționată din partea politicului.

2) Asigurarea financiară

Implementarea documentelor de politici implică anumite cheltuieli. Lipsa unui suport financiar pentru acoperirea costurilor măsurilor promovate de prezenta Strategie poate compromite finalitatea acesteia, atingerea obiectivelor propuse și rezultatele scontate. Prin urmare, este importantă asigurarea cu mijloace financiare suficiente, identificate și aprobate ca parte componentă a bugetului fiecărei instituții, precum și atragerea susținerii financiare din alte surse permise de lege.

3) Asumarea responsabilității din partea instituțiilor implementatoare

Odată cu adoptarea Strategiei, actorii-cheie urmează să-și asume rolul de promotori activi ai scopului și ai obiectivelor acesteia. Este important ca instituțiile-pilon (Parlamentul și Guvernul), potrivit competențelor lor funcționale, să pună presiunea necesară pe autoritățile implementatoare responsabile de executarea măsurilor din Strategie, astfel încât toate acțiunile programate să fie îndeplinite în volum deplin și în termenele stabilite. Succesul în promovarea și implementarea eficientă a obiectivelor Strategiei trebuie să fie susținut de actorii din sectorul justiției interesați în înregistrarea unor progrese calitative.

4) Controlul public, monitorizarea independentă și imparțială

Eficiența implementării prezentei Strategii depinde și de contribuția societății civile. Astfel, pe lângă depunerea rapoartelor oficiale ale instituțiilor responsabile, este important ca pilonul societății civile să contribuie nemijlocit la monitorizarea implementării și să prezinte rapoarte alternative la rapoartele oficiale ale autorităților. Premise importante în acest sens sunt libertatea, independența, transparența, integritatea și credibilitatea organizațiilor neguvernamentale și ale instituțiilor media.

Doar în prezența tuturor premiselor menționate, implementarea măsurilor prevăzute de prezenta Strategie va produce impactul scontat.

Riscurile implementării

Riscurile aferente implementării Strategiei pot afecta buna realizare a obiectivelor stabilite și pot periclita obținerea rezultatelor scontate. Potențialele riscuri majore, unele dintre ele fiind identificate și în strategia anterioară, se pot rezuma la:

1) Instabilitatea politică

Instabilitatea politică care generează remanieri guvernamentale, dar și tentația politicului de a interveni și controla sistemul judecătoresc sunt de natură să accentueze semnale de alarmă privind adoptarea în termen, dar și potrivit obiectivelor propuse, a mai multor proiecte de acte normative.

2) Rezistența la reformă a actorilor din sectorul justiției

Pe parcursul anilor, experiența ne-a demonstrat că una dintre provocările majore în obținerea rezultatelor în sectorul justiției o constituie rezistența actorilor din sistem la schimbările propuse. Nicio reformă nu poate genera progrese în lipsa unei voințe din interior și fără renunțarea la interese de conjunctură și la cele corporative. Sarcina majoră a justificării așteptărilor societății le revine anume reprezentanților întregului sector al justiției.

3) Capacitatea limitată de prognozare și alocare a resurselor (financiare, materiale, umane) necesare pentru implementarea Strategiei

Implementarea Strategiei implică atât resurse financiare considerabile, cât și resurse umane profesioniste pentru prognozarea cheltuielilor necesare, pentru coordonarea acestora cu instituțiile relevante la adoptarea bugetului de stat, precum și pentru obținerea asistenței tehnice externe.

4) Impactul pandemiei COVID-19

Criza provocată de pandemia COVID-19, care a afectat toate domeniile vieții și care nu se oprește la frontiere, nu a constituit excepție nici pentru sectorul justiției. Această situație extraordinară, care va avea repercusiuni de lungă durată, prezintă amenințări și provocări speciale pentru sistemul de justiție, pentru eficacitatea și independența acestuia. Lipsa de acces la o justiție independentă poate deschide uși comportamentelor abuzive și poate crea un context favorabil impunității. Prin urmare, în situația în care criza de sănătate erodează stabilitatea economică și socială, o justiție funcțională este mai esențială ca niciodată.

V. PROCESUL DE ELABORARE

Prezenta Strategie a fost elaborată de Ministerul Justiției cu suportul tuturor actorilor din sectorul justiției interesați în continuarea firească a dezvoltării acestui

sector. În scopul asigurării unui proces participativ, prin Ordinul ministrului justiției nr. 383 din 12 mai 2017, a fost constituit Grupul de lucru pentru elaborarea noului document de politici în sectorul justiției. Într-o componentă reprezentativă, Grupul de lucru a întrunit reprezentanți ai Parlamentului, ai Aparatului Președintelui Republicii Moldova, ai Procuraturii Generale, ai Curții Supreme de Justiție, ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Centrului Național Anticorupție, ai altor autorități și instituții publice, precum și reprezentanți ai partenerilor de dezvoltare și ai organizațiilor societății civile.

La începutul anului 2018, fiind ultimul an de mandat al legislativului, Prim-ministrul a anunțat direcțiile și acțiunile prioritare în reforma judiciară, detaliate de Ministerul Justiției în documentul strategic „Mica reformă a justiției”. Acesta a reprezentat o viziune de ansamblu asupra unui set de reforme în sistemul judiciar, inclusiv cu implementare rapidă în termen de maximum 12 luni.

Procesul de elaborare a noului document de politici în sectorul justiției a fost intensificat, la sfârșitul anului 2018 – începutul anului 2019, prin reanimarea activităților demarate anterior și reconceptualizarea direcțiilor strategice și a obiectivelor specifice propuse în noul document.

În procesul de elaborare a prezentei Strategii au fost îmbinate, în mod complementar, metodele analizei problemelor în sectorul justiției, enunțate în cadrul ședințelor de consultare, dar și ale analizei opiniilor recepționate de la autoritățile și instituțiile din sector.

În acest sens, pentru identificarea problemelor de bază ale sistemului justiției au fost examinate studiile, analizele și rapoartele de dată recentă, efectuate de organizațiile societății civile și instituțiile internaționale, în care au fost reliefate carențe ale cadrului normativ, probleme instituționale, dar și sistemice, întâmpinate atât de reprezentanții sistemului judiciar, cât și de justițiabili. Procesul de examinare a documentelor menționate a fost ghidat de principiul unității dintre cantitativ și calitativ, ceea ce a presupus examinarea studiilor/rapoartelor în care se operează, în mod convergent, atât cu date cantitative, cât și calitative și care redau obiectiv situația din diverse subsectoare ale justiției.

Totodată, esența obiectivelor și a acțiunilor subsecvente stabilite pentru asigurarea independenței și consolidarea integrității sistemului judiciar consună cu standardele Consiliului Europei. În special, trebuie menționate standardele/liniile directe formulate în opiniile Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europei¹⁶ și ale Consiliului Consultativ al Procurorilor Europei¹⁷, în opiniile Comisiei de la Veneția, precum și în rapoartele GRECO și CEPEJ.

Consultările asupra direcțiilor strategice propuse pentru noul document de politici au fost desfășurate atât în cadrul ședințelor și videoconferințelor (în perioada

¹⁶ Opiniile Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europei: <https://www.coe.int/en/web/ccje/ccje-opinions-and-magna-carta>

¹⁷ Opiniile Consiliului Consultativ al Procurorilor Europei: <https://www.coe.int/en/web/ccpe/opinions/adopted-opinions>

stării de urgență) cu participarea reprezentanților instituțiilor-cheie – Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Procuratura Generală, a reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției, a reprezentanților partenerilor de dezvoltare, ai mediului academic și ai societății civile; cât și prin colectarea propunerilor/avizelor asupra proiectului prezentei Strategii. La fel, discuții cu caracter focalizat și structurat au fost desfășurate în cadrul focus-grupurilor pentru a colecta date privind experiențele și problemele practice întâmpinate de reprezentanții sistemului judiciar, precum și de justițiabili, pentru a estima necesitățile acestora și a formula soluții viabile de remediere. Totodată, în cadrul focus-grupurilor au fost puse în discuție și examinate subiecte sensibile care trezesc disensiuni între reprezentanții sistemului.

Cu prilejul celebrării „Zilei Europei” în anul 2019, a fost solicitată opinia publicului privind situația în domeniul justiției, dar și privind schimbările ce se impun a fi realizate în sectorul justiției. Opiniile exprimate direct de persoanele interesate (cu vârste și ocupații diferite) au vizat, în mare parte, lupta împotriva corupției, independența justiției, respectarea pe deplin a drepturilor omului, accelerarea proceselor de înfăptuire a justiției, o mai bună aplicare a legislației, accesibilitatea informațiilor practice din domeniul juridic. Propunerile au fost analizate din perspectiva reflectării lor în documentul de politici, fiind acoperite de direcțiile strategice pe care le prevede prezenta Strategie.

În procesul de definitivare a proiectului Strategiei și al Planului de acțiuni, Ministerul Justiției a solicitat și suportul Consiliului Europei, care a furnizat expertizele necesare. De asemenea, Consiliul Europei a oferit asistență și în procesul de evaluare a costurilor necesare pentru implementarea Strategiei.

Pentru a asigura transparență în procesul decizional, noul document de politici în sectorul justiției a fost consultat, pe larg, cu toți actorii interesați, autoritățile publice, reprezentanții societății civile și partenerii de dezvoltare.

VI. PROCEDURILE DE RAPORTARE ȘI MONITORIZARE

Raportarea și monitorizarea implementării Strategiei se realizează în cadrul instituțional, în baza metodologiei de monitorizare și evaluare, prin prisma măsurilor concrete reflectate în Planul de acțiuni.

1. Cadrul instituțional

Responsabilitatea pentru raportarea și monitorizarea Strategiei și a Planului de acțiuni le revine:

- 1) instituțiilor implementatoare;
- 2) persoanelor responsabile din cadrul instituțiilor implementatoare – „focal point”;

- 3) grupului de monitorizare;
- 4) secretariatului grupului de monitorizare;
- 5) forului decidenților din sectorul justiției;
- 6) comisiei parlamentare de profil.

Instituțiile implementatoare vor fi identificate în Planul de acțiuni. Acestea vor asigura reflectarea obiectivelor/măsurilor din Strategie și din Planul de acțiuni în propriile planuri anuale de activitate, cu planificarea resurselor financiare pentru executarea acestora.

Persoanele responsabile din cadrul instituțiilor implementatoare – „focal point” (în continuare – *persoane responsabile*) vor fi desemnate prin ordin intern al conducătorilor instituțiilor implementatoare. Numirea persoanelor responsabile va permite facilitarea comunicării instituțiilor implementatoare cu secretariatul grupului de monitorizare. Persoanele responsabile vor asigura furnizarea tuturor informațiilor necesare/relevante și prezentarea rapoartelor instituțiilor implementatoare privind gradul de implementare a Strategiei și a Planului de acțiuni.

Instituțiile implementatoare au sarcina de a asigura continuitate în activitatea persoanelor responsabile și, după caz, reducerea volumului de lucru al acestora, astfel încât să se concentreze asupra implementării Strategiei și a Planului de acțiuni, asupra comunicării cu secretariatul grupului de monitorizare, asupra pregătirii și furnizării informațiilor necesare.

Grupul de monitorizare va fi constituit, prin ordin al ministrului justiției, din reprezentanții instituțiilor implementatoare și reprezentanții societății civile. În sarcina grupului de monitorizare va fi evaluarea semestrială a gradului de implementare a Strategiei și a Planului de acțiuni, potrivit metodologiei de monitorizare și evaluare a implementării acestora. Grupul de monitorizare va semnala riscurile de executare tardivă sau de neexecutare a măsurilor din Planul de acțiuni. Un aspect important al activității grupului de monitorizare ține de aprecierea realizării obiectivelor din Strategie și evaluarea impactului scontat al acestora. Organizarea și funcționarea grupului de monitorizare vor fi reglementate în regulamentul aprobat de ministrul justiției.

Secretariatul grupului de monitorizare va fi asigurat de subdiviziunea din cadrul Ministerului Justiției, cu suportul unor consultanți tehnici contractați în acest sens.

Secretariatul va sprijini grupul de monitorizare în desfășurarea activităților de monitorizare și:

- 1) va colecta, stoca și sintetiza informațiile prezentate de instituțiile implementatoare și va elabora proiectele rapoartelor trimestriale și anuale privind implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni;

2) va asigura interacțiunea cu comisia parlamentară de profil și va participa la organizarea ședințelor anuale de evaluare și raportare a nivelului realizării Strategiei și a Planului de acțiuni;

3) va oferi suport metodologic persoanelor responsabile din cadrul instituțiilor implementatoare;

4) va îndeplini și alte atribuții conform Regulamentului de organizare și funcționare a grupului de monitorizare.

Forul decidenților din sectorul justiției va fi constituit în următoarea componență: ministrul justiției, președintele Consiliului Superior al Magistraturii, președintele Consiliului Superior al Procurorilor, președintele Curții Supreme de Justiție, Procurorul General, directorul Institutului Național al Justiției, președintele Uniunii Avocaților din Republica Moldova, președintele Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești, președintele Consiliului de Mediere. În cazul în care problemele abordate în cadrul forului implică cheltuieli bugetare, la discuții se invită ministrul finanțelor.

În competența forului intră asigurarea sprijinului decizional pentru implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni, precum și suportul în implementarea armonioasă a obiectivelor/măsurilor de către o instituție implementatoare sau în depășirea blocajelor la realizarea unor obiective/măsuri ce implică mai multe instituții implementatoare care au poziții divergente.

Forul se va întruni la necesitate și va oferi îndrumare strategică în procesul de implementare a Strategiei și a Planului de acțiuni, va reacționa atunci când sunt identificate unele probleme în implementarea acestora sau în cazul în care există întârzieri în implementare.

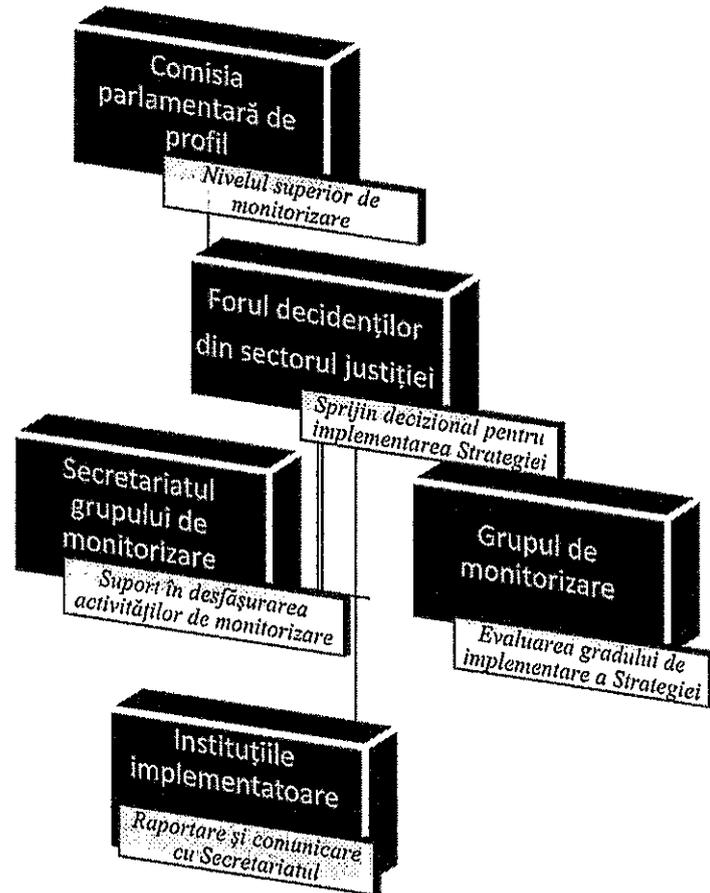
Comisia parlamentară de profil (Comisia juridică, numiri și imunități) va reprezenta nivelul superior pentru activitatea de monitorizare și raportare privind gradul de implementare a Strategiei și a Planului de acțiuni.

Comisia parlamentară de profil va organiza audieri anuale privind gradul de implementare a Strategiei și a Planului de acțiuni. În cadrul audierilor vor fi prezentate rapoartele anuale privind gradul de implementare a Strategiei și a Planului de acțiuni, după caz, rapoartele alternative ale organizațiilor societății civile, cu identificarea progresului atins în implementarea acestora dar și a deficiențelor constatate în procesul implementării.

Urmare a audierilor anuale, comisia parlamentară de profil va elabora propriul raport, care urmează să constate progresele, insuccesele și provocările în implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni. Raportul va conține recomandări pentru instituțiile implementatoare care au admis tergiversări la realizarea acțiunilor sau nu au realizat acțiunile stabilite. În cazul unor provocări majore legate de implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni, raportul comisiei parlamentare de profil va fi audiat în cadrul ședinței plenare a Parlamentului, urmând să fie aprobată

o hotărâre prin care să fie prezentate soluții și recomandări pentru depășirea situației și eliminarea deficiențelor atestate.

Mecanismul de monitorizare a Strategiei

2. Metodologia de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei și a Planului de acțiuni

Monitorizarea și evaluarea Strategiei și a Planului de acțiuni se desfășoară în vederea identificării progreselor înregistrate în implementare, a constatării și remedierii deficiențelor apărute pe parcursul implementării obiectivelor/măsurilor, precum și a creșterii gradului de cunoaștere, înțelegere și implementare a acestora.

Ministerul Justiției va elabora și va aproba metodologia de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei și a Planului de acțiuni după consultarea părților interesate și a comisiei parlamentare de profil. Metodologia de monitorizare și

evaluare a implementării Strategiei și a Planului de acțiuni va fi plasată pe pagina web oficială a Ministerului Justiției.

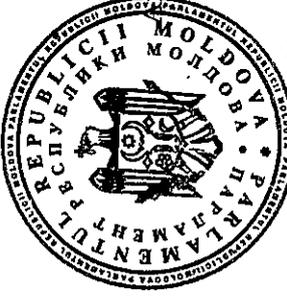
3. Termenele de raportare și evaluare a implementării Strategiei și a Planului de acțiuni

Rapoartele privind implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni se prezintă secretariatului grupului de monitorizare de către instituțiile implementatoare, semestrial și anual, până la data de 15 a lunii următoare termenului scadent.

La evaluarea Strategiei și a Planului de acțiuni se analizează eficiența și impactul scontat al obiectivelor și al măsurilor, precum și modul de folosire a resurselor alocate în vederea implementării acestora.

În raportul de evaluare se enumeră factorii ce contribuie la succes sau eșec, la sustenabilitatea rezultatelor și la impactul Strategiei și al Planului de acțiuni. Evaluarea impactului Strategiei se realizează, la fiecare doi ani, în privința măsurilor realizate cu cel puțin un an înainte, precum și la expirarea unui an de la termenul-limită de acțiune a Strategiei și a Planului de acțiuni.

Raportarea alternativă de către organizațiile societății civile este încurajată. Rapoartele alternative pot oferi aprecieri calitative privind obiectivele atinse și măsurile realizate din Strategie și Planul de acțiuni, fiind susținute inclusiv prin sondajele realizate pentru măsurarea calității, a eficienței serviciilor juridice și a accesului la acestea. Prezentarea rapoartelor alternative rămâne la discreția reprezentanților societății civile. Acestea pot fi realizate în comun cu partenerii de dezvoltare. Valoarea rapoartelor alternative este destul de mare în contextul în care societatea civilă este cea care veghează ca interesul cetățeanului să fie corect reflectat și integrat în politicile publice dezvoltate de autoritățile statului, contribuind la sporirea gradului de responsabilizare a acestora față de cetățean.

Anexa nr. 2

PLANUL DE ACȚIUNI

pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021-2024

Direcția strategică I. INDEPENDENȚA, RESPONSABILITATEA ȘI INTEGRITATEA ACTORILOR DIN SECTORUL JUSTITIEI

Obiectivul 1.1. Consolidarea independenței sistemului judecătoresc și a sistemului Procuraturii

Rezultatul scontat:

1. Independența sistemului judecătoresc și a sistemului Procuraturii consolidată.
2. Capacitățile instituționale ale autorităților de administrare (Consiliul Superior și Consiliul Superior al Procurorilor), fortificate

Obiectivul specific	Acțiunea	Termenul-limită de implementare												Indicatori de rezultat	Instituții responsabile	Costuri (mii lei)												
		2021				2022				2023							2024											
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV				I	II	III	IV								
1.1.1. Sporirea independenței sistemului judecătoresc	a) Modificarea Constituției în parte ce ține de: – numirea inițială în funcție a judecătorului până la atingerea plafonului de vârstă, prin excluderea termenului de 5 ani; – numirea în funcție a judecătorilor Curții Supreme de Justiție de către Președintele																									Proiect de modificare a Constituției adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

<p>Republicii Moldova;</p> <p>– excluderea vechimii în funcția de judecător de cel puțin 10 ani pentru a putea fi numit judecător al Curții Supreme de Justiție;</p> <p>– garantarea inimității funcționale prin prevederile constituționale;</p> <p>– excluderea numirii președinților și a vicepreședinților instanțelor judecătorești de către Președintele Republicii Moldova</p>	<p>b) Modificarea cadrului legal infrac constituționala l ca urmare a adoptării modificărilor constituționale prevăzute la lit. a)</p>	<p>1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public.</p> <p>2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern.</p> <p>3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament</p>	<p>Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, comisia parlamentară de profil</p>	<p>Ministerul Justiției,</p>	<p>În limita alocațiilor</p>
<p>c) Instituirea unui mecanism de antrenare a</p>	<p>1. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament</p>	<p>Ministerul Justiției,</p>	<p>În limita alocațiilor</p>		

Anexa nr. 2 (continuare)

	corpului de judecători al instanței judecătorești în identificarea candidaților pentru funcția de președinte și vicepreședinte de instanță judecătorească						normativ, elaborat și consultat public. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Consiliul Superior al Magistraturii, comisia parlamentară de profil	bugetare aprobate
1.1.2. Consolidarea independenței și a capacităților Consiliului Superior al Magistraturii	a) Modificarea Constituției în partea ce ține de componența și mandatul Consiliului Superior al Magistraturii b) Modificarea cadrului legal infraconstituțional ca urmare a adoptării modificărilor constituționale prevăzute la lit. a)					Proiect de modificare a Constituției adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate	
						1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate	
	c) Reducerea termenului mandatului președintelui Consiliului Superior al Magistraturii în vederea excluderii					1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern.	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate	

Anexa nr. 2 (continuare)

	<p>durata mandatului Consiliului Superior al Magistraturii); – reducerea termenului mandatului președintelui Consiliului Superior al Procurorilor în vederea excluderii suprapunerii cu durata mandatului în calitate de membru al Consiliului Superior al Procurorilor; – echilibrarea nivelului de salarizare a membrilor din rândul procurorilor etc.</p>													
	<p>c) Delimitarea clară a atribuțiilor Consiliului Superior al Procurorilor de reprezentare a corpului de procurori și de garant al independenței acestora, inclusiv ce țin de cariera procurorilor, de atribuțiile care</p>											<p>1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament</p>	<p>Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Procurorilor, Procuratura Generală, comisia parlamentară de profil</p>	<p>În limita alocațiilor bugetare aprobate</p>

Anexa nr. 2 (continuare)

	<p>revin Procuraturii Generale (procesuale, de administrare, de formulare și implementare a politicilor penale ale statului)</p> <p>d) Instuirea mecanismului de contestare a hotărârilor Consiliului Superior al Procurorilor la Curtea Supremă de Justiție, cu excluderea dublului grad de jurisdicție</p>					<p>1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public.</p> <p>2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern.</p> <p>3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament</p>	<p>Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Procurorilor, Curtea Supremă de Justiție, comisia parlamentară de profil</p>	<p>În limita alocațiilor bugetare aprobate</p>
<p>1.1.4. Perfecționarea sistemului de selecție și promovare a judecătorilor și procurorilor</p>	<p>a) Instuirea unui mecanism de declarare și verificare a averii și integrității candidaților la etapa admiterii la Institutul Național al Justiției, a numirii în funcția de judecător și procuror și a promovării/transferării în funcție</p> <p>b) Modificarea cadrului legal în vederea instituirii unui sistem</p>					<p>1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public.</p> <p>2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern.</p> <p>3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament</p>	<p>Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Institutul Național al Justiției, comisia parlamentară de profil</p>	<p>În limita alocațiilor bugetare aprobate</p>
						<p>1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public.</p>	<p>Ministerul Justiției, Consiliul Superior al</p>	<p>În limita alocațiilor bugetare aprobate</p>

Anexa nr. 2 (continuare)

uniform de accedere în funcția de judecător și procuror în baza vechimii în muncă	2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Institutul Național al Justiției, comisia parlamentară de profil	
c) Modificarea cadrului legal în vederea consolidării colegiilor de selecție și evaluare a performanțelor judecătorilor	1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate
d) Modificarea actelor normative interne ale Consiliului Superior al Magistraturii în vederea îmbunătățirii procedurii și criteriilor de selecție, evaluare și promovare a judecătorilor pe bază de merit și în mod transparent, inclusiv elaborarea	1. Regulamente interne ale Consiliului Superior al Magistraturii, modificate. 2. Metodologie de desfășurare a interviului elaborată și aprobată. 3. Proceduri de selecție și evaluare desfășurate conform noilor reguli și criterii, aprobate	Consiliul Superior al Magistraturii	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

1.2.2. Asigurarea unei verificări efective a declarațiilor de avere și interese personale ale judecătorilor și ale procurorilor de către Autoritatea Națională de Integritate	Verificarea prioritată a averilor și intereselor personale ale judecătorilor, procurorilor, membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Procurorilor, inclusiv ale membrilor din cadrul organelor specializate ale acestora	1. Numărul/rata judecătorilor și procurorilor verificați de Autoritatea Națională de Integritate în raport cu numărul total. 2. Rezultatele verificărilor, publicate	Autoritatea Națională de Integritate	În limita alocațiilor bugetare aprobate
1.2.3. Consolidarea capacităților sistemului judecătoresc și ale sistemului Procuraturii în gestionarea problemelor de integritate și a conflictelor de interese	a) Eficientizarea mecanismelor de raportare a comunicărilor <i>ex parte</i> ale judecătorilor și procurorilor b) Elaborarea opiniilor/recomandărilor pe domenii specifice de către Comisia de etică și conduită profesională a judecătorilor și Colegiul de disciplină și etică a procurorilor	1. Mecanisme interne elaborate de Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor. 2. Numărul cazurilor raportate și examinate Numărul opiniilor/recomandărilor individuale privind etica și conduita profesională a judecătorilor și a procurorilor elaborate și diseminate	Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Ministerul Justiției Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor	În limita alocațiilor bugetare aprobate În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

<p>1.2.4. Îmbunătățirea mecanismului de răspundere disciplinară a judecătorilor și a procurorilor</p>	<p>a) Modificarea cadrului legal privind activitatea Inspecției judiciare în partea ce ține de: – drepturile, obligațiile, garanțiile inspectorilor-judecători; – revocarea mandatului și alte aspecte de consolidare a capacităților Inspecției judiciare</p>	<p>1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament</p>	<p>Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, comisia parlamentară de profil</p>	<p>În limita alocațiilor bugetare aprobate</p>
<p>b) Modificarea actelor normative interne ale Consiliului Superior al Magistraturii ce țin de activitatea Inspecției judiciare</p>	<p>Acte normative interne modificate</p>	<p>Consiliul Superior al Magistraturii</p>	<p>În limita alocațiilor bugetare aprobate</p>	
<p>c) Modificarea cadrului legal privind răspunderea disciplinară a judecătorilor în partea ce ține de: – asigurarea clarității și previzibilității criteriilor care constituie abateri disciplinare;</p>	<p>1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament</p>	<p>Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, comisia parlamentară de profil</p>	<p>În limita alocațiilor bugetare aprobate</p>	

Anexa nr. 2 (continuare)

	<p>– procedura de examinare; – extinderea situațiilor în care membrii supleanți participă la ședințele Colegiului disciplinar și alte aspecte deficitare constatate în urma examinării practicilor</p>														
<p>d) Excluderea Inspecției procurorilor din subordinea Procuraturii Generale prin atribuirea statutului de organ specializat autonom al Consiliului Superior al Procurorilor</p>										<p>1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament. 4. Independența funcțională a Inspecției procurorilor asigurată</p>	<p>Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Procurorilor, Procuratura Generală, comisia parlamentară de profil</p>	<p>În limita alocațiilor bugetare aprobate</p>			
<p>e) Evaluarea independenței a practicilor Inspecției procurorilor și ale Colegiului de disciplină și etică a procurorilor și a procedurilor de examinare a faptelor care</p>										<p>1. Evaluare realizată. 2. Deficiențe identificate și recomandări formulate. 3. Cadru normativ modificat, după caz</p>	<p>Ministerul Justiției</p>	113,2			

Anexa nr. 2 (continuare)

	serviciile prestate de mediatori						2. Mecanism de monitorizare a respectării standardelor creat și funcțional	Ministerul Justiției	bugetare aprobate
1.4.2. Fortificarea mecanismelor de accedere în profesie și de responsabilizare a reprezentanților profesilor conexe sistemului justiției	h) Unificarea metodelor de efectuare a expertizelor judiciare						1. Grup de lucru creat. 2. Propuneri de modificare a cadrului normativ formulate și agreate în cadrul grupului de lucru. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național Anticorupție	În limita alocațiilor bugetare aprobate
	i) Reglementarea modului de evidență, de pregătire, păstrare și de predare a arhivei biroului executorului judecătoresc						Regulament elaborat și aprobat	Ministerul Justiției, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești	În limita alocațiilor bugetare aprobate
	a) Modificarea Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură în vederea stabilirii unor criterii clare și transparente de accedere în profesie; fortificarea mecanismului de răspundere disciplinară etc.						1. Grup de lucru creat. 2. Propuneri de modificare a cadrului normativ formulate și agreate în cadrul grupului de lucru. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Uniunea Avocaților, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

1.4.3. Îmbunătățirea sistemului contributiv de garanții sociale	b) Modificarea Legii nr. 113/2010 privind executorii judecătorești în vederea sponsorii gradului de responsabilizare a executorului judecătoresc și fortificării procedurii de control etc. c) Dezvoltarea și consolidarea rețelei de para-juriști prin revizuirea mecanismului de: – selectare, contractare și remunerare; – instruire inițială și continuă; – responsabilizare						1. Propuneri de modificare a cadrului normativ formulate și agreate în cadrul grupului de lucru. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate
1.4.3. Îmbunătățirea sistemului contributiv de garanții sociale	a) Modificarea cadrului legal în scopul îmbunătățirii mecanismului de asigurare socială și medicală a reprezentanților profesioniilor conexe sistemului justiției					1. Mecanism de selectare, contractare revizuit. 2. Numărul de instruiți inițiale și continue organizate/numărul de participanți. 3. Rețea de para-juriști extinsă anual cu 10 unități	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, autoritățile administrației publice locale	728,1	În limita alocațiilor bugetare aprobate
						1. Grup de lucru creat. 2. Propuneri de modificare a cadrului normativ formulate și agreate în cadrul grupului de lucru. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, organele profesionale ale profesioniilor conexe sistemului justiției,		

Anexa nr. 2 (continuare)

		comisia parlamentară de profil	în limita alocațiilor bugetare aprobate
1.4.4. Stabilirea unor reguli clare de formare a tarifelor pentru serviciile prestate	b) Modificarea cadrului legal în scopul stabilirii unui regim fiscal echitabil reprezentanților profesionistilor conexe sistemului justiției	1. Grup de lucru creat. 2. Propuneri de modificare a cadrului normativ formulate și agreate în cadrul grupului de lucru. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor, organele profesionale ale profesionistilor conexe sistemului justiției, comisia parlamentară de profil
	a) Elaborarea cadrului normativ privind plățile pentru serviciile prestate de notari	1. Grup de lucru creat. 2. Propuneri de modificare a cadrului normativ formulate și agreate în cadrul grupului de lucru. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Camera Notarială
	b) Analiza și revizuirea, după caz, a mecanismului de stabilire a tarifelor pentru serviciile prestate de interpretii și	1. Analiza efectuată, deficiențe identificate, propuneri formulate. 2. Cadru normativ modificat, după caz	Ministerul Justiției, Uniunea traducătorilor autorizați

Anexa nr. 2 (continuare)

	c) Implementarea mecanismului de monitorizare electronică a persoanelor care comit acte de violență în familie la etapa de aplicare a măsurilor de protecție a victimei		1. Echipament tehnic achiziționat și funcțional. 2. Numărul persoanelor monitorizate electronic în raport cu numărul ordonanțelor de protecție emise	Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne	4444,3
d) Extinderea specializării avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat pe categorii de grupuri vulnerabile (victimele violenței în familie, victimele traficului de ființe umane, victimele torturii și tratamentului inuman, minori etc.), inclusiv actualizarea permanență a listei avocaților specializați	1. Numărul instruirilor tematiche organizate conform necesităților identificate. 2. Numărul avocaților specializați anual/lista actualizată. 3. Numărul beneficiarilor de asistență juridică garantată de stat, per categorie		1. Numărul instruirilor tematiche organizate conform necesităților identificate. 2. Numărul avocaților specializați anual/lista actualizată. 3. Numărul beneficiarilor de asistență juridică garantată de stat, per categorie	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantață de Stat	1255,1
e) Evaluarea mecanismului privind compensația financiară acordată de stat	1. Mecanism evaluat și soluții de asigurare a funcționalității, identificate. 2. Diseminarea informației de către		1. Mecanism evaluat și soluții de asigurare a funcționalității, identificate. 2. Diseminarea informației de către	Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Muncii și	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

	<p>– identificarea, inclusiv prin prisma jurisprudenței, a prevederilor care generează interpretări neuniforme</p> <p>b) Modificarea Codului penal în baza recomandărilor formulate în concept</p>						<p>1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public.</p> <p>2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern.</p> <p>3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament</p>	<p>Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Curtea Supremă de Justiție, Centrul Național Anticorupție, comisia parlamentară de profil</p>	204,4	În limita alocațiilor bugetare aprobate
<p>c) Stabilirea criteriilor pentru analiza informațiilor cu privire la aplicarea măsurilor preventive private de libertate și analiza periodică a informației cu privire la aplicarea acestor măsuri în vederea asigurării respectării</p>						<p>1. Criterii pentru analiza anuală stabilite.</p> <p>2. Statistici privind aplicarea măsurilor private de libertate, publicate.</p> <p>3. Recomandări elaborate și implementate</p>	<p>Procuratura Generală, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne</p>			

Anexa nr. 2 (continuare)

	efective a dreptului la libertate d) Instituirea mecanismului de recuperare a cheltuielilor judiciare în cauzele penale											1. Grup de lucru instituit. 2. Propuneri ale autorităților din sector consultate și agreate în cadrul grupului de lucru. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și aprobat de Guvern. 4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Curtea Supremă de Justiție, comisia parlamentară de profil	în limita alocațiilor bugetare aprobate	
2.1.3. Simplificarea și eficientizarea procedurilor judiciare	a) Revizuirea legislației procesual penale în vederea simplificării/eficientizării procedurilor de examinare a cauzelor penale atât la etapa prejudiciară, cât și la cea judiciară, precum și revizuirea mecanismelor procesuale care ar asigura un echilibru adecvat între învinuire și apărare din perspectiva egalității armelor										1. Grup de lucru instituit. 2. Propuneri ale autorităților din sector consultate și agreate în cadrul grupului de lucru. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și aprobat de Guvern. 4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Procuratura Generală, Curtea Supremă de Justiție, instanțele judecătorești, Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național Anticorupție, comisia parlamentară de profil	278,5		

Anexa nr. 2 (continuare)

	b) Extinderea categoriilor de cauze examinate prin aplicația de videoconferință		<p>1. Grup de lucru instituit.</p> <p>2. Propuneri formulate și agreate în cadrul grupului de lucru.</p> <p>3. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și aprobat de Guvern.</p> <p>4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament</p>	<p>Ministerul Justiției,</p> <p>Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele judecătorești, comisia parlamentară de profil</p>	În limita alocațiilor bugetare aprobate
2.1.4. Eficiențizarea mecanismelor de executare a hotărârilor judecătorești	a) Revizuirea cadrului legal prin care organele fiscale sunt învestite cu următoarele competențe: – emiterea prescripțiilor cu caracter		<p>1. Grup de lucru instituit.</p> <p>2. Propuneri formulate și agreate în cadrul grupului de lucru.</p> <p>3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament</p>	<p>Ministerul Justiției,</p> <p>Curtea Supremă de Justiție, instanțele judecătorești, comisia parlamentară de profil</p>	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

	obligatoriu executorilor judecătorești; – aprecierea legalității actelor emise de executorii judecătorești; – dispunerea distribuiri sumelor creanțelor						4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate
b) Revizuirea procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești pentru simplificarea și eficientizarea mecanismelor de: – urmărire a patrimoniului debitorilor; – vânzare a bunurilor sechestrate etc.							1. Grup de lucru instituit. 2. Propuneri formulate și agregate în cadrul grupului de lucru. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și aprobat de Guvern. 4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate
c) Modificarea cadrului legal în vederea instituirii unui termen de grație debitorului pentru executarea benevolă a hotărârii judecătorești până la etapa demarării executării silite							1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)		4654,7
<p>2.1.5. Îmbunătățirea mecanismelor de executare a pedepselor penale și a condițiilor de detenție</p>	<p>a) Instituirea și implementarea sistemului progresiv de executare a pedepselor penale</p>	<p>Ministerul Justiției, comisia parlamentară de profil</p> <p>1. Grup de lucru instituit. 2. Propuneri formulate și agreate în cadrul grupului de lucru. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și aprobat de Guvern. 4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament. 5. Modelul programului individual de executare a pedepsei, aprobat. 6. Personal din rândul psihologilor, selectat și instruit pentru constituirea secției de diagnostic și prognoză infracțională, care stă la baza implementării sistemului progresiv de executare a pedepselor penale. 7. Infrastructură identificată și amenajată pentru amplasarea secției abilitate cu dreptul de a aplica diagnostic și prognoza infracțională. 8. Regimuri diferențiate de executare a pedepsei aplicate</p> <p>1. Numărul programelor noi</p>
<p>b) Dezvoltarea programelor</p>	<p>Ministerul Justiției</p> <p>1. Numărul programelor noi</p>	<p>496,7</p>

Anexa nr. 2 (continuare)

	<p>probaționale orientate spre schimbarea comportamentului și prevenirea recidivei în rândul persoanelor condamnate</p> <p>c) Crearea industriei penitenciare în vederea implicării la muncă a condamnaților și a resocializării acestora</p>		<p>elaborate și implementate.</p> <p>2. Rata participării la programe probaționale.</p> <p>3. Rata recidivei condamnaților care au participat la programe probaționale</p>	<p>Ministerul Justiției, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale</p>	702,6 (anual)
	<p>1. Mecanism fiabil de motivare și de atragere spre colaborare a agenților economici competitivi pe piața locurilor de muncă elaborat.</p> <p>2. Numărul de agenți economici noi care oferă locuri de muncă pentru persoanele deținute în sistemul penitenciar/numărul de locuri oferite/create.</p> <p>3. Numărul de angajați pentru supravegherea și paza permanentă a deținuților în zona industrială.</p> <p>4. Numărul activităților de sensibilizare a comunității economice privind posibilitățile de reinserție socială a persoanelor condamnate prin muncă.</p> <p>5. Numărul/rata deținuților implicați în activități productive, de</p>				

Anexa nr. 2 (continuare)

	d) Crearea centrelor de asistență și consiliere pentru minorii aflați în conflict cu legea		calificare și ocupaționale 1. Studiu de fezabilitate privind crearea centrelor, cu analiza opțiunilor. 2. Concept de organizare și funcționare aprobat. 3. Centru creat și dotat. 4. Unități de personal alocate (13 unități)	Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală	1683,4 (anual – fondul de salarizare 606,6 (dotarea centrului)
2.1.6. Prezervarea stabilității cadrului normativ și implicarea actorilor din sectorul justiției în evaluarea și formularea propunerilor de amendamente	Asumarea de către Ministerul Justiției a rolului de promotor primar al proiectelor de amendare a legislației codificate (Codul civil, Codul penal, Codul contravențional, Codul administrativ, Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală, Codul de executare) și a legislației privind sistemul judecătoresc și cel al Procuraturii în vederea asigurării		1. Mecanisme de asigurare a stabilității cadrului normativ în domeniu, aplicate. 2. Propuneri recepționate și sintetizate. 3. Proiecte consolidate de modificare a legislației codificate elaborate, consultate public și promovate	Ministerul Justiției	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

2.2.2. Perfecționarea	instrumentarea unor categorii de cauze care nu permit examinarea acestora în mod efectiv și duc la încălcare, după caz, revizuirea acestor termene					normativ, elaborat, după caz		
c) Dezvoltarea de către Consiliul Superior al Magistraturii a criteriilor de calitate și claritate a hotărârilor judecătorești, care urmează a fi luate în considerare în procesul de evaluare a performanțelor judecătorilor					1. Criterii de calitate și claritate a hotărârilor judecătorești, adoptate și implementate. 2. Criterii de calitate și claritate a hotărârilor judecătorești, aplicate la evaluarea judecătorilor	Consiliul Superior al Magistraturii	În limita alocațiilor bugetare aprobate	
d) Uniformizarea structurii actelor judecătorești prin elaborarea unor modele-tip de acte					Modele-tip de acte judecătorești, elaborate și aprobate	Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție, instanțele judecătorești	În limita alocațiilor bugetare aprobate	
e) Integrarea modelelor-tip de acte judecătorești în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD)					Modele de acte judecătorești, integrate în PIGD	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii	În limita alocațiilor bugetare aprobate	
a) Examinarea oportunității					1. Analiză efectuată, cu formularea opțiunilor.	Ministerul Justiției,	În limita alocațiilor	

Anexa nr. 2 (continuare)

și dezvoltarea mecanismelor de asigurare a practicii judiciare uniforme	reducerii numărului de judecători la Curtea Supremă de Justiție și modificarea structurii acesteia, după caz, modificarea legislației	2. Proiect elaborat și aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Curtea Supremă de Justiție, comisia parlamentară de profil	bugetare aprobate
	b) Revizuirea unor temeuri de recurs pentru a se asigura examinarea în exclusivitate a aspectelor de drept	1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public. 2. Proiect aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Curtea Supremă de Justiție, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate
	c) Revizuirea instrumentelor Curții Supreme de Justiție de asigurare a unei jurisprudențe coerente/unitare	1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public. 2. Proiect aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Curtea Supremă de Justiție, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate
	d) Elaborarea de către Curtea Supremă de Justiție, în calitate de ultim for de control, a fișelor tematice privind jurisprudența sa pe diferite domenii și	1. Mecanism de elaborare a fișelor tematice instituit. 2. Numărul fișelor tematice elaborate și publicate anual	Curtea Supremă de Justiție	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

	actualizarea în mod sistematic a acestora pentru a reflecta evoluțiile în jurisprudență similare fișelor tematice ale Curții Europene a Drepturilor Omului							
	e) Instituirea în cadrul sistemului judecătoresc și al sistemului Procuraturii a unor mecanisme (platforme de discuții) de analiză a noilor tendințe/practici ale jurisprudenței în vederea soluționării chestiunilor ce suportă mai multe interpretări și generează practici neuniforme					1. Mecanisme de analiză a jurisprudenței/practicilor, instituite. 2. Întâlniri semestriale ale judecătorilor/procuratorilor instanțelor/procuraturilor de diferite niveluri, desfășurate	Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală	În limita alocațiilor bugetare aprobate
	f) Analiza jurisprudenței în materia recursului în interesul legii, cu identificarea măsurilor de eficientizare					Studiu efectuat, propuneri de modificare a cadrului normativ inițiate, la necesitate	Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție	În limita alocațiilor bugetare aprobate
	g) Elaborarea ghidurilor privind individualizarea sancțiunilor pe categorii de					Numărul ghidurilor pe categorii de infracțiuni și contravenții, elaborate anual	Curtea Supremă de Justiție	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Obiectivul specific	Acțiunea	Termenul-limită de implementare												Indicatori de rezultat	Instituții responsabile	Costuri (mii lei)				
		2021				2022				2023							2024			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV				I	II	III	IV
Obiectivul 2.3: Consolidarea instruirii și formării judiciare																				
Rezultatul scontat:																				
Sistemul de formare profesională perfecționat																				
2.3.1. Consolidarea și dezvoltarea sistemului de formare profesională a judecătorilor și a procurorilor	a) Modificarea cadrului legislativ în scopul sporirii calității formării inițiale și continue a beneficiarilor Institutului Național al Justiției																	1. Grup de lucru instituit. 2. Propuneri formulate și agregate în cadrul grupului de lucru. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și aprobat de Guvern. 4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Institutul Național al Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate
2.3.2. Formarea și dezvoltarea	b) Asigurarea instruirii de către Institutul Național al Justiției a grupurilor mixte de judecători, procurori și alți profesioniști, pe domenii de interes comun, în scopul uniformizării practicilor																	Numărul instruirilor comune desfășurate/ numărul beneficiarilor	Institutul Național al Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor	În limita alocațiilor bugetare aprobate
2.3.2. Formarea și dezvoltarea	a) Instruirea judecătorilor și a																	1. Numărul de cursuri desfășurate.	Institutul Național al	În limita alocațiilor

Anexa nr. 2 (continuare)

abilităților nonjudiciare pentru judecători, procurori și personalul auxiliar	personalului instanțelor judecătorești în domeniul utilizării Sistemului informațional judiciar		2. Numărul de persoane instruite	Justiției, Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii	bugetare aprobate
b) Desfășurarea cursurilor de instruire în domeniul utilizării aplicației informaționale e-Dosar judiciar și a sistemului de videoconferință pentru utilizatorii externi profesioniști	b) Desfășurarea cursurilor de instruire în domeniul utilizării aplicației informaționale e-Dosar judiciar și a sistemului de videoconferință pentru utilizatorii externi profesioniști		1. Numărul de cursuri desfășurate. 2. Numărul de persoane instruite	Ministerul Justiției	În limita alocațiilor bugetare aprobate
c) Instruirea personalului Procuraturii în domeniul utilizării Sistemului informațional automatizat „Urmărire penală: e-Dosar” și a softului analitic la efectuarea urmărilor penale pe cauze complexe	c) Instruirea personalului Procuraturii în domeniul utilizării Sistemului informațional automatizat „Urmărire penală: e-Dosar” și a softului analitic la efectuarea urmărilor penale pe cauze complexe		1. Numărul de cursuri desfășurate. 2. Numărul de persoane instruite	Procuratura Generală, Consiliul Superior al Procurorilor, Institutul Național al Justiției	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

	medieri judiciare obligatorii						normativ, adoptat de Parlament	instanțele judecătorești, Consiliul de mediere, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate
b) Examinarea oportunității instituirii obligativității examinării unor categorii de litigii în procedura medierii până la etapa adresării în instanța de judecată							1. Analiză/studiu de fezabilitate realizat, cu formularea opțiunilor. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și promovat, după caz	Ministerul Justiției, Consiliul de mediere, Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele judecătorești	În limita alocațiilor bugetare aprobate
c) Fortificarea medierii în cauzele cu implicarea minorilor în conflict cu legea							1. Analiză a practicii judiciare efectuată. 2. Mecanism de conlucrare a organelor procuraturii cu mediatorii pe cauzele cu implicarea minorilor elaborat. 3. Măsuri de promovare (instruiri, discuții, diseminarea de bune practici) întreprinse	Consiliul de mediere, Procuratura Generală, Ministerul Justiției	În limita alocațiilor bugetare aprobate
d) Revizuirea mecanismului de funcționare a medierii în materie penală și de achitare din contul statului a serviciilor de mediere							1. Analiza practicilor de implementare a medierii în materie penală, efectuată. 2. Mecanism revizuit prin prisma constatărilor/recomandărilor formulate	Consiliul de mediere, Procuratura Generală, Ministerul Justiției	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

	e) Îmbunătățirea mecanismelor de executare a tranzacțiilor prin care părțile consimt asupra soluționării amiabile a litigiului		1. Analiza practicilor de executare a tranzacțiilor de împăcare efectuată, recomandări formulate. 2. Mecanisme modificate în baza recomandărilor. 3. Rata tranzacțiilor de împăcare executate și perioada medie de timp	Consiliul de mediere, Ministerul Justiției	428,5
2.4.2. Îmbunătățirea cadrului normativ în materia arbitrajului	a) Evaluarea cadrului normativ în materia arbitrajului pentru identificarea deficiențelor care generează practici neuniforme b) Modificarea cadrului normativ în materia arbitrajului		1. Grup de lucru instituit. 2. Analiză efectuată, deficiențe identificate și recomandări formulate	Ministerul Justiției, Camera de Comerț și Industrie, Curtea Supremă de Justiție	În limita alocațiilor bugetare aprobate
2.4.3. Promovarea beneficiilor mecanismelor alternative de soluționare a disputelor în mediul de	a) Derularea unor campanii de informare și diseminare a informațiilor privind mecanismele alternative de		1. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, aprobat de Guvern. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Camera de Comerț și Industrie, Curtea Supremă de Justiție, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate
			Numărul campaniilor de informare organizate anual	Consiliul de mediere, Camera de Comerț și Industrie	1019,2

afaceri, în comunitatea juridică, în mediul academic și în sistemul judecătoresc	soluționare a disputelor b) Organizarea conferințelor internaționale, a meselor rotunde în domeniul medierii și arbitrajului, cu participarea reprezentanților autorităților publice, ai sectorului justiției, ai mediului de afaceri și ai mediului academic	1. Numărul evenimentelor organizate anual. 2. Numărul participanților	Consiliul de mediere, Camera de Comerț și Industrie	943,0	2021																2022				2023				2024				Indicatori de rezultat	Instituții responsabile	Costuri (mii lei)				
					I				II				III				IV				I				II				III							IV			
Direcția Strategieă III. ADMINISTRAREA EFICIENTĂ ȘI MODERNĂ A SECTORULUI JUSTITIEI																																							
Obiectivul 3.1. Continuarea procesului de optimizare a sistemului judecătoresc și a sistemului Proenunții																																							
Rezultatul scontat:																																							
Sistemul instanțelor judecătorești și sistemul Procuraturii, optimizate																																							
Obiectivul specific	Acțiunea	Termenul-limită de implementare																Indicatori de rezultat	Instituții responsabile	Costuri (mii lei)																			
		2021				2022				2023				2024																									
3.1.1. Continuarea procesului de reorganizare a instanțelor judecătorești	a) Analiza hărții judiciare în vederea identificării necesităților de revizuire a unor circumscripții între instanțele existente din perspectiva																																	1. Analiză efectuată și recomandări formulate. 2. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și aprobat	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii	În limita alocațiilor bugetare aprobate			

	corespunderii acestora necesităților sistemului judiciar și ale justițiabilului, după caz modificarea Legii nr. 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești							
3.1.2. Reorganizarea sistemului Procuraturii	a) Efectuarea studiului privind amplasarea procuraturilor în scopul consolidării capacităților instituționale și al utilizării eficiente a resurselor disponibile și analiza oportunității						Procuratura Generală, Consiliul Superior al Procurorilor, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției	188,7
	b) Implementarea Planului de construire/renovare a clădirilor instanțelor judecătorești reorganizate potrivit Legii nr. 76/2016					1. Documentație de proiect standard elaborată și aprobată. 2. Terenuri pentru construcția instanțelor judecătorești, identificate și atribuite în gestiunea Ministerului Justiției. 3. Cinci clădiri noi ale instanțelor judecătorești, construite și date în exploatare	Ministerul Justiției	337080,2

Anexa nr. 2 (continuare)

	optimizării subdiviziunilor ofițerilor de urmărire penală din cadrul inspectoratelor de poliție potrivit hărții amplasării procuraturilor și instanțelor judecătorești							
	b) Adoptarea cadrului normativ cu privire la optimizarea hărții procuraturilor					1. Proiect de lege privind reorganizarea hărții procuraturilor elaborat și adoptat. 2. Proiectul planului de acțiuni privind reamplasarea/construcția/renovarea clădirilor procuraturilor elaborat și aprobat	Ministerul Justiției, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Procurorilor	În limita alocațiilor bugetare aprobate
	c) Desfășurarea procedurilor prealabile inițierii reamplasării/construcției/renovării clădirilor procuraturilor					1. Cerințele și documentația de proiect standard elaborate și aprobate. 2. Expertize tehnice ale clădirilor procuraturilor (din perspectiva corespunderii cerințelor și a documentației de proiect standard), realizate. 3. Terenuri necesare pentru construcția clădirilor noi, identificate	Procuratura Generală, Consiliul Superior al Procurorilor	În limita alocațiilor bugetare aprobate
Obiectivul 32: Consolidarea capacităților administrative și manageriale în sectorul Justiției								

Rezultatul scontat: Sistemul de management unitar și eficient dezvoltat în sectorul justiției		Termenul-limită de implementare												Indicatori de rezultat	Instituții responsabile	Costuri (mii lei)				
		2021				2022				2023							2024			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV				I	II	III	IV
3.2.1. Consolidarea capacităților Ministerului Justiției în calitate de promotor al politicilor în sectorul justiției	Acțiunea a) Consolidarea capacităților de analiză, elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice în sectorul justiției																	1. Subdiviziunile aparatului central al Ministerului Justiției, Ministerul Finanțelor suplimentate cu unități de personal conform necesităților identificate (10 unități). 2. Mecanisme de conlucrare eficientă cu autoritățile din sectorul justiției în procesul de elaborare și promovare a politicilor din domeniu, dezvoltate	Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor	1553,5 (anual)
	b) Creșterea capacităților Ministerului Justiției de monitorizare și relaționare cu reprezentanții profesiiilor conexe sistemului justiției																	1. Subdiviziunea instituțională de profil suplimentată (cu 5 unități). 2. Mecanisme de conlucrare eficientă cu organele profesionale ale profesiiilor conexe sistemului justiției dezvoltat	Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor	776,8 (anual)
	c) Consolidarea capacităților de administrare a instanțelor de judecată																	1. Organigrama Agenției de administrare a instanțelor judecătorești revizuită conform domeniilor de competență. 2. Suplimentarea cu unități de personal potrivit necesităților (6 unități)	Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor	672,0 (anual)

Anexa nr. 2 (continuare)

3.2.2. Sporirea capacităților organizatoriale ale Institutului Național al Justiției	Modificarea cadrului legal în vederea sporirii capacităților Institutului Național al Justiției, în special în scopul stimulării judecătorilor și procurorilor implicați în procesul de formare inițială și continuă		1. Grup de lucru instituit. 2. Propuneri formulate și agreate în cadrul grupului de lucru. 3. Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și aprobat de Guvern. 4. Proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament	Ministerul Justiției, Institutul Național al Justiției, comisia parlamentară de profil	În limita alocațiilor bugetare aprobate
3.2.3. Sporirea capacităților de personal în cadrul instanțelor judecătorești	a) Analiza periodică a sarcinii de muncă efective a judecătorilor în vederea asigurării unei sarcini comparabile și elaborarea măsurilor de remediere a deficitului creat de posturile temporar vacante în instanțele judecătorești b) Analiza și revizuirea volumului de lucru pentru judecătorii și procurorii care sunt desemnați în calitate de membri în		Mecanism pentru suplinirea funcțiilor temporar vacante implementat	Consiliul Superior al Magistraturii	În limita alocațiilor bugetare aprobate
			Volumul de lucru analizat și sarcina de muncă redusă proporțional activității/timpului acordat	Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

	1. Criteriile de atribuire a complexității cauzelor, analizate și revizuite, după caz.	2. Algoritmi în baza modificărilor în baza noilor criterii.	3. Dosare distribuite aleatoriu în baza criteriilor revizuite	1. Criteriile de atribuire a complexității cauzelor, analizate și revizuite, după caz.	2. Algoritmi în baza modificărilor în baza noilor criterii.	3. Dosare distribuite aleatoriu în baza criteriilor revizuite	1. Criteriile de atribuire a complexității cauzelor, analizate și revizuite, după caz.	2. Algoritmi în baza modificărilor în baza noilor criterii.	3. Dosare distribuite aleatoriu în baza criteriilor revizuite
b) Analiza criteriilor de atribuire a complexității cauzelor în cadrul instanțelor judecătorești potrivit recomandărilor CEPEJ, cu revizuirea acestora, după caz									
c) Elaborarea standardelor de eficiență a activității instanțelor judecătorești în baza indicatorilor de performanță judiciară									
d) Implementarea standardelor de eficiență în cadrul instanțelor judecătorești									
e) Implementarea sistemului de control intern managerial în cadrul instanțelor judecătorești									
3.2.5. Implementarea raportării	a) Elaborarea/ revizuirea modelelor de								

Anexa nr. 2 (continuare)

statistice judiciare electronice	rapoarte statistice electronice						2. Rapoarte configurate în PIGD	Consiliul Superior al Magistraturii	bugetare aprobate
b) Aprobarea instrucțiunilor privind raportarea statistică judiciară electronică, conform metodologiei unificate CEPEJ						Instrucțiuni elaborate și aprobate	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii	În limita alocațiilor bugetare aprobate
c) Pilotarea raportării statistice judiciare electronice						1. Instrucțiuni de verificare a datelor, elaborate și diseminate instanțelor judecătorești-pilot. 2. Raport post-pilotare elaborat și recomandări formulate	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele judecătorești	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele judecătorești	În limita alocațiilor bugetare aprobate
d) Instruirea personalului instanțelor judecătorești cu privire la utilizarea modelelor de rapoarte statistice electronice						1. Numărul instruirilor organizate anual. 2. Personalul din cadrul instanțelor judecătorești responsabil de statistica judiciară instruit	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele judecătorești	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele judecătorești	În limita alocațiilor bugetare aprobate
e) Implementarea raportării statistice judiciare electronice în cadrul tuturor instanțelor judecătorești						1. Sistem implementat în toate instanțele judecătorești. 2. Numărul instanțelor judecătorești care raportează pe baza metodologiei unificate CEPEJ	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele judecătorești	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele judecătorești	În limita alocațiilor bugetare aprobate

Rezultatul scontat:		Termenul-limită de implementare																Indicatori de rezultat	Instituții responsabile	Costuri (mii lei)	
		2021				2022				2023				2024							
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV				
Obiectivul specific	Acțiunea																				
		3.3.1. Asigurarea îmbunătățirii continue a funcționalității Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD)	a) Monitorizarea funcționalității PIGD																1. Raport anual de monitorizare privind funcționalitatea PIGD, elaborat și prezentat autorităților implicate. 2. Raport anual de monitorizare privind nivelul de utilizare a PIGD, elaborat și prezentat autorităților implicate	Ministerul Justiției	În limita alocațiilor bugetare aprobate
			b) Asigurarea utilizării uniforme a funcționalităților PIGD																1. Rapoarte de monitorizare privind practicile de utilizare. 2. Instrucțiuni, ghiduri privind utilizarea, elaborate și diseminate în cadrul tuturor instanțelor judecătorești	Ministerul Justiției	În limita alocațiilor bugetare aprobate
c) Dezvoltarea, testarea, exploatarea experimentală și implementarea unor noi funcționalități în PIGD																	1. Necesități de modificare a PIGD identificate. 2. Numărul de funcționalități noi dezvoltate, pilotate și acceptate, la necesitate. 3. Numărul de funcționalități noi în cadrul PIGD implementate în toate instanțele judecătorești	Ministerul Justiției	3009,0		

Anexa nr. 2 (continuare)

	privind modul de utilizare a aplicației de videoconferință	2. Numărul de persoane instruite	Institutul Național al Justiției	1804,2
3.3.4. Facilitarea accesului persoanelor la justiție prin aplicarea tehnologiilor informaționale	Asigurarea îmbunătățirii continue a funcționalităților Portalului național al instanțelor de judecată	1. Actualizarea conținutului Portalului național al instanțelor de judecată realizată. 2. Numărul de vizitatori ai Portalului național al instanțelor de judecată (trafic). 3. Funcționalități care facilitează accesul persoanelor cu necesități speciale pe Portalul național al instanțelor de judecată puse în aplicare. 4. Numărul de activități de promovare a Portalului național al instanțelor de judecată, realizate	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii	
3.3.5. Asigurarea îmbunătățirii continue a funcționalității Sistemului informațional automatizat „Urmărire penală: e-Dosar” și realizarea interconexiunii	a) Efectuarea auditului Sistemului informațional automatizat „Urmărire penală: e-Dosar” (SIA „Urmărire penală: e-Dosar”) cu privire la funcționalitatea și securitatea cibernetică a acestuia	Audit al SIA „Urmărire penală: e-Dosar” efectuat	Procuratura Generală	în limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

cu alte sisteme informaționale	b) Configurarea în SIA „Urmărire penală: e-Dosar” a formularelor tipizate ale actelor procesuale aprobate c) Crearea și implementarea în SIA „Urmărire penală: e-Dosar” a modului de distribuire aleatorie a cauzelor penale în cadrul Procuraturii						Numărul de acte configurate în SIA „Urmărire penală: e-Dosar”	Procuratura Generală	1500,0
3.3.6. Aplicarea softului analitic la efectuarea urmăririi penale pe cauze complexe	d) Configurarea SIA „Urmărire penală: e-Dosar” pentru asigurarea interconexiunii cu alte sisteme informaționale a) Configurarea și adaptarea la necesitățile instituționale a instrumentelor aferente softului (Analyst’s Notebook (iBase Designer/iBase)) b) Aplicarea softului analitic (I2) la efectuarea urmăririi penale pe cauze complexe						Module de interconectare create Configurarea instrumentelor efectuată Numărul de cauze penale în care softul analitic a fost utilizat	Procuratura Generală Procuratura Generală Procuratura Generală	În limita alocațiilor bugetare aprobate În limita alocațiilor bugetare aprobate În limita alocațiilor bugetare aprobate

Anexa nr. 2 (continuare)

3.3.7. Dezvoltarea și implementarea Sistemului informațional e-Executare	a) Elaborarea cadrului normativ privind crearea Sistemului informațional e-Executare b) Dezvoltarea, testarea, exploatarea experimentală și implementarea Sistemului informațional e-Executare							Cadrul normativ elaborat și aprobat	Ministerul Justiției, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești	În limita alocațiilor bugetare aprobate
								1. Servicii de dezvoltare achiziționate. 2. Funcționalități dezvoltate. 3. Exploatarea experimentală a funcționalităților realizată	Ministerul Justiției, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești	2154,4
	c) Crearea platformei on-line pentru vânzarea la licitație a bunurilor confiscate							1. Concept tehnic elaborat și aprobat. 2. Regulamentul privind procedura și modul de utilizare a platformei, elaborat și aprobat. 3. Modul al Sistemului informațional e-Executare, elaborat și dezvoltat	Ministerul Justiției, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești	80,4
3.3.8. Dezvoltarea și implementarea Sistemului informațional e-Retinere	a) Elaborarea cadrului normativ privind crearea Sistemului informațional e-Retinere b) Crearea, exploatarea experimentală și implementarea							Cadrul normativ elaborat și aprobat	Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Ministerul Justiției, Centrul Național Anticorupție	În limita alocațiilor bugetare aprobate
								1. Servicii de creare a Sistemului informațional e-Refinere contractate.	Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura	2027,0

Anexa nr. 2 (continuare)

asigurarea unei justitii transparente	vulnerabilităților PIGD b) Instituționalizarea utilizării sistemului de control al vulnerabilităților PIGD		sistem judecătoresc, implementat 1. Politici de utilizare a soluției, aprobate. 2. Rapoarte lunare de monitorizare a utilizării PIGD, generate. 3. Vulnerabilități eliminate, după caz	Ministerul Justiției, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică	236,4
3.3.12. Asigurarea instanțelor judecătorești cu echipamentul necesar pentru utilizarea Sistemului informațional judiciar	a) Inventarierea echipamentului IT utilizat de instanțele judecătorești		1. Act de inventariere întocmit privind echipamentele și programele software (inclusiv licențe) necesare instanțelor judecătorești pentru utilizarea Sistemului informațional judiciar, cu indicarea echipamentelor și a programelor software disponibile, funcționalitatea acestora și deficiențele constatate, precum și a termenilor de valabilitate a licențelor. 2. Necesități de dotare cu echipamente și programe software (inclusiv licențe), identificate	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele judecătorești, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică	600,6
b) Elaborarea strategiei pentru asigurarea deplină cu echipamentul IT necesar a			Strategie elaborată și aprobată	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele judecătorești,	113,2

ПАРЛАМЕНТ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

ЗАКОН

об утверждении Стратегии обеспечения независимости и неподкупности сектора юстиции на 2021–2024 годы и Плана действий по ее реализации

Парламент принимает настоящий ординарный закон.

Ст. 1. – Утвердить Стратегию обеспечения независимости и неподкупности сектора юстиции на 2021–2024 годы согласно приложению 1 и План действий по реализации Стратегии обеспечения независимости и неподкупности сектора юстиции на 2021–2024 годы согласно приложению 2.

Ст. 2. – Органам публичной власти и публичным учреждениям принять необходимые меры по выполнению Плана действий по реализации Стратегии обеспечения независимости и неподкупности сектора юстиции на 2021–2024 годы.

ПРЕЗИДЕНТ ПАРЛАМЕНТА
НИНАИДА ГРЕЧАНЬИ

Кишинэу, 26 ноября 2020 г.
№ 204.

СТРАТЕГИЯ обеспечения независимости и неподкупности сектора юстиции на 2021–2024 годы

ВВЕДЕНИЕ

Обеспечение независимого и беспристрастного правосудия, а также развитие учреждений, призванных выполнять задачи по обеспечению справедливого, эффективного и качественного правосудия, представляют собой фундаментальный постулат правового государства.

Для Республики Молдова совершенствование сектора юстиции было и остается важнейшим приоритетом, имеющим решающее значение для всего общества и являющимся основополагающим условием истинного развития демократического общества, в котором верховенство закона и соблюдение прав и свобод человека являются высшими ценностями и гарантируются.

Судебная власть представляет собой особый институт, обеспечивающий соблюдение прав и устанавливающий юридические обязанности. В качестве составной ветви государственной власти судебная власть непосредственно влияет на осуществление прав и свобод человека, что требует обеспечения ее самостоятельности и независимости. Принцип независимости составляет конституционную основу сохранения этой власти в качестве полноправной в структуре государства.

Обеспечение эффективного, доступного и качественного правосудия — законное ожидание граждан основанного на соблюдении правовой нормы общества. Судебная система обретает легитимность и признание граждан в результате безупречного функционирования, что приводит к вынесению беспристрастных, понятных и четко обоснованных судебных решений. Следовательно, предпосылкой повышения степени общественного доверия к правосудию как основополагающему элементу законности любой судебной системы, а также эффективного функционирования правосудия на благо граждан являются прозрачность и ответственность судебной системы.

Порядок отправления правосудия напрямую влияет на основные координаты функционирования общества, такие как юридическая безопасность и экономическое развитие. Функциональная система правосудия гарантирует гражданам и деловой среде возможность пользоваться сполна своими правами, укрепляет взаимное доверие и способствует созданию благоприятной инвестиционной среды.

Качественное правосудие также является обязательством, взятым Республикой Молдова в процессе европейской интеграции, и становится приоритетом в утверждении посредством отправления правосудия правового

государства, правопорядка, справедливости и правды в обществе. Ключевыми инструментами в этом процессе обеспечения демократических ценностей являются стандарты Совета Европы в области правосудия, верховенства закона, борьбы с коррупцией и защиты прав человека. Успех достижений в секторе юстиции должен стать главным стимулом, который обусловит утверждение Республики Молдова в качестве демократического государства и надежного партнера в отношениях с международным сообществом.

Объединение усилий по укреплению сектора юстиции путем принятия на себя ответственности всеми субъектами судебной системы, органов публичной власти, свободных профессий, а также гражданским обществом определяет дальнейшую постановку задач, позволяющих создать эффективную, прозрачную, современную систему, адаптированную к требованиям общества и отвечающую вызовам будущего.

І. АНАЛИЗ СИТУАЦИИ

В целях создания доступного, эффективного, независимого, прозрачного, профессионального и социально ответственного сектора юстиции, соответствующего европейским стандартам, обеспечивающего верховенство закона и соблюдение прав человека и содействующего укреплению доверия общества к правосудию, Законом № 231/2011 была утверждена Стратегия реформы сектора юстиции на 2011–2016 годы (далее – *СРСЮ*), а Постановлением Парламента № 6/2012 был утвержден План действий по ее реализации. Впоследствии Постановлением Парламента № 259/2016 крайний срок выполнения мероприятий Плана действий по реализации *СРСЮ* был продлен до 31 декабря 2017 года.

СРСЮ стала новым этапом в создании современного сектора юстиции исходя из нескольких предпосылок: с одной стороны, квазиобщее восприятие высокого уровня коррупции в секторе юстиции, отсутствие доверия к правосудию, а с другой – необходимость в усвоении стремления нашей страны к интеграции в Европейский Союз, а также решающая роль, которую играет правосудие в развитии деловой среды и привлечении инвестиций в страну. На том этапе определение и описание проблем исходило из наиболее убедительных национальных и международных опросов и анкетирований: Барометра общественного мнения (национальный опрос)¹, Барометра мировой коррупции (международный опрос)², а также из отраслевых социологических исследований. Данные этих опросов стали одной из отправных точек в разработке *СРСЮ*, которая была построена на семи пилонах, сосредоточенных большей

¹ Данные *Барометра общественного мнения*: <http://ipp.md/old/lib.php?l=ro&idc=156>

² Данные по Республике Молдова. *Барометр мировой коррупции и Индекс восприятия коррупции*: <https://www.transparency.org/en/countries/moldova>

частью вокруг отраслевых учреждений: судебная система (пилон I), уголовное правосудие (пилон II), доступ к правосудию и исполнение судебных решений (пилон III), неподкупность субъектов сектора юстиции (пилон IV), роль юстиции в экономическом развитии (пилон V), соблюдение прав человека в секторе юстиции (пилон VI). Пилон VII был сквозным, осуществление его мероприятий должно было способствовать синхронизации и координации действий в ходе реформы. Значительную часть действий, включенных в СРСЮ и План действий по ее реализации, составили меры, связанные с изучением, разработкой нормативной базы и реструктуризацией учреждений.

По прошествии шести лет реформы под эгидой СРСЮ можно заключить, что значительная часть намеченных действий достигла желаемого результата и многие реформы, даже если и запаздывали или затягивались, были практически выполнены. Среди важнейших достижений можно отметить³:

1) реформы законодательного и институционального порядка, благодаря которым был укреплен управленческий потенциал судебной системы: Высший совет магистратуры и его специализированные органы;

2) запуск реформы, связанной с картой расположения судебных инстанций;

3) создание новых механизмов отбора, оценки результативности и дисциплинарной ответственности судей; укрепление роли и статуса Судебной инспекции;

4) реформа Национального института юстиции;

5) укрепление системы юридической помощи, гарантируемой государством, расширение спектра помощи и круга субъектов;

6) пересмотр процедур исполнения судебных решений;

7) переосмысление и, при необходимости, консолидация правил организации и функционирования смежных с судебной системой профессий (нотариусы, адвокаты, судебные исполнители, судебные эксперты, медиаторы, авторизованные управляющие, письменные и устные переводчики);

8) реформа прокуратуры и ее органов управления, укрепление статуса прокуроров; создание и усиление специализированных прокуратур;

9) создание нормативной базы о реабилитации жертв преступлений и укрепление системы правосудия, дружественной детям;

10) создание новых механизмов предупреждения коррупции и гарантирования неподкупности в секторе юстиции;

³ Отчеты о ходе реализации Стратегии реформы сектора юстиции на 2011–2016 годы: <http://justice.gov.md/tabview.php?l=ro&idc=489>

11) пересмотр кодексов этики субъектов сектора юстиции и создание механизмов расследования/реагирования в случае нарушения профессиональной этики;

12) реформа института народного адвоката;

13) инициирование процесса модернизации и укрепления законодательной и институциональной базы пенитенциарной системы и системы пробации;

14) принятие новых правил, связанных с процессом разработки нормативных актов.

Обеспечение доверия общества к правосудию было основным целевым пунктом в процессе реформирования. Исследования по вопросу доверия общества к правосудию за период реализации СРСЮ указывают на его рост. Таким образом, по данным Барометра общественного мнения, в 2011 году степень доверия граждан к правосудию составляла 18 процентов, а в 2019 году в результате реализованных в секторе реформ уже 26 процентов населения заявило, что доверяет правосудию⁴.

В то же время, по результатам опроса о независимости, эффективности и ответственности правосудия в Республике Молдова, проведенного на национальном уровне среди адвокатов в ноябре–декабре 2018 года Центром социологических исследований и маркетинга «CBS-АХА» по запросу Центра юридических ресурсов Молдовы (ЦЮРМ), 48 процентов респондентов (адвокатов) считают, что реформирование судебной системы, начатое в 2011 году, положительно повлияло на судебную систему, тогда как в 2015 году эти цифры составляли 43 процента⁵. Согласно тому же опросу, адвокаты считают, что на решения судей чаще всего влияют политики (90,7%), прокуроры (83,9%), другие судьи (68,2%) и Высший совет магистратуры (65,1%).

Наряду с этим, согласно другому опросу, восприятие эффективности работы судебных инстанций Республики Молдова различается у граждан и деловой среды, с одной стороны, и у профессиональных потребителей судебных услуг и работников сектора юстиции, с другой. Так в докладе под названием «Республика Молдова. Улучшение доступа к правосудию: от ресурсов к результатам», разработанном Всемирным банком совместно с Британским фондом эффективного управления, согласно проведенным в конце 2017 года опросам отмечается, что «76 процентов населения и 76 процентов деловой среды высказались отрицательно.⁶ Большинство респондентов склонно утверждать, что реальных изменений в течение 2015–2017 годов не произошло. 46

⁴ Данные Барометра общественного мнения: <http://ipp.md/old/lib.php?l=ro&idc=156>

⁵ Результаты опроса: <http://crjm.org/wp-content/uploads/2019/01/2018-Sondaj-Perceptia-avocati-justitie.pdf>

⁶ Доклад Всемирного банка «Республика Молдова. Улучшение доступа к правосудию: от ресурсов к результатам»: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/295451537501885223/pdf/UPDATED-Moldova-JSPEIR-Final-Romanian.pdf>

процентов граждан и 47 процентов компаний считают, что масштабы коррупции выросли. Вместе с тем только 19 процентов профессиональных потребителей и 14 процентов работников сектора юстиции высказали одинаковое мнение, выразив больше оптимизма в отношении усилий по борьбе с коррупцией, в отличие от тех, кто «внутри» системы. По мнению граждан и деловой среды, распространение коррупции вызвано безнаказанностью коррумпированных лиц и коррупцией как социальной традицией. 20 процентов граждан сообщили, что давали взятку (лично или через третьих лиц).»

Проблемы неподкупности и высокий уровень коррупции в системе правосудия подтверждаются и результатами периодического исследования, проводимого Transparency International. По последним данным, в 2019 году Республика Молдова занимала 122-е место среди 180 стран, набрав 32 балла из 100, по сравнению со сводным показателем Европейского Союза – 66⁷. Более того, согласно Барометру мировой коррупции по странам Европы и Центральной Азии, представленному Transparency International в 2016 году, в списке из 42 стран среди стран, вызывавших наибольшую озабоченность в связи с распространением коррупции, есть и Республика Молдова, сектор юстиции которой считают погрязшим в коррупции 67 процентов респондентов⁸.

Хотя данные опросов на национальном и международном уровне большей частью не регистрируют положительную тенденцию, проведенный анализ⁹ показывает, что на результаты косвенно влияют следующие факторы: (i) взаимозависимость доверия к правосудию и доверия к другим государственным учреждениям – снижение доверия населения к государственным учреждениям определяет и снижение доверия к правосудию; (ii) освещение в средствах массовой информации – степень и способ освещения в СМИ отдельных событий, связанных с правосудием, также формируют общественное восприятие.

Реализация СРСЮ способствовала созданию новой нормативной базы для большинства учреждений и специалистов сектора юстиции, многие ее положения были внедрены в практику, остальные, однако, еще предстоит постепенно осваивать и внедрять в течение последующих лет для получения желаемого результата. Тем не менее в Докладе оценочной миссии за 2018 год Международной комиссии юристов (МКЮ) отмечается следующее: «Несмотря на запуск отдельных юридических реформ, выполнение предусмотренных в них мероприятий затягивается и часто страдает из-за отсутствия политической воли и убежденности. Результатом этого является судебная система, которая, хотя и могла бы быть полностью независимой, еще не поднялась до такого

⁷ Transparency International: <https://www.transparency.org/en/countries/moldova>

⁸ Барометр мировой коррупции для Европы и Центральной Азии: https://images.transparencycdn.org/images/2016_GCB_ECA_EN.pdf

⁹ Исследование «Развитие доверия к правосудию с 2008-го до 2019 года», выполненное Центром юридических ресурсов Молдовы: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2020/06/increderea-in-justitia-din-Republica-Moldova.pdf>

уровня, потому что абсолютный смысл судебной независимости еще недостаточно хорошо укоренился в сознании тех, кто ее представляет, а именно, судей. При всех проблемах, связанных с внедрением, реформы могут сигнализировать о начале установления реальной судебной независимости, завоевывающей сердца и умы всех субъектов системы правосудия».¹⁰

Как показывают последние отчеты о прогрессе относительно степени реализации СРСЮ, разработанные Министерством юстиции в качестве центрального координатора процесса реформирования сектора юстиции, меры, предусмотренные в Плане действий по реализации СРСЮ, были выполнены на 86 процентов. Степень выполнения рассчитывалась на основе Методологии мониторинга и оценки реализации СРСЮ, утвержденной Министерством юстиции, с учетом в основном показателей, предусмотренных в Плане действий. Как установлено в ходе нескольких национальных и международных оценок, а также проводниками реформы, показатели, предусмотренные для измерения выполнения СРСЮ, носили преимущественно количественный характер и в меньшей степени – качественный, поэтому к концу реализации СРСЮ было сложно оценить, к каким она привела результатам (данные доступны в отчетах по оценке реализации СРСЮ, разработанных рабочими группами по координации и мониторингу реализации, Исследовании по оценке реализации СРСЮ, проведенном при поддержке экспертов Совета Европы, отчете Счетной палаты об эффективности реализации СРСЮ¹¹, а также отчетах, составленных несколькими некоммерческими организациями).

Оценка СРСЮ, проведенная независимыми субъектами, показывает, что Стратегия как инструмент холистической политики ставит очень амбициозные задачи, которые было сложно выполнить. Слишком широкий спектр и масштаб охвата вызвали трудности в успешной реализации СРСЮ. Стратегия включала взаимосвязанные мероприятия, а застой, откладывание любого мероприятия приводили к срыву целой цепочки других мероприятий.

Как было отмечено в СРСЮ, а также в составляемых ежегодно отчетах, на эффективное выполнение СРСЮ могли отрицательно повлиять три риска: политическая нестабильность, сопротивление органов публичной власти,

---

¹⁰ Доклад оценочной миссии Международной комиссии юристов (МКЮ) «Невыполненное обещание о независимой судебной системе в Молдове»: https://crjm.org/wp-content/uploads/2019/03/2019-ICJ-Raport-Independenta-Justitiei-RM_RO.pdf

¹¹ Постановление Счетной палаты № 43/2016 по Отчету аудита эффективности «Внедрение Стратегии реформы сектора юстиции в 2011–2016 годах (8 месяцев): значительные ресурсы – неопределенные результаты»: <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=813>

которые должны были подвергнуться реформированию, и недостаточная способность к усвоению выделенных на проведение реформы средств. По истечении периода внедрения оказалось, что кое-какие из этих рисков со временем исчезли, а некоторые из них, даже если и наступили, приобрели другой смысл. Значительная часть рисков, выявленных на начальном этапе внедрения предыдущего стратегического документа, касающегося реформы сектора юстиции, в целом оказала существенное и долгосрочное отрицательное влияние на освоение и выполнение запланированных мероприятий.

В 2018 году краткосрочные приоритеты в секторе юстиции были намечены в программном документе Министерства юстиции, озаглавленном «Малая реформа правосудия». Таким образом, учитывая стратегические направления, установленные на 2018 год, удалось внести изменения в законодательную базу, регулиующую судебную систему, относительно:

- 1) пересмотра критериев отбора, оценки и продвижения судей;
- 2) обеспечения конкуренции в процессе продвижения и перевода судей;
- 3) укрепления роли Высшего совета магистратуры, в частности за счет ограничения членства одним сроком полномочий и права голоса Генерального прокурора, председателя Высшей судебной палаты и министра юстиции по вопросам, касающимся карьеры судей (назначения, продвижения, дисциплинарного взыскания и смещения судей);
- 4) обеспечения функциональной автономии Судебной инспекции по отношению к Высшему совету магистратуры;
- 5) пересмотра механизма рассмотрения дисциплинарных нарушений.

Принятие этих законов (Закона № 136/2018 и Закона № 137/2018) было нацелено на повышение эффективности и независимости судебной системы, укрепление роли Высшего совета магистратуры, обеспечение системы, основанной на заслугах в процессе отбора и продвижения судей, а также на улучшение механизма повышения ответственности судей.

Несмотря на все приложенные до настоящего времени усилия, юстицией еще не достигнуто соответствие высоким стандартам качества, установленным для этой сферы. Основными причинами сложившегося положения являются:

- 1) сохранение коррупциогенных факторов и элементов, отрицательно влияющих на неподкупность субъектов системы правосудия;
- 2) недостаточный потенциал эффективности и управления кадрами;
- 3) неразвитая правовая культура;
- 4) отсутствие единообразной судебной практики;
- 5) недостаточное применение нормативной базы;

б) чрезмерное сосредоточение на краткосрочных действиях при разработке законодательной базы и отсутствие среднесрочного и долгосрочного системного видения;

7) законодательная нестабильность (непоследовательные, несогласованные инициативы, сформулированные без расширенных консультаций).

Сфера юстиции, в частности обеспечение независимого правосудия, оставалась ключевым приоритетом правительств и в 2019–2020 годах. В соответствии с их программами деятельности построение правового государства в Республике Молдова немыслимо без самого серьезного вмешательства в эту сферу.

Так как процесс стратегического планирования должен быть постоянным, непрерывным и последовательным процессом, в обязательном порядке должен быть утвержден новый программный документ на ближайший период времени. Стратегическое и системное рассмотрение в новом программном документе задач, связанных с существующими проблемами, выявлением (определением) инструментов их решения и ожидаемого воздействия, позволит выработать в среднесрочной перспективе общее видение устойчивого развития сектора юстиции.

Приоритеты, намеченные в этом программном документе и отраженные в стратегических направлениях, вытекают:

- 1) из намеченных в СРСЮ мер, которые не были выполнены, были выполнены частично или требуют укрепления;
- 2) из сбоев в работе, выявленных практикой на уровне системы;
- 3) из отчетов/экспертиз и заявлений международных структур о недостатках судебной системы Республики Молдова.

Данный программный документ взаимосвязан и с Целями устойчивого развития (ЦУР), принятыми странами–членами Организации Объединенных Наций на состоявшемся 25–27 сентября 2015 года Саммите по устойчивому развитию и включенными в Повестку дня в области устойчивого развития на период до 2030 года, а именно, цель 16, которая состоит в *содействии построению миролюбивого и открытого общества в интересах устойчивого развития, обеспечении доступа к правосудию для всех и создании эффективных, ответственных и основанных на широком участии учреждений на всех уровнях.*

Стратегия направлена на решение проблем, связанных с совершенствованием сектора юстиции, и демонстрацию готовности государства обеспечить независимый, беспристрастный, ответственный и эффективный сектор юстиции.

В то же время одной из проблем, о которой постоянно сообщается внутренними субъектами и партнерами по развитию Республики Молдова, является сосредоточение усилий по внедрению реформы и политик только на действиях по изменению законодательства и институциональной реструктуризации, при этом часто упускается из виду компонент эффективного применения законодательных и институциональных изменений. Таким образом, с учетом того, что благодаря предшествующей стратегии последовали существенные изменения законодательного порядка и институциональные преобразования, сегодня усилия следует сфокусировать преимущественно на эффективном применении законодательных и институциональных изменений.

Результаты оценки СРСЮ обрисовали необходимость в более стройной архитектуре новой стратегии. С этой точки зрения данный стратегический документ в области правосудия разработан гораздо более тщательно и нацелен на самые уязвимые компоненты сектора юстиции, которые не нашли своего отражения в других принятых отраслевых программных документах. Накладка мероприятий посредством различных программных документов вносит путаницу при их выполнении ответственными органами или ведет к снятию ими с себя всякого рода ответственности за выполнение.

В то же время задачи и мероприятия, намеченные в других программных документах в области прав человека, неподкупности и борьбы с коррупцией в публичном секторе, должны быть соотнесены с задачами и мероприятиями, намеченными в настоящем документе, ведь последние взаимосвязаны с системой правосудия и не могут быть непосредственно от нее отделены.

Вместе с тем ввиду того, что настоящий программный документ представляет собой естественное продолжение реформ, начатых в процессе реализации СРСЮ, планируется отойти от концепции реформирования и сосредоточиться на аспектах развития, при необходимости укрепления или освоения потенциала сектора юстиции. После реализации СРСЮ в новом документе должны быть четко прописаны новый этап улучшения, или «тонкой регуляции», уже принятой нормативной базы, укрепление институционального и профессионального потенциала реформированных учреждений, приведение процессов реформы правосудия в соответствие с рекомендациями и стандартами международных инструментов в этой сфере, а также с обязательствами, принятыми Республикой Молдова перед партнерами по развитию.

II. СТРАТЕГИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ, КОНКРЕТНЫЕ ЗАДАЧИ И ОЖИДАЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ

Стратегия обеспечения независимости и неподкупности сектора юстиции на 2021–2024 годы (далее – *Стратегия*) нацелена на продолжение начатых и реализованных процессов, которые представляют собой новый этап в построении современного сектора юстиции и способствуют созданию новой нормативной и институциональной инфраструктуры. Укрепление судебной системы определяет подход ко многим компонентам этого процесса, при этом все задачи направлены на достижение общей и фундаментальной цели – обеспечение доступного, прозрачного, эффективного и ответственного сектора юстиции. Современному правосудию обеспечение независимости и эффективности представляется чрезвычайно важной задачей.

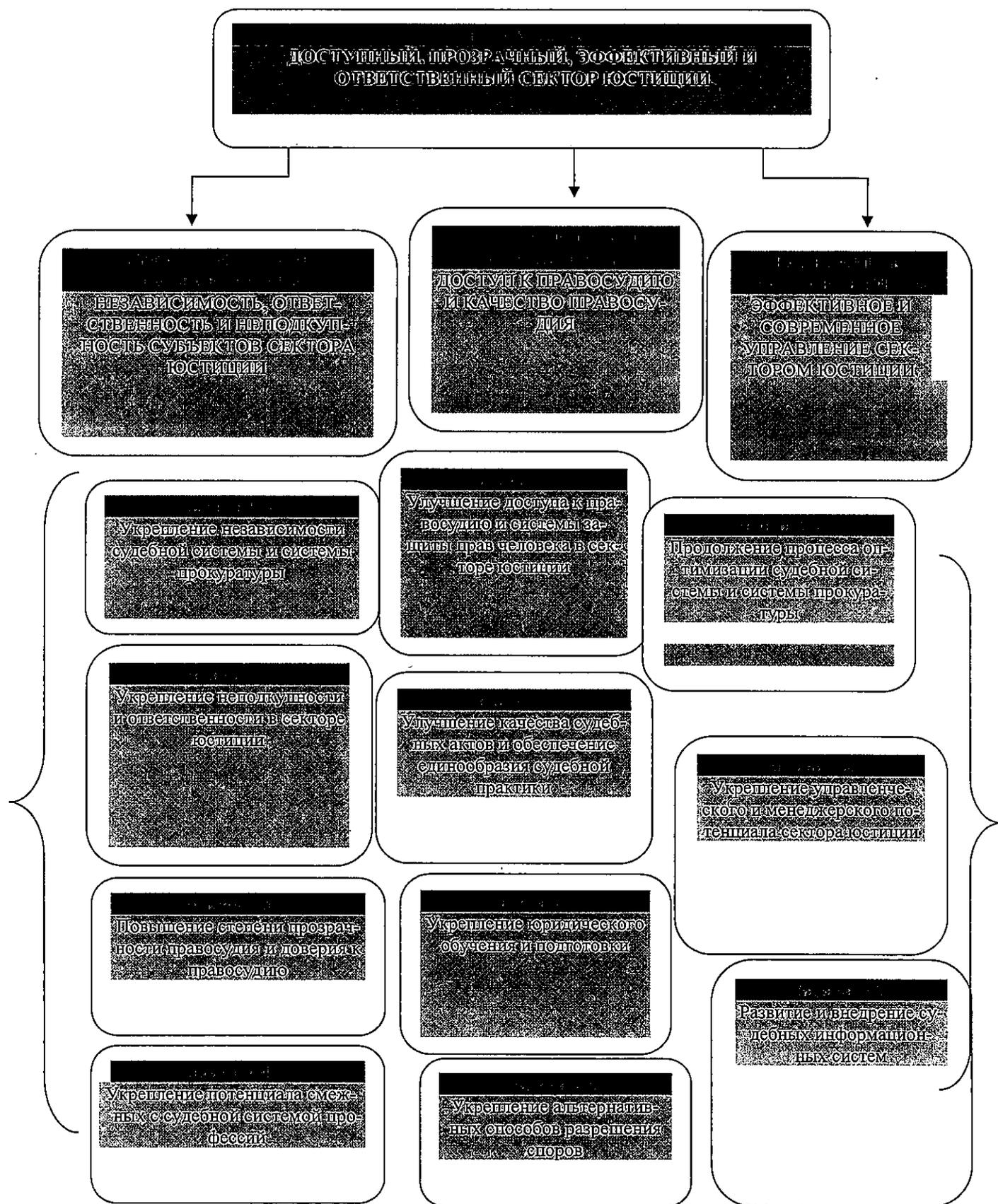
Общая цель, стратегические направления и конкретные задачи Стратегии сосредоточены на критических проблемах и уязвимых точках сектора юстиции, отмеченных в отчетах об оценке и в ходе обсуждений с субъектами данного сектора, и сфокусированы на обеспечении последовательности и непрерывности предыдущих реформ, на дальнейшей модернизации сектора, повышении эффективности, качества правосудия и доступа к нему, а также ориентируются на новые современные тенденции, рассматриваемые в области правосудия многими европейскими структурами.

Каждое стратегическое направление и каждая задача, содержащиеся в настоящей Стратегии, подчиняются следующим принципам, соблюдение которых имеет важнейшее значение для создания современной системы правосудия:

- 1) уважительное отношение к правовому государству, верховенству закона и правам человека;
- 2) гарантирование реального разделения и баланса властей в государстве путем укрепления независимости и неподкупности судебной власти;
- 3) обеспечение стабильности нормативной и институциональной базы;
- 4) институциональное укрепление и лояльное сотрудничество учреждений, наделенных полномочиями по управлению судебной системой и отправлению правосудия;
- 5) внедрение передовых европейских практик, связанных с функционированием судебной системы;
- 6) обеспечение прозрачности правосудия.

Предлагается настоящий стратегический документ сориентировать по трем стратегическим направлениям, а по каждому стратегическому

направлению установить задачи, которые должны быть выполнены в ближайшие четыре года.

**Стратегическое направление I.
Независимость, ответственность и неподкупность
субъектов сектора юстиции**

***Задача 1.1. Укрепление независимости судебной системы и системы
прокуратуры***

Независимость правосудия является основным требованием правового государства, вытекающим из принципа разделения властей в государстве. Это требование предполагает как структурную независимость системы правосудия, так и индивидуальную независимость судей. Принцип независимости судей – это принцип, вне которого не может быть и речи о подлинной деятельности по отправлению правосудия. Судья должен пользоваться как внешней, так и внутренней независимостью, каким бы ни было его положение в системе, а культуру иерархической подчиненности следует исключить. Сегодня в обществе бытует мнение, что некоторые решения выносятся судьями под давлением определенных факторов, а злоупотребления в системе, избирательное правосудие, ненадлежащее влияние, как изнутри, так и извне (в том числе политическое влияние), коррупциогенные факторы, как и отсутствие неподкупности субъектов системы, подрывают в целом авторитет судебной власти и причиняют серьезный вред вере в независимость судей.

Принцип независимости судей и обеспечение несменяемости в течение срока полномочий закреплены в Конституции. В то же время, согласно международным стандартам и рекомендациям международных организаций (Венецианской комиссии¹², Группы государств по борьбе с коррупцией Совета Европы (ГРЕКО)¹³), определенные положения Высшего закона подлежат пересмотру в целях укрепления гарантий независимости судей и исключения политических факторов, влияющих на их карьеру. В связи с этим изменение Конституции путем исключения первоначального назначения судей на пятилетний срок обеспечит стабильное осуществление ими полномочий до достижения предельного возраста. Защищенность осуществления полномочий является основополагающим элементом независимости судей, а назначение судей до достижения ими предельного возраста – гарантией их полномочий. В то же время внесение конституционных поправок в виде назначения судей Высшей судебной палаты Президентом Республики Молдова по предложению Высшего совета магистратуры, а не Парламентом, как в настоящее время, снизит

¹² Мнения Венецианской комиссии № 916/2018 (CDL-AD(2018)003-e), № 983/2020 (CDL-AD(2020)001) и № 983/2020 (CDL-AD(2020)007).

¹³ Доклад ГРЕКО о четвертом цикле оценки Молдовы, принятый 1 июля 2016 г.

влияние политических факторов на процедуру назначения судей, а также обеспечит единообразную процедуру назначения судей во всех судебных инстанциях страны. Между тем, хотя положениями законодательства и устанавливается, что только при наличии неопровержимых доказательств несовместимости кандидата на должность судьи Высшей судебной палаты с этой должностью, нарушения им законодательства или законных процедур отбора и продвижения Председатель Парламента на основе заключения Комиссии по вопросам права, назначениям и иммунитету может отклонить один раз предложенную кандидатуру Высшего совета магистратуры, отмечаются случаи, когда политическим фактором произвольно игнорируются положения законодательства.

Путем внесения изменений в Конституцию подлежат исключению и положения, устанавливающие назначение председателей и заместителей председателей судебных инстанций Президентом Республики Молдова по предложению Высшего совета магистратуры, поскольку это является исключительной компетенцией Высшего совета магистратуры, связанной с управлением судебной системой. Создание механизма привлечения судейского состава судебной инстанции к процессу отбора кандидатов на должность председателя и заместителя председателя и наделение Высшего совета магистратуры полномочиями по назначению лиц на административные должности будут способствовать улучшению управления системой.

Отдельным элементом гарантирования независимости судебной власти является обеспечение надлежащего исполнения ими своих должностных обязанностей без опасения возбуждения уголовного преследования за их независимое исполнение. Хотя европейские стандарты позволяют привлекать судей к уголовной ответственности при исполнении ими своих обязанностей, их порог достаточно высок, причем только в том случае, когда бесспорно доказан, вне всяких разумных сомнений, прямой умысел в вынесении противозаконного решения. Под влиянием действующего состава преступления, содержащегося в статье 307 Уголовного кодекса, были отмечены случаи произвольного вмешательства в деятельность судей, что требует принятия мер по исключению подобных ситуаций в будущем.

В то же время основная роль в гарантировании судебной независимости, надлежащем функционировании судебной системы и тем самым в поддержании баланса внутри системы отводится Высшему совету магистратуры. Сбои, выявленные в последнее время в работе Высшего совета магистратуры, попытки отзыва избранных членов из состава судей, серьезно повлияли на имидж и функциональность всей судебной системы. Изменение структурного состава Высшего совета магистратуры с исключением членов по собственной

инициативе, введение гарантий по квоте представительства судей, расширение возможностей для избрания в состав Высшего совета магистратуры и представителей других смежных с судебной системой профессий с созданием прозрачного и инклюзивного механизма их отбора – лишь некоторые элементы конституционного и подконституционного порядка, которые необходимо урегулировать. Решающая роль в этом процессе, особенно в области карьеры и повышения дисциплинарной ответственности судей, отводится также специализированным органам Высшего совета магистратуры, которые должны проявлять независимость, непредвзятость, корректность и профессионализм в своей деятельности и принимаемых ими решениях. В своем докладе ГРЕКО выразила озабоченность по поводу недостаточной обоснованности постановлений Высшего совета магистратуры, в частности в отношении отбора, карьеры и дисциплинарной ответственности, особенно в связи с тем, что Высший совет магистратуры не обосновывает свои решения в отличие от решений отборочной коллегии, указывая лишь количество голосов, отданных за каждого кандидата.

В то же время поддержание независимости и престижа правосудия, а также эффективного управления невозможно осуществлять только мерами законодательного порядка. Для этого необходима и внутренняя сплоченность путем выработки твердой позиции и решительных действий судебного состава, направленных на защиту собственной независимости. Роль гаранта независимости судебной системы должен выполнять прежде всего Высший совет магистратуры путем обнародования угроз в адрес системы в целом и независимости каждого судьи в частности, путем выявления проблем, с которыми сталкивается судебная система. Высший совет магистратуры должен активно и оперативно выступать в защиту корпуса магистратов от действий, способных нанести ущерб их независимости, беспристрастности или профессиональной репутации, а также публично сообщать о фактическом положении в случае предоставления ложной информации.

Продолжают оставаться приоритетами и обеспечение независимости прокурорских работников, и укрепление потенциала Высшего совета прокуроров и деятельности его коллегий, а также пересмотр состава Высшего совета прокуроров, прежде всего членов, входящих в него по праву, согласно рекомендациям ГРЕКО. Высший совет прокуроров, будучи гарантом независимости и беспристрастности прокуроров, должен располагать всей полнотой необходимых инструментов для выполнения своих задач. В этой связи следует пересмотреть концепцию функционирования некоторых механизмов, которые на сегодняшний день не являются структурной частью Высшего совета прокуроров (к примеру Инспекция прокуроров). В части обеспечения

независимости прокуроров Консультативный совет европейских прокуроров (КСЕП) устанавливает в Заключении № 9, что «независимость и автономия прокуратуры являются неизбежным и естественным следствием независимости судебной власти» и «следует поощрять общую тенденцию укрепления независимости и эффективной автономии прокурорской службы».

Совершенствование системы отбора и продвижения судей и прокуроров путем исключения практики, указывающей на наличие некоторых факторов, покровительствующих кандидатам, имеет решающее значение для обеспечения допуска в систему профессиональных и неподкупных лиц на основе заслуг и с соблюдением прозрачности. В этой связи возникает необходимость в улучшении практики и нормативной базы в отношении процедуры поступления и обучения в Национальном институте юстиции, статуса слушателей, обеспечения единообразных критериев допуска к должности судьи и прокурора на основе трудового стажа, а также в улучшении механизмов отбора и продвижения Высшим советом магистратуры и Высшим советом прокуроров.

Одной из сфер регулирования этой конкретной цели является также укрепление роли Конституционного суда, главным образом в части количества судей и срока осуществляемых полномочий. В соответствии с надлежащей практикой численный состав конституционных судей должен быть нечетным для исключения блокировок в процессе принятия решений, а именно, во избежание случаев паритета голосов. В то же время осуществление полномочий в течение одного срока без возможности его возобновления нацелено на гарантирование независимости конституционных судей при осуществлении полномочий.

Конкретные задачи:

1.1.1. Повышение независимости судебной системы.

1.1.2. Укрепление независимости и потенциала Высшего совета магистратуры.

1.1.3. Повышение независимости системы прокуратуры и укрепление потенциала Высшего совета прокуроров.

1.1.4. Совершенствование системы отбора и продвижения судей и прокуроров.

1.1.5. Укрепление роли Конституционного суда.

Ожидаемые результаты:

1. Укрепленная независимость судебной системы и системы прокуратуры.
2. Укрепленный институциональный потенциал органов управления (Высший совет магистратуры и Высший совет прокуроров).

Задача 1.2. Укрепление неподкупности и ответственности в секторе юстиции

Определение эффективных рычагов укрепления независимости судей и прокуроров следует соотносить с повышением их ответственности и неподкупности. Ответственность и неподкупность являются одними из главных элементов обеспечения доверия граждан к системе правосудия и гарантией проведения процедур справедливого расследования. Развитие и продвижение культуры судебной неподкупности являются одними из главных элементов в предупреждении коррупции, являющейся одной из основных угроз для общества и функционирования правового государства.

В настоящее время, согласно проведенным опросам, коррупция и отсутствие неподкупности в судебной системе воспринимаются широкой общественностью как серьезная угроза. В Докладе о четвертом цикле оценки Молдовы отмечается, что ГРЕКО глубоко обеспокоена показателями, согласно которым на должность судьи назначаются кандидаты, в неподкупности которых имеются сомнения.

Международная комиссия юристов в Отчете оценочной миссии по итогам 2018 года подчеркивает важность борьбы с коррупцией в судебной системе с помощью жестких мер и главным образом в полном соответствии с принципами правового государства и правами человека. Озабоченность комиссии вызывает тот факт, что многие уголовные расследования, похоже, были сосредоточены больше на подавлении оппозиции или предупреждении диссидентских мнений в судебной системе, чем на реальном искоренении коррупции.

Крайне важно, чтобы субъекты системы правосудия, индивидуально и коллективно, соблюдали и уважали занимаемую ими должность как публичные полномочия и прилагали все усилия для повышения и поддержания доверия общественности к системе.

Обеспечение неподкупности субъектов сектора юстиции, а также повышение их ответственности были объявлены национальной задачей посредством различных международных обязательств и национальных документов. Несмотря на ряд принятых мер, до настоящего времени стандарты

неподкупности, а также моральные и этические нормы не легли в основу деятельности специалистов сектора правосудия. Отмеченные недостатки в поддержании этих стандартов оказывают сильное влияние на степень доверия тягущихся к принимаемым решениям. Судьи и прокуроры не могут злоупотреблять предоставленными полномочиями, а гарантия независимости, предоставленная законом для исполнения должностных обязанностей, должна соотноситься с ответственностью, а не с безнаказанностью.

Для выполнения этой задачи необходимо обеспечить действенную проверку судей и прокуроров на предмет неподкупности и интересов. В то же время после анализа новой законодательной базы и практики необходимы также меры по совершенствованию механизма дисциплинарной ответственности судей и прокуроров.

Конкретные задачи:

1.2.1. Повышение эффективности деятельности компетентных органов в области борьбы с коррупцией и неподкупности.

1.2.2. Обеспечение фактической проверки деклараций об имуществе и личных интересах судей и прокуроров Национальным органом по неподкупности.

1.2.3. Укрепление потенциала судебной системы и системы прокуратуры по управлению проблемами неподкупности и конфликтами интересов.

1.2.4. Улучшение механизма дисциплинарной ответственности судей и прокуроров.

Ожидаемые результаты:

1. Улучшенные механизмы повышения ответственности и обеспечения неподкупности субъектов сектора юстиции.

2. Эффективное расследование выявленных случаев коррупции и подкупа и применение санкций за их проявление.

3. Опубликованные результаты расследования случаев, связанных с неподкупностью, и решения, вынесенные по дисциплинарным делам.

Задача 1.3. Повышение степени прозрачности правосудия и доверия к правосудию

Повышение степени прозрачности и доверия к судебной системе – очень важная и сложная задача, но в то же время и трудновыполнимая, учитывая, что общее восприятие независимости судебной системы большей частью

общества все еще низкое. Обеспечение доверия граждан к правосудию в конечном итоге равнозначно оказанию доверия государственным учреждениям.

В течение последнего времени удалось добиться довольно ощутимых результатов в области обеспечения прозрачности правосудия, в частности за счет: (i) опубликования всех судебных решений на официальных веб-страницах инстанций; (ii) протоколирования с использованием средств аудиозаписи всех судебных заседаний; (iii) опубликования информации о месте и времени проведения судебных заседаний на официальных веб-страницах этих инстанций. Это стало возможным в результате внедрения Судебной информационной системы. В то же время задача повышения степени прозрачности и доверия к правосудию, хотя и тесно связана со степенью выполнения остальных задач, все же обуславливает принятие многих совместных мер, способствующих развитию правовой культуры и снижению недоверия. Ведь из-за отсутствия у населения правовой культуры успешные усилия в других сегментах подвержены риску невозможности достойного отражения и освоения. Следовательно, цель состоит в том, чтобы развивать и повышать восприимчивость и уровень общих знаний людей о правовых стандартах.

Наряду с комплексом мер, направленных на развитие правовой культуры, целью настоящей Стратегии также является совершенствование механизмов связи с общественностью для повышения степени доверия к правосудию. Для этого необходим комплекс мероприятий, направленных на популяризацию (упрощение) юридического текста о процессуальных правах и обязанностях лиц в целях обеспечения его доступности пониманию широкой общественности без умаления юридического смысла и путем размещения его на официальных веб-страницах инстанций. Кроме того, передовой практикой, успешно продвигаемой некоторыми судебными инстанциями, перенявшими и применившими отдельные международные стандарты качества деятельности судов, также является создание информационно-справочных центров с целью верного направления тяжущихся, предоставления ответов на ориентировочные или процессуальные вопросы.

Также обеспечение прозрачности деятельности необходимо и в работе органов управления судебной системой и системой прокуратуры.

В то же время в свете последних тенденций международных органов (например, Европейская комиссия по эффективности правосудия (ЕКЭП)¹⁴) государствам рекомендуется сосредоточить усилия судебных систем на улучшении взаимодействия с тяжущимися, включая систематическое проведение опросов об уровне удовлетворенности тяжущихся, анализ, опубликование

¹⁴ См. Доклад Европейской комиссии по эффективности правосудия «Европейские судебные системы. Эффективность и качество правосудия», выпуск 2018 г.: <https://rm.coe.int/rapport-avec-couv-18-09-2018-en/16808def9c>

данных и их информирование в простой и понятной форме о процессуальных правах и обязанностях, процессуальных сроках, специальных процедурах, мерах, принимаемых или намечаемых для решения рассматриваемых проблем.

Внешний мониторинг и оценка деятельности сектора юстиции являются инструментом, способствующим повышению предсказуемости его функционирования. Таким образом, необходимо определить и укрепить механизм и единую методологию систематического проведения опросов об уровне удовлетворенности деятельностью судебной системы, системы прокуратуры и представителей смежных с судебной системой профессий с соблюдением всех этапов сбора, отбора, анализа, опубликования данных, а также разработки планов действий по устранению выявленных проблем и отчетов о мониторинге реализации. Ведь опросы, систематически проводимые среди специалистов и пользователей, могут стать источником полезной информации, позволяющей устранить выявленные в системе проблемы и поднять деятельность сектора юстиции на качественно новый уровень.

Конкретные задачи:

1.3.1. Развитие механизмов/программ информирования и просвещения лиц о доступе к правосудию и компетентности органов сектора юстиции.

1.3.2. Внедрение механизма периодического проведения опросов в системе правосудия.

Ожидаемые результаты:

1. Улучшенные показатели восприятия общественностью доверия к правосудию.

2. Повысившийся уровень правовой культуры населения.

3. Высокая степень доступа общественности к информации.

Задача 1.4. Укрепление потенциала смежных с судебной системой профессий

Укрепление потенциала смежных с судебной системой профессий и утверждение их представителей (адвокаты, нотариусы, медиаторы, судебные исполнители, судебные эксперты, авторизованные управляющие и письменные/устные переводчики) как состава специалистов, способных оказывать качественные юридические услуги, которые, в сущности, являются публичными услугами, делегированными государством, представляют собой важный элемент в достижении общей цели настоящего программного документа.

Деятельность смежных с судебной системой профессий регулируется специальными законами. Хотя их деятельность в основном должна руководствоваться одинаковыми правилами, все же в настоящее время имеется ряд различий относительно порядка организации и допуска к профессии, повышения ответственности, а также деятельности профессиональных органов. В связи с этим необходимо обеспечить унификацию правил в этом сегменте, а также устранить отмеченные недостатки.

Между тем режим налогообложения, социального страхования, медицинской помощи, применяемый к представителям смежных с судебной системой профессий, остается спорным вопросом. Хотя в последнее время были приняты определенные законодательные решения, которые частично улучшили положение бенефициаров, они не отвечают потребностям и возможностям представителей этих профессий.

Также отсутствие для ряда профессий ясных методологий формирования тарифов на оказываемые услуги, а местами отсутствие их количественного измерения представляют собой проблему как для бенефициаров этих услуг, так и для их поставщиков. Таким образом, необходимо прозрачное и обоснованное установление тарифов для исключения их неправомерности.

Конкретные задачи:

1.4.1 Укрепление механизмов независимости и организации смежных с судебной системой профессий и улучшение качества оказываемых услуг.

1.4.2. Укрепление механизмов допуска к профессии и повышения ответственности представителей смежных с судебной системой профессий.

1.4.3. Усовершенствование системы социальных гарантий, основанной на взносах.

1.4.4. Установление четких правил формирования тарифов на оказываемые услуги.

Ожидаемые результаты:

1. Укрепленные механизмы обеспечения независимости и организации смежных с судебной системой профессий.

2. Повысившийся уровень удовлетворенности бенефициаров услуг, оказываемых представителями смежных с судебной системой профессий.

Стратегическое направление II. Доступ к правосудию и качество правосудия

Задача 2.1. Улучшение доступа к правосудию и системы защиты прав человека в секторе юстиции.

Ввиду того, что свободный доступ к правосудию является комплексным принципом, охватывающим целый ряд отношений и основных прав, которые могут гарантировать его полное осуществление, он по-прежнему остается приоритетной целью. Доступ к правосудию не просто право как таковое, а основополагающий инструмент защиты других прав.

Для обеспечения действенной защиты прав человека недостаточно закрепить имущественные права и уточнить минимальные условия осуществления справедливого правосудия, необходимо также установить некоторые процессуальные гарантии, способные укрепить механизмы защиты этих прав, в частности прав уязвимых категорий населения.

В этой связи следует принять меры вмешательства законодательного порядка для повышения эффективности судебного производства, являющегося комплексной задачей, цель которой состоит в улучшении доступа к правосудию и качества правосудия, а также в исключении злоупотреблений как со стороны тяжущихся, так и представителей системы.

Приоритетом является и продвижение системы уголовного правосудия, основанной на соблюдении прав человека, на гарантировании справедливого уголовного судопроизводства. В связи с этим необходимо объединить усилия, чтобы обеспечить качество уголовного закона, поскольку это требование направлено на защиту человека от произвола путем исключения неправомерного и широкого толкования.

В то же время доступ к правосудию означает не только фактическую правовую возможность обращения в орган полной юрисдикции для разрешения спора и удовлетворения заявления, но и право требовать исполнения судебного решения, выносимого на последнем этапе судебного процесса. В результате расширения полномочий судебного исполнителя в течение одного десятилетия системная проблема неисполнения судебных решений, которая привела к многочисленным обвинительным приговорам, вынесенным Республике Молдова в Европейском суде по правам человека (ЕСПЧ), была практически полностью решена. Между тем по-прежнему требуется укреплять и повышать эффективность механизмов, обеспечивающих фактическое исполнение судебных решений.

В отношении уголовно-исполнительной системы, хотя в 2016–2020 годах и были достигнуты определенные успехи, а именно: реорганизация

системы пенитенциарной администрации, внедрение с 2019 года превентивного и компенсационного механизма содержания в тяжелых условиях, внедрение системы видеоконференции в пенитенциарных учреждениях, проведение широкомасштабных работ по строительству/реконструкции ряда пенитенциарных учреждений страны – все же отмечается отставание в части развития стратегического и оперативного потенциала системы пенитенциарной администрации. Так, согласно выводам национальных и международных органов мониторинга, отслеживающих систему содержания под стражей, по-прежнему недостаточно развиты потенциал, обеспечивающий профессиональную подготовку персонала, институциональный механизм оценки и планирования исполнения наказания, стандартизация специфических процедур по обеспечению безопасности в местах лишения свободы и система оказания медицинской помощи заключенным.

Исходя из этих соображений главными задачами в этой сфере должны стать введение и внедрение прогрессивной системы исполнения наказаний, акцентирующей свое внимание не столько на карательной политике, сколько на политике ресоциализации, а также повышение безопасности в пенитенциарных учреждениях.

Учитывая важность задач, стоящих перед пенитенциарной системой, которые невозможно решить без соответствующих институциональных возможностей и финансовых ресурсов, а также исходя из характера системных проблем, отмеченных механизмами мониторинга, необходим комплексный подход к проблемам в рамках среднесрочной программы.

В то же время в целях сокращения рецидивной преступности и повышения уровня общественной безопасности необходимо укрепление системы probation. Ведь применение мер, альтернативных тюремному заключению, способствует социальной реинтеграции лиц, преступивших закон, путем их социально-экономического вовлечения.

Одновременно с этим для обеспечения стабильности нормативной базы и во избежание продвижения взаимоисключающих концепций различными органами требуется:

- 1) централизация задачи по внесению изменений в кодексы (Гражданский кодекс, Уголовный кодекс, Кодекс о правонарушениях, Административный кодекс, Гражданский процессуальный кодекс, Уголовно-процессуальный кодекс, Исполнительный кодекс) с четким наделением Министерства юстиции соответствующими полномочиями;

- 2) сокращение количества инициатив по внесению изменений в кодексы и предоставление разумного срока для введения в действие новых или

пересмотренных процедур/институтов с целью адаптации к новым тенденциям как специалистов, так и тяжущихся.

Конкретные задачи:

2.1.1. Облегчение доступа к правосудию, в частности наиболее уязвимых и недостаточно представленных групп.

2.1.2. Обеспечение стабильности и ясности уголовного законодательства.

2.1.3. Упрощение и повышение эффективности судебного производства.

2.1.4. Повышение эффективности механизмов исполнения судебных решений.

2.1.5. Усовершенствование механизмов исполнения уголовных наказаний и условий содержания заключенных.

2.1.6. Защита стабильности нормативной базы и подключение субъектов сектора юстиции к оценке и формулированию предложений о внесении поправок.

Ожидаемые результаты:

1. Улучшенные механизмы, облегчающие доступ к правосудию.
2. Созданные эффективные и упрощенные процедуры.
3. Действенно исполняемые судебные решения.

Задача 2.2. Улучшение качества судебных актов и обеспечение единообразия судебной практики

Эффективное правосудие предполагает качество всей системы правосудия. Хотя до настоящего времени был реализован ряд мер законодательного порядка в целях повышения качества правосудия и, по данным опроса, проведенного в ноябре–декабре 2018 года Центром социологических исследований и маркетинга «СBS-АХА», в 2018 году 44 процента адвокатов считало, что качество правосудия повысилось по сравнению с 2011 годом, в отличие от данных опроса 2015 года, когда 37 процентов оценивало качество правосудия в 2015 году выше, чем в 2011 году¹⁵, все же по-прежнему сохраняются недостатки, что в конечном итоге непосредственно ущемляет права и свободы тяжущихся.

Для того чтобы судебное решение было высокого качества, оно должно восприниматься сторонами и обществом в целом как результат правильного

¹⁵ Результаты опроса: <http://crim.org/wp-content/uploads/2019/01/2018-Sondaj-Perceptia-avocati-justitie.pdf>

применения законных норм, справедливого судопроизводства и соответствующей оценки деяний.

Между тем с точки зрения ясности любое судебное решение должно быть внятным, изложенным доступным языком, что является важнейшим условием для его понимания сторонами и общественностью. Внятность изложения требует связной структуры решения и приведения аргументации ясным и понятным языком.

Следовательно, обеспечение качества судебных решений, которое охватывает как требование мотивации, так и ясности изложения, а также укрепление инструментов их оценки являются важнейшим приоритетом и для настоящего программного документа.

Качество правосудия определяется и наличием единообразной и предсказуемой судебной практики, что представляет собой задачу, вызванную необходимостью обеспечения безопасности правоотношений путем недопущения вынесения противоречивых решений по одинаковым вопросам. Отсутствие единообразия правовых решений по-прежнему сохраняется в решениях, выносимых судебными инстанциями. Хотя Высшая судебная палата должна быть тем последним органом, который устраняет нарушения закона, допущенные нижестоящими инстанциями, к сожалению, произвольно издаваемые решения не являются исключением и для этой инстанции, а создание и принятие неоднородной судебной практики, что подтверждается в том числе решениями Европейского суда по правам человека в отношении Республики Молдова, обуславливают непоследовательность во всей системе. Также принятие новых решений по существу дела без объективного обоснования и по основаниям, не представляющим убедительными, вызывает нарушение безопасности правовых отношений и в конечном итоге принципа *res judicata*.

Неоднородная практика, обусловленная отсутствием единообразного применения и толкования законодательства, противоречит принципу правовой защищенности, который является одним из основополагающих элементов правового государства. Наличие противоречивых решений является источником правовой неуверенности и в конечном итоге отсутствия доверия общества к судебной системе. Бесспорно, в любой правовой системе не может быть абсолютного единообразия при толковании и применении законов и допускаются некоторые отклонения, но все же они не должны приводить к принятию противоречивых решений по делам, рассматривающим схожие или практически одинаковые составы деяний.

В этой связи необходимо развивать механизмы, обеспечивающие единообразную судебную практику, а также правильно применять на практике нормативную базу путем исключения любого влияния, способного привести к

злоупотреблениям и в конечном итоге оставить у тяжущихся неприятный осадок, вызванный качеством правосудия.

Согласно международным стандартам урегулирование противоречий в области юриспруденции возлагается прежде всего на ее высшую инстанцию. Высшая судебная палата должна следить за единообразием юриспруденции, чтобы иметь возможность исправлять ее несоответствия и таким образом сохранить доверие граждан к судебной системе. Учитывая первоочередную роль Высшей судебной палаты по обеспечению единообразия судебной практики, она должна рассматривать лишь правовые вопросы. Более того, вопросы права незначительной важности не должны служить основанием для вмешательства высшей инстанции. Для нее современным законодательством предусмотрены слишком широкие полномочия, что не позволяет ей сосредоточиться на своей основной роли, состоящей в рассмотрении исключительно сложных правовых вопросов и обеспечении единообразия судебной практики. В этих условиях необходимо пересмотреть полномочия Высшей судебной палаты, сфокусировав их в основном на устранении расхождений в судебной практике, на пересмотре устаревшей и создании новой практики, а также на вмешательстве в случае явно произвольных решений, выносимых нижестоящими инстанциями.

Конкретные задачи:

2.2.1. Установление механизмов повышения качества и ясности судебных актов.

2.2.2. Усовершенствование и развитие механизмов обеспечения единообразия судебной практики.

Ожидаемые результаты:

1. Повышение качества и ясности судебных актов.
2. Обеспеченное единообразие юриспруденции.

Задача 2.3. Укрепление юридического обучения и подготовки

Качество и эффективность правосудия в значительной степени зависят от систем найма будущих специалистов, а также их начальной и непрерывной подготовки. Проблемы профессионализма способны отрицательно влиять на правосудие, рассматриваемого в аспекте государственной службы. Профессионализм включает высокий уровень юридической подготовки, а также развитие культуры независимости субъектов судебной системы, что напрямую связано с этикой и деонтологией.

Укрепление кадров предполагает развитие процесса обучения, адаптированного к новым требованиям и ожиданиям. Следовательно, укрепление и развитие системы начальной профессиональной подготовки всех субъектов, работающих в секторе юстиции, остается приоритетной задачей, и главную роль во всем этом процессе играет исключительно Национальный институт юстиции.

Начальная подготовка кандидатов на должность судьи и прокурора является основной задачей Национального института юстиции. Реформирование процесса начальной подготовки было одной из стратегических институциональных целей в 2016–2019 годах, что, бесспорно, позволило достичь блестящих результатов. Процесс модернизации начальной подготовки состоял в основном во введении моделирования процессов в программу профессиональной подготовки, в чем и был отмечен бесспорный прогресс. Вместе с тем проблемы, стоящие перед судебной системой на пути повышения ее эффективности и функционирования, по-прежнему многочисленны, при этом система сталкивается с новыми проблемами, вызванными внесением изменений в законодательство и его приведением в соответствие с европейскими и международными стандартами. В связи с этим инвестиции в потенциал будущих судей и прокуроров должны обеспечиваться за счет постоянного улучшения программы начальной подготовки, направления слушателей на стажировку за границу и т. д. Заимствование передового опыта европейских государств приведет к внедрению новых стандартов, что обеспечит качество процесса подготовки, а также позволит в равной степени повысить эффективность судебной системы. Кроме того, непрерывная подготовка субъектов системы правосудия является основополагающим элементом в контексте развития законодательства, а также новых подходов из арсенала международной юриспруденции. Право – это живой инструмент, который в контексте социально-экономического развития нельзя толковать как инструмент с закоснелым и неизменяемым содержанием, а необходимо применять методiku «эволютивного толкования». Непрерывная подготовка действующих судей и прокуроров ежегодно включается в программу профессиональной подготовки, которая должна отвечать их потребностям по подготовке. При разработке программ, предназначенных для бенефициаров Национального института юстиции, все учреждения, ответственные за управление судебной системой и отправление правосудия, должны принимать в этом активное участие и тесно сотрудничать с институтом.

Важная роль отводится и участию судей, прокуроров, адвокатов, судебных исполнителей, а также других субъектов в налаживании межпрофессионального диалога путем рассмотрения общих вопросов и поиска решений, что

позволит выработать общую практику. Только обеспечение постоянного и эффективного сотрудничества на разных платформах межпрофессиональных обсуждений сможет создать прочную основу для общего восприятия правовых явлений в духе демократических ценностей и будет способствовать осуществлению качественного правосудия.

Важное место занимает и задача обучения навыкам, напрямую не связанным с юстицией, таким как использование судебных информационных систем, развитие навыков в области менеджмента и т. д. В настоящее время назрела необходимость специализации лиц, осуществляющих управление на уровне судебной системы, путем введения обязательности участия и продвижения судьями и прокурорами, которые претендуют на руководящие должности, модуля менеджмента и лидерства.

Другим не менее важным моментом является и профессиональная подготовка вспомогательного персонала судебных инстанций. Ведь при отправлении правосудия их труд, главным образом секретарей судебного заседания и помощников судей, вносит свою лепту в работу судей, а компетентность и корректное исполнение возложенных на них обязанностей играют важную роль в надлежащем функционировании судебной инстанции. Качество и конечная цель отправления правосудия напрямую зависят не только от профессиональной компетентности судьи, но и от компетентности персонала, помогающего ему в работе. Исходя из этих соображений, необходимы инвестиции и соразмерное стимулирование деятельности, осуществляемой персоналом судебных инстанций, с учетом обязанностей, налагаемых законом. Действующие положения Закона о Национальном институте юстиции № 152/2006 предусматривают только непрерывное обучение секретарей судебного заседания, помощников судей и начальников секретариатов судебных инстанций. В то же время есть необходимость в непрерывном обучении других работников судебных инстанций, которые выполняют задачи по обобщению судебной практики, регистрации, управлению судебными делами, обобщению и анализу судебной статистики, обеспечению связи с общественностью, обслуживанию информационных систем, защите персональных данных и т. д. Однако специфическая деятельность, в которую вовлечены указанные категории работников, требует постоянного повышения уровня знаний, дисциплинированности, профессионализма, способствующих улучшению качества оказываемых инстанциями услуг и имиджа судебной системы.

Как начальное, так и непрерывное профессиональное обучение субъектов судебной системы обеспечивается преимущественно преподавателями Национального института юстиции. Качество, актуальность и новаторство процесса обучения основаны на участии в качестве наставников главным

образом действующих судей и прокуроров. Такая степень вовлечения создает точное понимание, как вершится правосудие. Для последовательности и достижения цели по отправлению эффективного и качественного правосудия следует продвигать инструменты по их стимулированию.

Конкретные задачи:

2.3.1. Укрепление и развитие системы профессиональной подготовки судей и прокуроров.

2.3.2. Формирование и развитие напрямую не связанных с юстицией навыков судей, прокуроров и вспомогательного персонала.

Ожидаемый результат:

Усовершенствованная система профессиональной подготовки.

Задача 2.4. Укрепление альтернативных способов разрешения споров

В духе Конституции Республики Молдова, а также принципов конвенций права и свободы человека должны действенно и реально защищаться и применяться в соответствии с ценностями демократического общества. В связи с этим на государство возлагается обязанность предоставить гражданину весь арсенал судебных, а также внесудебных инструментов, призванных обеспечить ему действенную защиту. Двумя ключевыми институтами внесудебного разрешения споров являются медиация и арбитраж.

Несмотря на то, что укрепление и продвижение этих альтернативных методов разрешения споров стали одними из приоритетов СРСЮ с реализацией в этом плане целого ряда мероприятий, все же освоение этих методов остается на очень низком уровне. Более того, по статистическим данным, даже введение Законом № 31/2017 института судебной медиации, обязательного для определенной категории дел, не увенчалось достижением ощутимых результатов (всего лишь около 5 процентов направленных в судебную инстанцию дел было решено в ходе процедуры судебной медиации).

В целях снятия чрезмерной нагрузки с судебных инстанций для разрешения некоторых категорий дел необходимо рассмотреть возможность введения внесудебных/административных процедур, не требующих обязательного вмешательства судьи.

Поэтому и для настоящего программного документа приоритетными остаются меры по содействию мирному разрешению спора и поощрению примирения сторон путем переговоров до начала судебного производства или во

время уже начатого производства. Тем не менее растущий объем дел в судебных инстанциях, рост судебных издержек, волокита, желание сохранить конфиденциальность являются показателями, которые демонстрируют, что способы альтернативного разрешения споров должны широко применяться сторонами.

В связи с этим императивные задачи эффективности и гибкости института медиации и арбитража, особенно для деловой среды, обуславливают их укрепление и эффективное продвижение.

Конкретные задачи:

2.4.1. Укрепление института медиации.

2.4.2. Улучшение нормативной базы в области арбитража.

2.4.3. Продвижение преимуществ альтернативных механизмов разрешения споров в деловой среде, юридическом сообществе, академической среде и судебной системе.

Ожидаемый результат:

Увеличение количества споров, разрешаемых альтернативными способами.

Стратегическое направление III.

Эффективное и современное управление сектором юстиции

Задача 3.1. Продолжение процесса оптимизации судебной системы и системы прокуратуры

Начатая в 2017 году реформа по реорганизации судебных инстанций, в ходе которой количество судов было сокращено с 44 до 15, должна быть продолжена, в частности путем поэтапного объединения судов, что позволит создать предпосылки для специализации судов, равномерно распределить объем работы в судебных инстанциях, укрепить институциональный потенциал судебных инстанций, обеспечить максимально эффективное использование имеющихся государственных средств судебными инстанциями и сократить расходы на содержание судебной системы.

В соответствии с Планом строительства новых и/или обновления существующих зданий, необходимых для надлежащего функционирования системы судебных инстанций, утвержденным Постановлением Парламента № 21/2017, срок перемещения реорганизованных инстанций рассчитан на 10

лет (2017–2027 годы). До настоящего времени построено только здание суда Унгень, в котором разместился и суд Ниспорень.

В то же время в результате оценки воздействия Закона о реорганизации судебных инстанций № 76/2016, проведенной Программой прозрачного правосудия, был выявлен ряд трудностей, с которыми сталкиваются суды в результате начатой реформы, что требует принятия отдельных мер, включая пересмотр некоторых округов с точки зрения их соответствия потребностям системы и тяжущегося.

Наряду с этим реформа судебной карты вызывает необходимость в реформе и карты прокуратуры. В настоящее время территориальные прокуратуры действуют во всех административно-территориальных единицах второго уровня, тогда как часть (1) статьи 10 Закона о Прокуратуре № 3/2016 устанавливает, что территориальные прокуратуры действуют, как правило, в пределах судебных округов. Таким образом, за оптимизацией количества судебных инстанций должна последовать и оптимизация количества прокуратур. Это даст возможность действенной синхронизации деятельности этих органов.

Конкретные задачи:

- 3.1.1. Продолжение процесса реорганизации судебных инстанций.
- 3.1.2. Реорганизация системы прокуратуры.

Ожидаемый результат:

Оптимизированная система судебных инстанций и прокуратуры.

Задача 3.2. Укрепление управленческого и менеджерского потенциала сектора юстиции

Эффективное управление правосудием является элементом, способствующим в конечном итоге эффективному и качественному правосудию. В настоящее время остается задача найти баланс между количеством судей и постоянно растущей рабочей нагрузкой. Хотя, по стандартам ЕКЭП, среднее количество судей сопоставимо с количеством судей в европейских государствах, проблема дефицита судей в некоторых инстанциях продолжает подниматься представителями судебной системы. В то же время большой объем дел в некоторых инстанциях и неравномерное распределение дел между инстанциями ведут к тому, что уделяется меньше времени, чем необходимо, для их рассмотрения судьями, часто в ущерб качеству, все это создает уязвимые точки

относительно наказания судей, что требует принятия мер по обеспечению оптимальной рабочей нагрузки для всех судей страны.

Другим аспектом, который также требует повышенного внимания, является укрепление потенциала персонала судебных инстанций. Реализация правосудия предполагает участие не только судей, но и разнопланового персонала, исполняющего определенные обязанности в процессе осуществления правосудия. Сегодня в некоторых судебных инстанциях отмечается острая нехватка персонала, о чем сообщает в том числе и Высший совет магистратуры. Такое положение обусловлено низким уровнем оплаты труда. С учетом того, что качество и конечная цель правосудия прямо пропорциональны не только профессиональной компетентности судей, но и всего персонала, помогающего им осуществлять свою деятельность, требуются инвестиции и соразмерное стимулирование деятельности, осуществляемой персоналом судебных инстанций, исходя и из обязанностей, возложенных на него по закону.

Современное управление судебными инстанциями определяет и переход от судебной статистики, сосредоточенной в большей степени на количественном, чем на качественном аспекте, к управлению и активному руководству в системе, широко поддерживаемому и продвигаемому, в том числе органами судебной власти, путем обеспечения внедрения стандартов, рекомендуемых ЕКЭП и касающихся улучшения и развития процедуры анализа и использования статистических данных, а также применения показателей эффективности судей. Статистические данные следует использовать как инструмент, который может способствовать повышению эффективности и функционирования правосудия.

Успешных преобразований в секторе правосудия невозможно достичь без усиления потенциала Министерства юстиции – учреждения, ответственного за разработку и продвижение политики в секторе юстиции, за мониторинг порядка осуществления и оказания юридических услуг лицами свободных профессий, за обеспечение организационной и административной деятельности судов и апелляционных палат и т. д. Следует отметить, что, хотя в контексте реформы центрального публичного управления возникла необходимость в оптимизации структуры и функциональных подразделений министерств, все же предстоит обеспечить баланс между процессом оптимизации и сложностью стоящих перед учреждением задач. Однако, несмотря на то что структура и подразделения подверглись оптимизации, сфера охвата политик, за которые отвечает министерство, была расширена (например, политики в области борьбы с коррупцией, неподкупности, предупреждения и борьбы с отмыванием денег, средств массовой информации и т. д.).

Конкретные задачи:

3.2.1. Укрепление потенциала Министерства юстиции в качестве проводника политик в секторе юстиции.

3.2.2. Повышение организационного потенциала Национального института юстиции.

3.2.3. Повышение кадрового потенциала судебных инстанций.

3.2.4. Повышение эффективности институционального менеджмента судебных инстанций.

3.2.5. Внедрение электронной судебной статистической отчетности.

3.2.6. Повышение эффективности институционального менеджмента прокуратур.

3.2.7. Обеспечение порядка и безопасности в судебных инстанциях.

Ожидаемый результат:

Единая и эффективно развивающаяся система менеджмента сектора юстиции.

Задача 3.3. Развитие и внедрение судебных информационных систем

В ходе институциональной реформы судебной системы приоритетом стала информатизация. За счет развития Судебной информационной системы обеспечивается существенная поддержка процесса модернизации правосудия. Несмотря на особенности подхода и восприятия, сегодня уже никто не может игнорировать или отрицать влияние новейших технологий на правосудие, а пандемия только ускорила процесс их развития.

В то же время внедрение решений, разработанных в области информационных технологий, представляет собой длительный процесс, который следует адаптировать к новым требованиям. Повышение степени информатизации судебной системы является механизмом повышения эффективности деятельности, осуществляемой в системе правосудия.

Информационные системы, упрощающие связь между судебными инстанциями и сторонами (например, подача в режиме онлайн заявлений и других документов, система видеоконференции), могут способствовать сокращению задержек и затрат, которые несут тяжущиеся, и соответственно облегчению доступа к правосудию. Таким образом, быстрая связь между подразделениями судебной системы, стандартизация процедур, быстрый доступ к информации, ее качество, оперативность получения являются убедительными аргументами в пользу модернизации этого сектора, а также разработки и

применения механизмов систематической оценки результатов их внедрения. Только применение информационно-коммуникационных технологий в судебной среде может повысить эффективность управления правосудием.

Кроме того, наряду с информационной системой в рамках судебных инстанций необходимо развивать и информационные системы, касающиеся управления делами на этапе уголовного преследования и исполнения решений, а также обеспечить взаимодействие систем.

В то же время растущий объем информации, предоставляемой как широкой общественности, так и участникам процесса судебной системой при помощи электронных средств, требует постоянного управления ответственными органами в максимально безопасных условиях, что предполагает внедрение широкого спектра мер по укреплению компьютерной безопасности.

Конкретные задачи:

3.3.1. Обеспечение непрерывного совершенствования функциональности Интегрированной программы управления делами (ИПУД).

3.3.2. Внедрение информационного приложения «e-Судебное дело».

3.3.3. Расширение применения системы видеоконференции в судебных инстанциях.

3.3.4. Облегчение доступа лиц к правосудию при помощи информационных технологий.

3.3.5. Обеспечение непрерывного совершенствования функциональности Автоматизированной информационной системы «Уголовное преследование: e-Дело» и осуществление взаимодействия с другими информационными системами.

3.3.6. Применение аналитической компьютерной программы при осуществлении уголовного преследования по сложным делам.

3.3.7. Развитие и внедрение информационной системы «e-Исполнение».

3.3.8. Развитие и внедрение информационной системы «e-Задержание».

3.3.9. Оптимизация эффективности информационной системы данных в системе юридической помощи, гарантируемой государством.

3.3.10. Улучшение механизма оказания услуг переводчика в секторе юстиции.

3.3.11. Внедрение политик укрепления информационной безопасности в сочетании с обеспечением прозрачного правосудия.

3.3.12. Обеспечение судебных инстанций необходимым оборудованием для использования Судебной информационной системы.

Ожидаемые результаты:

1. Развитая и внедренная инфраструктура информационных систем в секторе юстиции.
2. Развитие/улучшение электронной связи в секторе юстиции.
3. Обеспеченная кибернетическая безопасность информации, управляемой судебной системой.

III. ОЦЕНКА ПРОГРЕССА, ВОЗДЕЙСТВИЯ И РАСХОДОВ НА РЕАЛИЗАЦИЮ

Ключевым элементом реформы правосудия является оценка эффективности ее реализации, что невозможно без установления четких и измеримых показателей эффективности. Выполнение намеченных в настоящей Стратегии задач требует регулярной оценки прогресса в ходе их реализации путем применения количественных и качественных показателей. Метод оценки прогресса определен отдельно для каждой меры, необходимой для достижения стратегической цели. Это позволит проводить однозначную оценку прогресса и поможет выявить проблемы.

Для обеспечения адекватного мониторинга результатов для каждой конкретной задачи разрабатываются действия, отраженные в Плане действий по реализации Стратегии (далее – *План действий*). Кроме того, в Плане действий устанавливаются сроки, в пределах которых планируется проведение каждого действия, и ответственные органы, а также необходимые ресурсы для принятия мер.

Показателями прогресса для всех направлений Стратегии должны стать следующие источники, которые, однако, не являются исчерпывающими:

- 1) исследования/опросы о степени удовлетворенности тяжущихся (проводимые в рамках системы менеджмента эффективности сектора юстиции или внешними наблюдателями), свидетельствующие о повышении доверия общества к правосудию в целом и о независимости, прозрачности, компетентности и ответственности в частности;
- 2) доклады о мониторинге судебных процессов, составляемые независимыми наблюдателями;
- 3) доклады международных механизмов в области прав человека;
- 4) ежегодное снижение количества системных нарушений, установленных ЕСПЧ;
- 5) ежегодное снижение количества дел, зарегистрированных в ЕСПЧ;

6) ежегодное сокращение принимаемых Комитетом министров Совета Европы резолюций о неприменении отдельных мер, установленных в решениях ЕСПЧ против Республики Молдова;

7) ежегодное снижение количества случаев, когда Республика Молдова подвергается критике со стороны Комитета министров Совета Европы, за непринятие общих мер по исполнению решения ЕСПЧ против Республики Молдова;

8) повышение позиции Республики Молдова по международным показателям, актуальным для эффективности судебной системы, в том числе согласно рейтингам Всемирного банка (*Индекс верховенства закона и Индекс сдерживания коррупции*), Freedom House, World Justice Project (*Индекс верховенства закона*) и Transparency International;

9) признание прогресса, достигнутого Республикой Молдова в управлении правосудием, отмеченного в докладах Европейского Союза и различных документах в рамках политического диалога;

10) признание прогресса в области независимости, ответственности и компетентности судебной системы Республики Молдова, отмеченного в промежуточных и итоговых отчетах о деятельности доноров и отчетах других компетентных наблюдателей, включая организации гражданского общества и международные организации.

Эффективная реализация Стратегии в целом и Плана действий в частности, в который включены все подлежащие принятию меры, обусловлена объективным финансовым планированием, правильной оценкой расходов на проведение мероприятий и определением финансовых средств, которые покрываются:

- 1) из государственного бюджета;
- 2) из финансовых средств международных организаций;
- 3) из поддержки, оказываемой партнерами по развитию.

Стоимость мероприятий, покрываемых из государственного бюджета, ежегодно корректируется в зависимости от имеющихся средств, предусматриваемых в среднесрочном бюджете на соответствующие периоды.

Распределение финансовых средств, предоставляемых международными организациями, должно осуществляться прозрачно в соответствии с приоритетами и потребностями опорных учреждений, на основе совместно принятого форумом должностных лиц сектора юстиции решения, при участии в случае необходимости эксперта в сфере публичных финансов.

Поддержка партнеров по развитию при реализации настоящей Стратегии и Плана действий важна и крайне необходима в условиях ограниченности бюджетных ресурсов, а также в других обстоятельствах, когда партнеров по

развитию могут заинтересовать конкретные области, совместимые с собственными политиками финансирования. Только объединив усилия, можно ускорить решение намеченных задач и выполнение запланированных мероприятий.

IV. ПРЕДПОСЫЛКИ ЭФФЕКТИВНОЙ РЕАЛИЗАЦИИ И РИСКИ РЕАЛИЗАЦИИ

Предпосылки реализации

Исходя из опыта внедрения предшествующей стратегии, для реализации настоящей важно признание и соблюдение следующих предпосылок.

1) Политическая воля

Согласно Конституции Республика Молдова – демократическое правовое государство, в котором достоинство человека, его права и свободы, свободное развитие человеческой личности, справедливость и политический плюрализм являются высшими ценностями и гарантируются. Этими принципами должны руководствоваться все политические решения. Государственный приоритет обеспечения современной, эффективной и прозрачной системы правосудия не может быть обусловлен политическим фактором и его окраской. Обеспечение независимого и беспристрастного правосудия, выносящего законные и справедливые судебные акты, составляет общую цель. Следовательно, реализация настоящей Стратегии предполагает безоговорочную поддержку со стороны политического фактора.

2) Финансовое обеспечение

Внедрение программных документов предполагает определенные расходы. Отсутствие финансовой поддержки для покрытия расходов, связанных с мерами, предусмотренными настоящей Стратегией, может отрицательно повлиять в целом на ее реализацию, решение поставленных задач и достижение ожидаемых результатов. Вот почему важно обеспечить достаточными финансовыми средствами, определенными и утвержденными в составе собственного бюджета каждого учреждения, а также привлечь финансовую поддержку из других разрешенных законом источников.

3) Принятие ответственности опорными учреждениями

Одновременно с утверждением Стратегии ключевые участники должны взять на себя обязательство по активному содействию реализации ее цели и

задач. Чрезвычайно важно, чтобы центральные органы публичной власти (Парламент и Правительство) в соответствии со своими функциональными обязанностями оказывали необходимое воздействие на опорные органы, ответственные за выполнение мер Стратегии, таким образом, чтобы все запланированные действия были выполнены в полном объеме и в установленные сроки. Успех продвижения и эффективного выполнения задач Стратегии должен поддерживаться субъектами сектора правосудия, заинтересованными в достижении качественного прогресса.

4) Общественный контроль, независимый и беспристрастный мониторинг

Эффективность реализации настоящей Стратегии зависит также от вклада гражданского общества. Следовательно, наряду с представлением ответственными учреждениями официальных отчетов, важно, чтобы гражданское общество (пилон I) непосредственно способствовало мониторингу осуществления и представляло альтернативные отчеты, отличные от официальных отчетов органов публичной власти. Важными предпосылками для этого являются свобода, независимость, прозрачность, неподкупность и надежность неправительственных организаций и средств массовой информации. Только при наличии всех указанных предпосылок выполнение предусмотренных в Стратегии мер позволит достичь ожидаемых результатов.

Риски реализации

Риски, сопутствующие реализации Стратегии, могут помешать успешному выполнению намеченных задач, а также угрожать достижению ожидаемых результатов. Среди основных потенциальных рисков, некоторые из которых были определены и в предшествующей стратегии, можно выделить следующие.

1) Политическая нестабильность

Политическая нестабильность, вызывающая кадровые перестановки в Правительстве, а также склонность политического фактора вмешиваться в функционирование судебной системы и контролировать ее работу, способна привести к созданию тревожной ситуации относительно своевременности принятия целого ряда проектов нормативных актов в соответствии с намеченными задачами.

2) Сопротивление реформе субъектов сектора юстиции

Как показал многолетний опыт, одной из главных причин отсутствия результатов в секторе юстиции является сопротивление субъектов системы предлагаемым изменениям. Ни одна реформа не может дать прогресса без внутренней воли и отказа от конъюнктурных и корпоративных интересов. Основная задача, связанная с оправданием ожиданий общества, возлагается именно на представителей всего сектора юстиции.

3) Ограниченные возможности прогнозирования и ассигнования необходимых ресурсов (финансовых, материальных, человеческих) для реализации Стратегии

Реализация Стратегии предполагает привлечение как значительных финансовых ресурсов, так и высококвалифицированных специалистов для прогнозирования необходимых расходов, их согласования с соответствующими учреждениями при разработке государственного бюджета, а также для привлечения внешней технической помощи.

4) Влияние пандемии COVID-19

Вызванный пандемией COVID-19 кризис, негативно отразившийся на всех сферах жизни и охвативший все без исключения страны, не мог не затронуть и сектор юстиции. Сложившееся в результате этого чрезвычайное положение, последствия которого скажутся и в долгосрочной перспективе, создает особую угрозу и вызовы для системы правосудия, ее эффективности и независимости. Отсутствие доступа к независимому правосудию может привести к злоупотреблению служебным положением и создать условия, способствующие безнаказанности. Следовательно, в условиях, когда кризис в области здравоохранения подрывает социально-экономическую стабильность, функциональное правосудие приобретает чрезвычайно важное значение.

V. ПРОЦЕСС РАЗРАБОТКИ

Настоящая Стратегия разработана Министерством юстиции при поддержке всех субъектов сектора юстиции, заинтересованных в естественной последовательности развития этого сектора. В целях обеспечения процесса участия Приказом министра юстиции № 383 от 12 мая 2017 года была создана рабочая группа по разработке нового программного документа для сектора

юстиции. В своем составе рабочая группа объединила представителей Парламента, Аппарата Президента Республики Молдова, Генеральной прокуратуры, Высшей судебной палаты, Высшего совета магистратуры, Национального центра по борьбе с коррупцией, других органов публичной власти и публичных учреждений, а также представителей партнеров по развитию и организаций гражданского общества.

В начале 2018 года – последнего года полномочий законодательного органа – премьер-министр объявил о приоритетных направлениях и действиях в рамках судебной реформы, которые подробно изложены Министерством юстиции в стратегическом документе «Малая реформа правосудия». В этом документе представлен общий обзор ряда реформ судебной системы, в том числе требующих ускоренной реализации в течение максимум 12 месяцев.

Процесс разработки нового программного документа в секторе юстиции интенсифицировался в конце 2018-го – начале 2019 года за счет продолжения ранее начатых мероприятий и концептуального пересмотра стратегических направлений и конкретных задач, предложенных в новом документе.

В процессе разработки настоящей Стратегии методы анализа выявленных в ходе заседаний по консультированию проблем в секторе юстиции, а также анализа мнений, выраженных профильными органами и учреждениями, дополняли друг друга.

В связи с этим для определения главных проблем системы правосудия были рассмотрены последние исследования, анализы и отчеты, проведенные организациями гражданского общества и международными учреждениями, в которых были обозначены недостатки нормативной базы, ведомственные проблемы, а также проблемы системы, с которыми сталкиваются как представители судебной системы, так и тяжущиеся. В процессе рассмотрения указанных документов за основу был взят принцип единства количества и качества, что предполагало рассмотрение исследований/отчетов, в которых собирательно оперируется как количественными, так и качественными данными и которые объективно отражают ситуацию в разных подсекторах правосудия.

В то же время суть задач и предусмотренных для их решения мероприятий по обеспечению независимости и укреплению неподкупности судебной системы согласуется со стандартами Совета Европы, в частности следует отметить стандарты/векторы, сформулированные Консультативным советом европейских судей¹⁶ и Консультативным советом европейских прокуроров¹⁷ в

---

¹⁶ Мнения Консультативного совета европейских судей: <https://www.coe.int/en/web/ccje/ccje-opinions-and-magna-carta>

¹⁷ Мнения Консультативного совета европейских прокуроров: <https://www.coe.int/en/web/ccpe/opinions/adopted-opinions>

своих заключениях, рекомендации Венецианской комиссии, а также отчеты ГРЕКО и ЕКЭП.

Консультации по стратегическим направлениям, предложенным для нового программного документа, проходили как в ходе заседаний и видеоконференций (во время чрезвычайного положения) при участии представителей ключевых учреждений – Министерства юстиции, Высшего совета магистратуры, Высшего совета прокуроров, Генеральной прокуратуры, представителей смежных с судебной системой профессий, представителей партнеров по развитию, академических кругов и гражданского общества, так и путем сбора предложений/заключений по проекту настоящей Стратегии. Наряду с этим в фокус-группах проходили целенаправленные и структурированные обсуждения, касающиеся сбора данных о практическом опыте и проблемах, с которыми сталкиваются представители судебной системы, а также тяжущиеся, для оценки их потребностей и формулирования эффективных решений по устранению недочетов. В то же время в рамках фокус-групп обсуждались и рассматривались деликатные темы, неоднократно вызывавшие разногласия среди представителей системы.

По случаю празднования Дня Европы в 2019 году был проведен опрос общественного мнения о ситуации в области правосудия, а также о преобразованиях, которым необходимо подвергнуть сектор юстиции. Мнения, высказанные непосредственно заинтересованными лицами (разных возрастных групп и профессий), касались в основном борьбы с коррупцией, независимости правосудия, полного соблюдения прав человека, ускорения отправления правосудия, улучшения правоприменения, облегчения доступа к практической информации из области права. Предложения были проанализированы с точки зрения их отражения в программном документе, охвачены стратегическими направлениями, которые предлагаются настоящей Стратегией.

В процессе доработки проекта Стратегии и Плана действий Министерство юстиции обратилось за поддержкой и в Совет Европы, который предоставил необходимую экспертизу. Также Совет Европы оказал помощь и в процессе оценки затрат на реализацию настоящей Стратегии.

Для обеспечения прозрачности процесса принятия решений новый программный документ в секторе юстиции широко обсуждался со всеми заинтересованными сторонами, с органами публичной власти, представителями гражданского общества и партнерами по развитию.

VI. ПРОЦЕДУРЫ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ОТЧЕТНОСТИ И МОНИТОРИНГА

Представление отчетности и мониторинг реализации Стратегии осуществляются в рамках институциональной базы, на основе методологии мониторинга и оценки сквозь призму конкретных мер, включенных в План действий.

1. Институциональная база

Ответственность за представление отчетности и мониторинг Стратегии и Плана действий возлагается:

- 1) на опорные учреждения;
- 2) на ответственных лиц опорных учреждений, или «focal point»;
- 3) на мониторинговые группы;
- 4) на секретариат мониторинговых групп;
- 5) на форум должностных лиц сектора юстиции;
- 6) на профильную парламентскую комиссию.

Опорные учреждения определены в Плане действий. Эти учреждения обеспечивают отражение задач/мер Стратегии и Плана действий в собственных ежегодных планах деятельности с планированием финансовых средств для их выполнения.

Ответственные лица опорных учреждений, или «focal point» (далее – *ответственные лица*), назначаются внутренним приказом руководителей опорных учреждений. Назначение ответственных лиц позволит наладить связь опорных учреждений с секретариатом мониторинговой группы. Ответственные лица должны обеспечить распределение всей необходимой/важной информации и представление отчетов опорных учреждений о степени реализации Стратегии и Плана действий.

Перед опорными учреждениями стоит задача обеспечить последовательность в деятельности ответственных лиц и при необходимости сократить их объем работы таким образом, чтобы они всецело могли сосредоточиться на реализации Стратегии и Плана действий, на взаимодействии с секретариатом мониторинговой группы, на подготовке и представлении необходимой информации.

Мониторинговая группа создается по приказу министра юстиции из представителей опорных учреждений и представителей гражданского общества. Ей поручается оценивать раз в полугодие степень реализации Стратегии и Плана действий согласно методологии мониторинга и оценки их реализации.

Мониторинговой группе вменяется в обязанность сообщать о рисках несвоевременного выполнения или невыполнения мер Плана действий. Важным аспектом ее деятельности являются анализ достижения целей Стратегии и оценка их ожидаемых последствий. Организация и функционирование мониторинговой группы регламентируются положением, утвержденным министром юстиции.

Деятельность секретариата мониторинговой группы обеспечивается подразделением из состава Министерства юстиции при поддержке технических консультантов, привлекаемых для этого на договорной основе.

Секретариат оказывает помощь мониторинговой группе при проведении подлежащих мониторингу мероприятий и в его обязанности входит:

1) сбор, хранение и обобщение информации, предоставляемой опорными учреждениями, и разработка проектов квартальных и годовых отчетов о реализации Стратегии и Плана действий;

2) обеспечение взаимодействия с профильной парламентской комиссией и участие в организации ежегодных заседаний по оценке и представлению отчетности о степени реализации Стратегии и Плана действий;

3) оказание методологической поддержки ответственным лицам опорных учреждений;

4) прочие обязанности согласно Положению об организации и функционировании мониторинговой группы.

Форум должностных лиц сектора юстиции создается в составе министра юстиции, председателя Высшего совета магистратуры, председателя Высшего совета прокуроров, председателя Высшей судебной палаты, Генерального прокурора, директора Национального института юстиции, председателя Союза адвокатов Республики Молдова, председателя Национального союза судебных исполнителей, председателя Совета по медиации. Если для рассматриваемых на форуме вопросов предполагается расходование бюджетных средств, на обсуждения приглашается министр финансов.

В компетенцию форума входят обеспечение поддержки в принятии решений по реализации Стратегии и Плана действий, а также содействие в гармоничной реализации целей/мер одним опорным учреждением или в преодолении препятствий при реализации целей/мер, в которых задействовано несколько опорных учреждений, занимающих разные позиции.

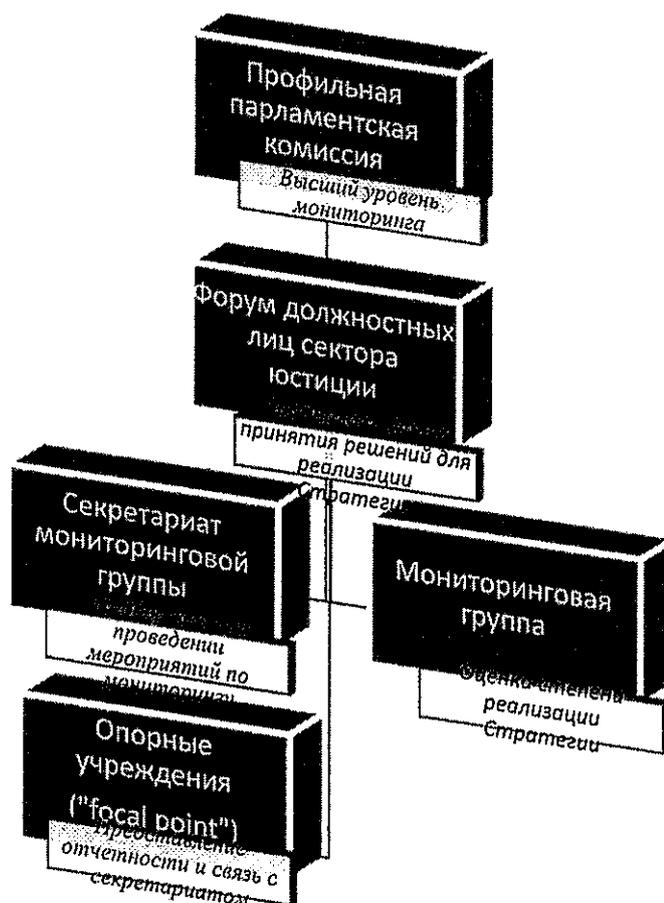
Форум созывается по мере необходимости и обеспечивает стратегическое руководство в процессе реализации Стратегии и Плана действий, реагирует при выявлении проблем, связанных с их реализацией или с возникновением задержки сроков их реализации.

Профильная парламентская комиссия (Комиссия по вопросам права, назначениям и иммунитету) представляет собой высший уровень, рассматривающий деятельность по мониторингу и представлению отчетности о степени реализации Стратегии и Плана действий.

Профильная парламентская комиссия организует ежегодные слушания о степени реализации Стратегии и Плана действий. На слушания представляются годовые отчеты о степени реализации Стратегии и Плана действий, а при необходимости – альтернативные отчеты организаций гражданского общества с определением достигнутого прогресса в их реализации, а также недостатков, выявленных в процессе реализации.

По итогам ежегодных слушаний профильная парламентская комиссия разрабатывает свой отчет, в котором должны быть отражены успехи, неудачи и проблемы в реализации Стратегии и Плана действий. Отчет должен содержать рекомендации для опорных учреждений, допустивших задержку реализации мероприятий или не выполнивших запланированных мероприятий. В случае возникновения серьезных проблем, связанных с реализацией Стратегии и Плана действий, отчет профильной парламентской комиссии заслушивается на пленарном заседании Парламента с последующим принятием постановления, содержащего решения и рекомендации по выходу из сложившейся ситуации и устранению выявленных недостатков.

МЕХАНИЗМ МОНИТОРИНГА СТРАТЕГИИ

2. Методология мониторинга и оценки реализации Стратегии и Плана действий

Мониторинг и оценка Стратегии и Плана действий осуществляются для определения достигнутых в ходе реализации успехов, выявления и устранения недостатков, возникших в процессе реализации целей/мер, а также для повышения уровня информированности о них, для их понимания и реализации.

Министерство юстиции разрабатывает и утверждает методологию мониторинга и оценки реализации Стратегии и Плана действий после консультаций с заинтересованными сторонами и профильной парламентской комиссией. Методология мониторинга и оценки реализации Стратегии и Плана действий размещается на официальной веб-странице Министерства юстиции.

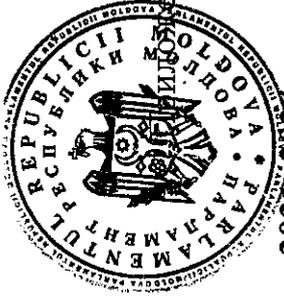
3. Сроки представления отчетности и оценки реализации Стратегии и Плана действий

Отчеты о реализации Стратегии и Плана действий представляются секретариату мониторинговой группы опорными учреждениями один раз в полугодие и ежегодно до 15-го числа месяца, следующего за предельным сроком реализации.

При оценке Стратегии и Плана действий анализируются эффективность и ожидаемое воздействие задач и мер, а также порядок использования ресурсов, выделенных на их реализацию.

В оценочном отчете перечисляются факторы, способствующие успеху или провалу, устойчивости результатов и воздействию Стратегии и Плана действий. Оценка воздействия Стратегии проводится каждые два года в отношении мер, выполненных как минимум годом ранее, а также по прошествии года с окончания предельного срока действия Стратегии и Плана действий.

Приветствуется **представление альтернативной отчетности организациями гражданского общества**. Альтернативные отчеты позволяют дать качественную оценку решенных задач и выполненных мероприятий Стратегии и Плана действий, поскольку подкрепляются в том числе и проводимыми опросами по определению качества, эффективности и доступности юридических услуг. Представление альтернативных отчетов остается на усмотрение представителей гражданского общества. Эти отчеты могут составляться в сотрудничестве с партнерами по развитию. Ценность альтернативных отчетов тем более возрастает в условиях, когда именно гражданское общество следит за тем, чтобы интересы гражданина достойно отражались и вписывались в государственные политики, разрабатываемые органами власти, и способствует повышению степени их ответственности перед гражданином.

ПЛАН ДЕЙСТВИЙ

по реализации Стратегии обеспечения независимости и неподкупности сектора юстиции на 2021–2024 годы

Справочник: «Матрица действий по реализации Стратегии обеспечения независимости и неподкупности сектора юстиции на 2021–2024 годы»

Задача 14: Укрепление независимости судебной системы и системы прокуратуры

Ожидаемые результаты:

1. Укрепленная независимость судебной системы и системы прокуратуры.
2. Укрепленный институциональный потенциал органов управления (Высший совет магистратуры и Высший совет прокуроров).

Конкретная задача	Действие	Предельные сроки реализации												Показатели результативности	Ответственные учреждения	Расходы (тыс. леев)	
		2021			2022			2023			2024						
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV				
1.1.1. Повышение независимости судебной системы	<p>а) Изменение Конституции в части:</p> <ul style="list-style-type: none"> – первоначального назначения на должность судей до достижения ими предельного возраста путем исключения пятилетнего срока; – назначения на должность судей Высшей судебной палаты Президентом Республики Молдова; – исключения минимального стажа работы в должности судьи 10 лет для назначения судей Высшей судебной палаты; – гарантирования должностного иммунитета посредством конституционных положений; – исключения назначения председателей и заместителей председателей судебных инстанций Президентом Республики Молдова <p>б) Изменение подконституционной законодательной базы в результате принятия конституционных изменений, предусмотренных в пункте а)</p> <p>в) Создание механизма привлечения судебного состава судебной инстанции к подбору кандидатов на должность</p>														Принятый Парламентом проект изменения Конституции	Министерство юстиции, профильная парламентская комиссия	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований
															1. Разработанный и вынесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы. 2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы.	Министерство юстиции, Высший совет магистратуры, профильная парламентская комиссия	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований

Продолжение приложения 2

	председателя и заместителя председателя судебной инстанции										профильная парламентская комиссия	бюджетных ассигнований
1.1.2. Укрепление независимости и повышения авторитета Высшего совета магистратуры	а) Изменение Конституции в части состава и полномочий Высшего совета магистратуры									Принятый Парламентом проект изменения Конституции	Министерство юстиции, профильная парламентская комиссия	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований
	б) Изменение подконституционной законодательной базы в результате принятия конституционных изменений, предусмотренных в пункте а)									1. Разработанный и вынесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы. 2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы.	Министерство юстиции, Высший совет магистратуры, профильная парламентская комиссия	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований
	в) Сокращение срока полномочий председателя Высшего совета магистратуры в целях исключения накладок со сроком полномочий в качестве члена Высшего совета магистратуры									1. Разработанный и вынесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы. 2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы.	Министерство юстиции, Высший совет магистратуры, профильная парламентская комиссия	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований
	д) Создание механизма обжалования решений Высшего совета магистратуры в Высшей судебной палате с исключением двойной степени юрисдикции									1. Разработанный и вынесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы. 2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы.	Министерство юстиции, Высший совет магистратуры, Высшая судебная палата, профильная парламентская комиссия	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований
1.1.3. Повышение независимости системы прокуратуры и укрепление полномочий Высшего совета прокуроров	а) Анализ целесообразности присвоения прокурорам статуса магистрата									Проведенный анализ и сформулированные рекомендации	Генеральная прокуратура, Высший совет прокуроров, Министерство юстиции	113,2
	б) Изменение законодательной базы о деятельности Высшего совета прокуроров в части: - состава Высшего совета прокуроров; - срока полномочий (обеспечение единства со сроком полномочий Высшего совета магистратуры); - сокращения срока полномочий председателя Высшего совета прокуроров с целью исключения накладок со сроком полномочий в качестве члена Высшего совета прокуроров; - сбалансирование уровня оплаты труда членов из числа прокуроров и т.д.									1. Разработанный и вынесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы. 2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы.	Министерство юстиции, Высший совет прокуроров, Генеральная прокуратура, профильная парламентская комиссия	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований

Продолжение приложения 2

1.1.4. Совершенствование системы отбора и продвижения судей и прокуроров	<p>с) Четкое разграничение обязанностей Высшего совета прокуроров как представителя корпуса прокуроров и как гаранта их независимости, в том числе обязанностей, связанных с карьерой прокуроров, от обязанностей Генеральной прокуратуры (процессуальных, административных, по формулированию и реализации государственной политики в области уголовного права)</p> <p>д) Создание механизма обжалования решений Высшего совета прокуроров в Высшей судебной палате с исключением двойной степени юрисдикции</p>					<p>1. Разработанный и вынесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы.</p> <p>2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы.</p> <p>3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы</p>	<p>Министерство юстиции, Высший совет прокуроров, Генеральная прокуратура, профильная парламентская комиссия</p>	<p>В пределах утвержденных бюджетных ассигнований</p>
	<p>а) Создание механизма декларирования и проверки имущественного и неподкупности кандидатов на этапе зачисления в Национальный институт юстиции, назначения на должность судьи и прокурора и повышения в должности/перевода на должность</p> <p>б) Изменение законодательной базы в целях создания единой системы допуска к должности судьи и прокурора на основе трудового стажа</p>					<p>1. Разработанный и вынесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы.</p> <p>2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы.</p> <p>3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы</p>	<p>Министерство юстиции, Высший совет магистратуры, Высший совет прокуроров, Национальный институт юстиции, профильная парламентская комиссия</p>	<p>В пределах утвержденных бюджетных ассигнований</p>
	<p>с) Изменение законодательной базы в целях укрепления коллегий по отбору и оценке эффективности деятельности судей</p> <p>д) Внесение изменений во внутренние нормативные акты Высшего совета магистратуры в целях улучшения процедуры и критериев отбора, оценки и продвижения судей на основе заслуг и прозрачности, в том числе разработка методологии проведения собеседования Высшим советом магистратуры</p>					<p>1. Разработанный и вынесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы.</p> <p>2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы.</p> <p>3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы</p>	<p>Министерство юстиции, Высший совет магистратуры, Высший совет прокуроров, Национальный институт юстиции, профильная парламентская комиссия</p>	<p>В пределах утвержденных бюджетных ассигнований</p>

Продолжение приложения 2

<p>деятельности компетентных органов в области борьбы с коррупцией и неподкупности</p> <p>1.2.2. Обеспечение фактической проверки деятельности об имуществе и личных интересах судей и прокуроров</p> <p>Национальным органом по неподкупности</p>	<p>эффективности деятельности Национального органа по неподкупности</p> <p>б) Ограничение полномочий Антикоррупционной прокуратуры расследованием дел о коррупции на высшем уровне</p>	<p>3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы.</p> <p>1. Разработанный и вынесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы.</p> <p>2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы.</p> <p>3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы.</p>	<p>Министерство юстиции, Генеральная прокуратура, Национальный центр по борьбе с коррупцией, профильная парламентская комиссия</p>	<p>В пределах утвержденных бюджетных ассигнований</p>
<p>1.2.2. Обеспечение фактической проверки деятельности об имуществе и личных интересах судей и прокуроров</p> <p>Национальным органом по неподкупности</p>	<p>Проверка в приоритетном порядке имущества и личных интересов всех судей, прокуроров, членов Высшего совета магистратуры и Высшего совета судей, включая членов их специализированных органов</p>	<p>1. Количество/доля судей и прокуроров, проверенных Национальным органом по неподкупности, от общего количества.</p> <p>2. Опубликованные результаты проверок.</p>	<p>Национальный орган по неподкупности</p>	<p>В пределах утвержденных бюджетных ассигнований</p>
<p>1.2.3. Укрепление потенциала судебной системы и системы прокуратуры по управлению неподкупности и конфликтами интересов</p>	<p>а) Повышение эффективности механизмов представления сообщений <i>ex parte</i> судей и прокуроров</p> <p>б) Разработка мнений/рекомендаций по конкретным областям Комиссией по профессиональной этике и поведению судей и Коллегией по дисциплине и этике прокуроров</p>	<p>1. Внутренние механизмы, разработанные Высшим советом магистратуры и Высшим советом прокуроров.</p> <p>2. Количество сообщений и рассмотренных случаев</p> <p>Количество разработанных и распространенных индивидуальных мнений/рекомендаций, касающихся профессиональной этики и поведения судей и прокуроров</p>	<p>Высший совет магистратуры, Высший совет прокуроров, Министерство юстиции</p> <p>Высший совет магистратуры, Высший совет прокуроров</p>	<p>В пределах утвержденных бюджетных ассигнований</p> <p>В пределах утвержденных бюджетных ассигнований</p>

Продолжение приложения 2

1.2.4. Улучшение механизма дисциплинарной ответственности судей и прокуроров	а) Изменение законодательной базы о деятельности Судебной инспекции относительно: <ul style="list-style-type: none"> – прав, обязанностей и гарантий судебных инспекторов; – отъезда полномочий и других аспектов укрепления потенциала Судебной инспекции 	б) Изменение внутренних нормативных актов Высшего совета магистратуры, связанных с деятельностью Судебной инспекции	в) Изменение законодательной базы о дисциплинарной ответственности судей относительно: <ul style="list-style-type: none"> – обеспечения определенности и предсказуемости критериев, составляющих дисциплинарные нарушения; – процедуры расследования; – расширения практики участия замещающих членов в заседаниях Дисциплинарной коллегии и других аспектов, связанных с нарушениями, выявленными в результате расследования практики 	д) Введение Инспекции прокуроров из подчинения Генеральной прокуратуры путем присвоения статуса специализированного автономного органа Высшего совета прокуроров	е) Независимая оценка практики Инспекции прокуроров и Коллегии по дисциплине и этике прокуроров и процедур расследования деяний, составляющих дисциплинарные нарушения	1. Разработанный и вынесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы. 2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы	Измененные внутренние нормативные акты	1. Разработанный и вынесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы. 2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы	1. Разработанный и вынесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы. 2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы 4. Обеспеченная функциональная независимость Инспекции прокуроров	1. Проведенная оценка. 2. Выявленные недостатки и сформулированные рекомендации. 3. Измененная нормативная база, при необходимости	1. Проведенная оценка. 2. Выявленные недостатки и сформулированные рекомендации. 3. Измененная нормативная база, при необходимости	Министерство юстиции, Высший совет магистратуры, профильная парламентская комиссия	Высший совет магистратуры	Министерство юстиции, Высший совет магистратуры, профильная парламентская комиссия	Министерство юстиции, Высший совет прокуроров, Генеральная прокуратура, профильная парламентская комиссия	Министерство юстиции	113,2	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований					
<p>Таблица 1.3. Повышение степени информированности граждан о деятельности органов государственной власти</p> <p>Ожидаемые результаты:</p> <ol style="list-style-type: none"> Улучшенные показатели восприятия общественностью доверия к правосудию. Повысившийся уровень правовой культуры населения. Высокая степень доступа общественности к информации. 																							
												Показатели результативности			Ответственные учреждения			Расходы (тыс. лев)					

Продолжение приложения 2

Конкретная задача	2021												2022				2023				2024				В пределах утвержденных бюджетных ассигнований											
	I			II			III			IV			I			II			III			IV														
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV												
1.3.1. Развитие механизмов взаимодействия программ информирования и просвещения лиц о доступе к правосудию и компетентности органов юстиции	а) Внедрение коммуникационных стратегий в судебных инстанциях																								1. Внедренная коммуникационная стратегия в каждой судебной инстанции. 2. Ежемесячное количество пресс-релизов по каждой судебной инстанции				Высший совет магистратуры, судебные инстанции				В пределах утвержденных бюджетных ассигнований			
	б) Назначение в судебных инстанциях лиц, ответственных за грамотное сопровождение тяжущихся, предоставление ответов на ориентирующие или процессуальные вопросы (информационно-справочные центры)																								1. Оуществленная проверка/оценка деятельности информационно-справочных центров, работающих при апелляционных палатах в пилотном режиме, за 2018–2019 годы. 2. Установленное количество и расположение информационно-справочных центров исходя из выявленных потребностей. 3. Информационно-справочные центры, созданные в судебных инстанциях исходя из выявленных потребностей. 4. Внедренный механизм вовлечения студентов юридических факультетов/волонтеров. 5. Ежегодное количество пользователей информационной-справочных центров по каждой судебной инстанции				Министерство юстиции, Высший совет магистратуры, судебные инстанции				945,5			
1.3.2. Внутренние механизмы правового просвещения граждан	а) Организация кампаний по информированию, просвещению и осведомленности населения, в частности наиболее уязвимых групп, о праве на юридическую помощь и конкретных способах доступа к этой услуге																								Проведенные кампании по информированию с фокусированием на целевых группах				Национальный совет по юридической помощи, гарантируемой государством				554,1			
	б) Публикование на официальной веб-странице Высшего совета прокуроров всех решений, вынесенных его органами																								100-процентное опубликование решений специализированных коллегий Высшего совета прокуроров				Высший совет прокуроров				В пределах утвержденных бюджетных ассигнований			
	в) Создание новой официальной веб-страницы Генеральной прокуратуры и официальных веб-страниц специализированных прокуратур																								1. Созданная новая официальная веб-страница Генеральной прокуратуры. 2. Созданные официальные веб-страницы специализированных прокуратур. 3. Доступ к информации об организации и деятельности прокуратуры				Генеральная прокуратура, специализированные прокуратуры				724,5			
1.3.2. Внутренние механизмы правового просвещения граждан	а) Разработка единой в стране методологии периодического проведения опросов в секторе юстиции																								Разработанная и утвержденная методология				Министерство юстиции, Высший совет магистратуры, Высший совет прокуроров, Генеральная прокуратура, профессиональные органы смежных с судебной системой профессий				В пределах утвержденных бюджетных ассигнований			
	б) Периодическое проведение опросов (один раз в три года) субъектов судебной																								1. Опросы, проводимые при поддержке партнеров.				Министерство юстиции,				1164,6			

Продолжение приложения 2

оказываемых услуг	2. Процент случаев ненадлежащего оказания юридической помощи в сравнении с количеством отслеженных случаев	644,8										
е) Разработка методических работ по унификации рабочей практики судебных исполнителей (руководства, комментариев к Исполнительному кодексу и т.д.)	1. Разработанный и опубликованный комментарий к Исполнительному кодексу. 2. Разработанные и утвержденные руководства/методики для каждой процедуры (по списку)	Национальный союз судебных исполнителей, Министерство юстиции										
б) Разработка стандартов качества услуг, предоставляемых нотариусами	1. Разработанные и утвержденные стандарты. 2. Созданный функциональный механизм мониторинга соблюдения стандартов	Нотариальная палата, Министерство юстиции										
в) Разработка стандартов качества услуг, предоставляемых медиаторами	1. Разработанные и утвержденные стандарты. 2. Созданный функциональный механизм мониторинга соблюдения стандартов	Совет по медиации, Министерство юстиции										
г) Унификация методологий проведения судебных экспертиз	1. Создана рабочая группа. 2. Предложения по изменению нормативной базы, сформулированные и утвержденные рабочей группой. 3. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 4. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы	Министерство юстиции, Министерство внутренних дел, Национальный центр по борьбе с коррупцией										
и) Регулирование порядка учета, подготовки, хранения и передачи архива бюро судебного исполнителя	Разработанные и утвержденные положения	Министерство юстиции, Национальный союз судебных исполнителей										
а) Внесение изменений в Закон об адвокатуре № 1260/2002 в целях установления ясных и прозрачных критериев допуска к профессии, укрепления механизма дисциплинарной ответственности и т.д.	1. Создана рабочая группа. 2. Предложения по изменению нормативной базы, сформулированные и утвержденные рабочей группой. 3. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 4. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы	Министерство юстиции, Союз адвокатов, профильная парламентская комиссия										
б) Внесение изменений в Закон о судебных исполнителях № 113/2010 в целях повышения степени ответственности судебного исполнителя и укрепления процедуры контроля и т.д.	1. Предложения по изменению нормативной базы, сформулированные и утвержденные рабочей группой. 2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы	Министерство юстиции, Национальный союз судебных исполнителей, профильная парламентская комиссия										
с) Развитие и укрепление сети парюрристов путем пересмотра механизма: - отбора, заключения договоров и оплаты труда; - начальной подготовки и непрерывного обучения; - повышения ответственности	1. Пересмотренный механизм отбора и заключения договоров. 2. Количество организованных курсов по начальной подготовке и непрерывному обучению/количество участников. 3. Ежегодное расширение сети парюрристов на 10 единиц	Национальный совет по юридической помощи, гарантируемой государством, Министерство финансов, Министерство юстиции.									728,1	

Продолжение приложения 2

1.4.3. Усовершенствование системы социальных гарантий, основной на взносах	а) Изменение законодательной базы в целях улучшения механизма социального и медицинского страхования представителей смежных с судебной системой профессий					органы местного самоуправления	Министерство юстиции, Министерство здравоохранения, труда и социальной защиты, профессиональные органы смежных с судебной системой профессий, профильная парламентская комиссия	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований
1.4.4. Установление четких правил формирования тарифов на оказываемые услуги	а) Разработка нормативной базы о платежах за услуги, оказываемые нотариусами б) Изменение законодательной базы в целях установления справедливого налогового режима для представителей смежных с судебной системой профессий					Министерство юстиции, Министерство финансов, профессиональные органы смежных с судебной системой профессий, профильная парламентская комиссия	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований	
	а) Анализ и при необходимости пересмотр механизма установления тарифов на услуги, оказываемые авторизованными письменными и устными переводчиками					Министерство юстиции, Союз авторизованных переводчиков	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований	
	с) Постепенное увеличение условной единицы, на основе которой оплачиваются адвокаты за оказание услуг квалифицированной юридической помощи				Условная единица, увеличенная до 50 лев	Министерство юстиции, Национальный совет по юридической помощи, гарантируемой государством, Министерство финансов	14555,5	

Продолжение приложения 2

<p>д) Развитие и совершенствование механизма возмещения расходов на юридическую помощь, гарантируемую государством</p>						<p>1. Функциональный механизм возмещения расходов и возмещенные затраты на юридическую помощь, гарантируемую государством. 2. Территориальные бюро Национального совета по юридической помощи, гарантируемой государством, подполненные к существующим базам данных для проверки информации о платежеспособности лиц, обращающихся за юридической помощью, гарантируемой государством</p>	<p>Министерство юстиции, Национальный совет по юридической помощи, гарантируемой государством, Министерство финансов</p>	<p>В пределах утвержденных бюджетных ассигнований</p>
--	--	--	--	--	--	---	--	---

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Таблица 24. Улучшение доступа к правосудию и системы защиты прав человека в секторе юстиции

Ожидаемые результаты:
 1. Улучшенные механизмы, облегчающие доступ к правосудию.
 2. Созданные эффективные и упрощенные процедуры.
 3. Действительно исполняемые судебные решения.

Конкретная задача	Действие	Предельные сроки реализации												Показатели результативности	Ответственные учреждения	Расходы (тыс. левов)
		2021			2022			2023			2024					
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV			
<p>2.1.1. Облегчение доступа к правосудию, в частности наиболее уязвимых и немощных групп</p>	<p>а) Приведение уголовного и процессуального законодательства в соответствие с положениями Конвенции Совета Европы о предупреждении и борьбе с насилием в отношении женщин и домашним насилием (Стамбульская конвенция) б) Изменение законодательства в целях обеспечения прав жертв преступлений, относящихся к половой сфере</p>								<p>1. Созданная рабочая группа. 2. Предложения по изменению нормативной базы, сформулированные и утвержденные рабочей группой. 3. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 4. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы</p>	<p>Министерство юстиции, Министерство здравоохранения, труда и социальной защиты, Министерство внутренних дел, Генеральная прокуратура, Организация гражданского общества (ОГО)</p>	<p>В пределах утвержденных бюджетных ассигнований</p>					
<p>с) Внедрение механизма электронного мониторинга лиц, совершающих</p>									<p>1. Предложения по внесению изменений в нормативную базу, сформулированные и утвержденные рабочей группой. 2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы</p>	<p>Министерство юстиции, Министерство здравоохранения, труда и социальной защиты, Министерство внутренних дел, Генеральная прокуратура, ОГО</p>	<p>В пределах утвержденных бюджетных ассигнований</p>					
									<p>1. Закупленное функциональное техническое оборудование.</p>	<p>Министерство юстиции, Министерство внутренних дел</p>	<p>4444,3</p>					

Продолжение приложения 2

2.1.2. Обеспечение стабильности и уголовного законодательства	<p>насиленные действия в семье, на этапе применения мер защиты к жертве</p> <p>д) Расширение специализации адвокатов, предоставляющих юридическую помощь, гарантируемую государством, по категориям уязвимых групп (жертвы семейного насилия, жертвы торговли людьми, жертвы пыток и бесчеловечного обращения, несовершеннолетние и т.д.), включая регулярное обновление списка адвокатов, специализирующихся на оказании помощи жертвам</p> <p>е) Оценка механизма финансовой компенсации, предоставляемой государством жертвам определенных преступлений, и выявление предложений по его улучшению</p>						<p>2. Количество лиц, охваченных электронным мониторингом, к количеству вынесенных защитных предписаний</p> <p>1. Количество организованных тематических тренингов согласно установленным потребностям.</p> <p>2. Количество ежегодно проходящих специализацию адвокатов/обновленных списков.</p> <p>3. Количество бенефициаров юридической помощи, гарантируемой государством, по каждой категории</p>	<p>Национальный совет по юридической помощи, гарантируемой государством</p>	1255,1
	<p>а) Разработка концепции внесения изменений в уголовное законодательство в целях установления единой долготрочной политики, посредством которой:</p> <ul style="list-style-type: none"> - должны анализироваться недостатки институтов Уголовного кодекса с определением мер по их устранению; - должен оцениваться на основе подробных статистических данных феномен преступности в сравнении с тяжестью инкриминируемых преступлений и назначенными наказаниями; - должны устанавливаться, в том числе с точки зрения юриспруденции, положения, вызывающие неоднозначное толкование <p>б) Изменение Уголовного кодекса на основе сформулированных в концепции рекомендаций</p>					<p>1. Подвергнутый оценке механизм и найденные решения по обеспечению его функциональности.</p> <p>2. Распространение специалистами информации о праве жертв на финансовую компенсацию.</p> <p>3. Принимаемый, по обстоятельствам, проект о внесении изменений в нормативные акты.</p> <p>4. Количество удовлетворенных заявлений в сравнении с количеством поданных заявлений</p>	<p>Министерство юстиции, Министерство здравоохранения, труда и социальной защиты, Министерство финансов, Высшая судебная палата, Генеральная прокуратура</p>	165,4	
						<p>1. Созданная межведомственная рабочая группа.</p> <p>2. Разработанный проект концепции, вынесенный на обсуждение всех отраслевых органов/учреждений и других заинтересованных субъектов.</p> <p>3. Утвержденная концепция</p>	<p>Министерство юстиции, Министерство внутренних дел, Генеральная прокуратура, Высшая судебная палата, Национальный центр по борьбе с коррупцией</p>	204,4	

Продолжение приложения 2

	<p>хозяйствующих субъектов, конкурентоспособных на рынке труда.</p> <p>2. Количество новых хозяйствующих субъектов, предоставляющих рабочие места лицам, находящимся в заключении в пенитенциарных учреждениях/количество предоставленных/созданных мест.</p> <p>3. Численность надзирателей и охранников заключенных в промышленной зоне.</p> <p>4. Количество мероприятий, призванных обрратить внимание деловой среды на возможность ресоциализации заключенных посредством труда.</p> <p>5. Количество/доля заключенных, осуществляющих производственную, квалификационную и иную трудовую деятельность.</p>	<p>Министерство экономики и инфраструктуры,</p> <p>Министерство здравоохранения, труда и социальной защиты</p>	<p>1683,4 (ежегодно - фонд оплаты труда);</p> <p>606,6 (оснащение центра)</p>
<p>д) Создание центров помощи и консультирования для несовершеннолетних правонарушителей</p>	<p>1. Технико-экономическое обоснование создания центра с анализом вариантов.</p> <p>2. Утвержденная концепция организации и функционирования.</p> <p>3. Созданный и оснащенный центр.</p> <p>4. Выделенный штат работников (13 единиц)</p>	<p>Министерство юстиции,</p> <p>Министерство здравоохранения, труда и социальной защиты,</p> <p>Министерство внутренних дел,</p> <p>Генеральная прокуратура</p>	<p>В пределах утвержденных бюджетных ассигнований</p>
<p>2.1.6. Задача стабильности нормативной базы и подкрепление субъектора юстиции к оценке и формулированию предложений о внесении поправок</p>	<p>Принятие Министерством юстиции ответственности за выступление в качестве главного инициатора законопроектных изменений в кодексы (Гражданский кодекс, Уголовный кодекс, Кодекс о правонарушениях, Административный кодекс, Гражданский процессуальный кодекс, Уголовно-процессуальный кодекс, Исполнительный кодекс) и в законодательство о судебной системе и системе прокуратуры в целях обеспечения его стабильности с привлечением и проведением консультаций на разных этапах законодательства с органами публичной власти и представителями судебной системы</p>	<p>1. Применяемые механизмы обеспечения стабильности отраслевой нормативной базы.</p> <p>2. Принятые и обобщенные предложения.</p> <p>3. Разработанные, внесенные на общественное обсуждение и внедренные консолидированные проекты изменения кодексов</p>	<p>Министерство юстиции</p>

Задача 2.2. Улучшение качества судебных актов и обеспечение единой судебной практики

- Ожидаемые результаты:
1. Повышение качества и легкости судебных актов.
  2. Обеспеченное единообразие юриспруденции.

Продолжение приложения 2

Контрактная задача	Действие	Предельные сроки реализации												Показатели результативности	Ответственные учреждения	Расходы (тыс. руб.)	бюджетных ассигнований	
		2021		2022			2023			2024								
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	
	последовательности/единообразия корреспонденции																	
	д) Разработка Высшей судебной палатой в качестве последнего контролирующего органа тематических бюллетеней по своей юридической практике в различных областях и их систематическое обновление для отражения изменений в юридической практике, аналогичных тематическим бюллетеням Европейского суда по правам человека																	
	е) Создание в судебной системе и системе прокуратуры механизмов (дискуссионных площадок) анализа новых тенденций/практики jurisprudence с целью решения проблем, допускающих двусмысленное толкование и порождающих неоднородную практику																	
	ж) Анализ jurisprudence в отношении кассационной жалобы согласно закону с определением мер по повышению эффективности																	
	з) Разработка руководств по индивидуализации наказаний по категориям преступлений и правонарушений																	

Задача 23. Укрепление юридического образования подготовки

Ожидаемый результат:
Усовершенствованная система профессиональной подготовки.

Контрактная задача	Действие	Предельные сроки реализации												Показатели результативности	Ответственные учреждения	Расходы (тыс. руб.)	бюджетных ассигнований	
		2021		2022			2023			2024								
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	
2.3.1. Укрепление и развитие системы профессиональной подготовки	а) Изменение законодательной базы в целях повышения качества начальной и непрерывной подготовки бенефициаров Национального института юстиции																	

1. Создана рабочая группа.
2. Предложения, сформулированные и утвержденные рабочей группой.
3. Разработанный и утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы.
4. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы

Министерство юстиции, Национальный институт юстиции, Высший совет магистратуры, Высший совет прокуроров, профильная парламентская комиссия

В пределах утвержденных бюджетных ассигнований

В пределах утвержденных бюджетных ассигнований

Продолжение приложения 2

	b) Обеспечение обучения Национальным институтом юстиции смешанных групп судей, прокуроров и других специалистов по областям, представляющим особый интерес, в целях обеспечения единой практики							Количество проведенных совместных занятий/количество бенефициаров	Национальный институт юстиции, Высший совет магистратуры, Высший совет прокуроров	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований
судей и прокуроров	а) Обучение судей и персонала судебных инстанций навыкам использования Судебной информационной системы							1. Количество проведенных курсов. 2. Количество обученных лиц	Национальный институт юстиции, Министерство юстиции, Высший совет магистратуры	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований
2.3.2. Формирование и развитие	б) Проведение учебных курсов в области использования информационного приложения «e-Судебно-дело» и системы видеоконференции для внешних профессиональных пользователей							1. Количество проведенных курсов. 2. Количество обученных лиц	Министерство юстиции	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований
направленную и разнотипную связь с юстицией	в) Обучение персонала прокуратуры навыкам использования Автоматизированной информационной системы «Уголовное преследование: e-Дело» и аналитической компьютерной программы, применяемой при проведении уголовного преследования по сложным делам							1. Количество проведенных курсов. 2. Количество обученных лиц	Генеральная прокуратура, Высший совет прокуроров, Национальный институт юстиции	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований
навыков судей, прокуроров и вспомогательного персонала	г) Развитие коммуникативных и управленческих навыков работников судебных инстанций и прокуратуры при разрешении ими конфликтов с тяжущимися							1. Учебные курсы для работников каждой судебной инстанции/прокуратуры. 2. Количество обученных судей, прокуроров и административных работников	Высший совет магистратуры, Высший совет прокуроров, Генеральная прокуратура, Национальный институт юстиции	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований
	е) Развитие навыков судей, прокуроров, вспомогательного персонала, в частности лиц, занимающих руководящие должности, в области менеджмента и руководства судебными инстанциями/прокуратурой							1. Организованные учебные курсы в области менеджмента. 2. 30 процентов обученных судей, прокуроров и вспомогательного персонала	Национальный институт юстиции, Высший совет магистратуры, Высший совет прокуроров, Генеральная прокуратура, Министерство юстиции	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований

Валюта: 1. Укрепление альтернативных способов разрешения споров

Ожидаемый результат:
Увеличение количества споров, разрешаемых альтернативными способами.

Продолжение приложения 2

Конкретная задача	Действие	Предельные сроки реализации												Показатели результативности	Ответственные учреждения	Расходы (тыс. лев)							
		2021				2022				2023							2024						
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV				I	II	III	IV			
2.4.1. Укрепление института медиации	а) Внесение изменений в законодательство с целью исключения института обязательной судебной медиации																		В пределах утвержденных бюджетных ассигнований	Министерство юстиции, Высший совет магистратуры, Судебные инстанции, Совет по медиации, профильная парламентская комиссия	1. Разработанный и утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 2. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы		
	б) Рассмотрение целесообразности введения обязательного рассмотрения некоторых категорий споров в порядке медиации до этапа обращения в судебную инстанцию																		В пределах утвержденных бюджетных ассигнований	Министерство юстиции, Совет по медиации, Высший совет магистратуры, Судебные инстанции	1. Проведенный анализ/технико-экономическое обоснование с формулированием вариантов. 2. Разрабатываемый и при необходимости продвигаемый проект изменения нормативной базы		
	в) Укрепление медиации по делам с участием несовершеннолетних правонарушителей																		В пределах утвержденных бюджетных ассигнований	Совет по медиации, Генеральная прокуратура, Министерство юстиции	Совет по медиации, Генеральная прокуратура, Министерство юстиции	1. Проведенный анализ судебной практики. 2. Разработанный механизм взаимодействия органов прокуратуры с медиаторами по делам с участием несовершеннолетних. 3. Принятые меры по продвижению (учебные курсы, обсуждения, распространение передовой практики)	
2.4.2. Улучшение нормативной базы в области арбитража	д) Пересмотр механизма функционирования медиации в уголовных делах и оплаты услуг по медиации за счет государства																	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований	Совет по медиации, Генеральная прокуратура, Министерство юстиции	Совет по медиации, Генеральная прокуратура, Министерство юстиции	1. Проведенный анализ практики внедрения медиации в уголовных делах. 2. Механизм, пересмотренный с учетом сформулированных выводов/рекомендаций		
	е) Усовершенствование механизмов заключения мировых соглашений, посредством которых стороны соглашаются на мирное разрешение спора путем переговоров																		428,5	Совет по медиации, Министерство юстиции	Совет по медиации, Министерство юстиции	1. Проведенный анализ практики исполнения мировых соглашений, сформулированные рекомендации. 2. Механизмы, усовершенствованные на основе рекомендаций. 3. Процент исполненных мировых соглашений и средний срок	
	а) Оценка нормативной базы в области арбитража для выявления недостатков, порождающих неоднородную практику																		В пределах утвержденных бюджетных ассигнований	Министерство юстиции, Торгово-промышленная палата, Высшая судебная палата	Министерство юстиции, Торгово-промышленная палата, Высшая судебная палата	1. Созданная рабочая группа. 2. Проведенный анализ, выявленные недостатки и сформулированные рекомендации	
2.4.2. Улучшение нормативной базы в области арбитража	б) Изменение нормативной базы в области арбитража																	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований	Министерство юстиции, Торгово-промышленная палата, Высшая судебная палата, профильная парламентская комиссия	Министерство юстиции, Торгово-промышленная палата, Высшая судебная палата, профильная парламентская комиссия	1. Разработанный и внесенный на общественное обсуждение проект изменения нормативной базы. 2. Утвержденный Правительством проект изменения нормативной базы. 3. Принятый Парламентом проект изменения нормативной базы		

Продолжение приложения 2

<p>2.4.3. Проведение кампаний по информированию и распространению информации об альтернативных механизмах разрешения споров</p>	<p>а) Проведение кампаний по информированию и распространению информации об альтернативных механизмах разрешения споров б) Организация международных конференций, круглых столов в областях мелиорации и агропарка с представителями органов публичной власти, сектора юстиции, деловой и академической среды</p>	<p>Количество ежегодно организуемых кампаний по информированию</p>	<p>Совет по медиации, Торгово-промышленная палата</p>	<p>1019,2</p>
<p>2.4.3. Проведение кампаний по информированию и распространению информации об альтернативных механизмах разрешения споров</p>	<p>а) Проведение кампаний по информированию и распространению информации об альтернативных механизмах разрешения споров б) Организация международных конференций, круглых столов в областях мелиорации и агропарка с представителями органов публичной власти, сектора юстиции, деловой и академической среды</p>	<p>1. Количество ежегодно организуемых мероприятий 2. Количество участников</p>	<p>Совет по медиации, Торгово-промышленная палата</p>	<p>943,0</p>

Средств федерального бюджета на выполнение мероприятий по реализации государственной программы «Судебная система Российской Федерации»

Контрастная задача	Ожидаемый результат: Действие	Предельные сроки реализации												Показатели результативности	Ответственные учреждения	Расходы (тыс. лев)												
		2021				2022				2023							2024											
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV				I	II	III	IV								
<p>3.1.1. Продолжение процесса реорганизации судебных инстанций</p>	<p>а) Анализ судебной карты в целях определения потребностей в пересмотре некоротких округов между существующими инстанциями с точки зрения их ответственности потребностями системы и тягущегося, в зависимости от обстоятельств внесение изменений в Закон о реорганизации судебных инстанций № 76/2016 б) Реализация Плана строительства/ реконструкции зданий судебных инстанций, реорганизуемых согласно Закону № 76/2016</p>																					<p>1. Проведенный анализ и сформулированные рекомендации. 2. Разработанный и утвержденный проект изменения нормативной базы</p>	<p>Министерство юстиции, Высший совет магистратуры</p>	<p>В пределах утвержденных бюджетных ассигнований</p>				
																										<p>1. Разработанная и утвержденная стандартная проектная документация. 2. Участки под строительство судебных инстанций, выделенные и переданные в ведение Министерства юстиции.</p>	<p>Министерство юстиции</p>	<p>337080,2</p>

Продолжение приложения 2

Сложным делам	3.3.7. Развитие и внедрение информационной системы «Исполнение»	а) Разработка нормативной базы для создания информационной системы «Исполнение» б) Разработка, тестирование, экспериментальная эксплуатация и внедрение информационной системы «Исполнение» в) Создание онлайн-платформы для продажи на аукционе конфискованного имущества	Разработанная и утвержденная нормативная база 1. Закупленные услуги по разработке. 2. Разработанные функциональные возможности. 3. Проведенная экспериментальная эксплуатация функциональных возможностей	Министерство юстиции, Национальный союз судейных исполнителей	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований 2154,4
3.3.8. Развитие и внедрение информационной системы «Задержание»	а) Разработка нормативной базы для создания информационной системы «Задержание» б) Создание, экспериментальная эксплуатация и внедрение информационной системы «Задержание»	Разработанная и утвержденная нормативная база	Министерство внутренних дел, Генеральная прокуратура, Министерство юстиции, Национальный центр по борьбе с коррупцией	В пределах утвержденных бюджетных ассигнований 2027,0	
3.3.9. Оптимизация эффективности формирования информационной системы данных в системе юридической помощи, государственной гарантии	а) Оцифровка процесса подачи запросов об оказании квалифицированной юридической помощи, гарантируемой государством б) Оцифровка процесса представления отчетов о деятельности адвокатами и парабюристами	Разработанная и утвержденная нормативная база 1. Заключенные договоры на услуги по созданию информационной системы «Задержание». 2. Созданная информационная система «Задержание». 3. Проведенное тестирование функциональных возможностей. 4. Проведенная экспериментальная эксплуатация функциональных возможностей Оптимизированный механизм подачи запросов об оказании квалифицированной юридической помощи, гарантируемой государством	Национальный совет по юридической помощи, гарантируемой государством Национальный совет по юридической помощи, гарантируемой государством	27,0 203,7	

Продолжение приложения 2

государ- ством	3.3.10. Улучше- ние меха- низма оказания услуг пе- реводчи- ка в секторе юстиции	Внедрение механизма оказания услуг пе- реводчика в судебных делах посред- ством системы видеоконференции																		Министерство юстиции, Высший совет маг- стратуры	8022,4
3.3.11. Внедре- ние поли- тик укрепле- ния ин- формаци- онной безопас- ности в сочета- нии с обеспече- нием про- зрачного правосу- дия	а) Обеспечение закупки и использования в судебной системе системы контроля уязвимых точек ИПУД б) Институционализация использования системы контроля уязвимых точек ИПУД																		Министерство юстиции	472,7	
3.3.12. Обеспе- чение су- дебных инстан- ций необ- ходимым оборудо- ванием для ис- пользова- ния Су- дебной информа- ционной системы	а) Инвентаризация ИТ-оборудования, ис- пользуемого судебными инстанциями б) Разработка стратегии полного обеспе- чения ИТ-оборудованием, необходимым судебным инстанциям																		Министерство юстиции, Высший совет маг- стратуры, судебные ин- станции, Служба информацион- ных технологий и ки- бернетической безопас- ности	600,6	
																			Министерство юстиции, Высший совет маг- стратуры, судебные инстанции, Служба информацион- ных технологий и ки- бернетической безопас- ности	113,2	

Окончание приложения 2

	с) Постепенное оснащение судебных инстанций необходимым оборудованием									1. Проведенные процедуры закупок. 2. Закупленное оборудование согласно потребностям и установленным техническим параметрам	Министерство юстиции, Высший совет магистратуры, судебные инстанции, Служба информационных технологий и кибернетической безопасности	557273
Общий объем финансирования: 515378,6												